

Americká ocel

Walker Bulldog

v Alláhových službách

Nedrážděte sršně!

Sea Hornet

Super Hornet

modelářská entomologie

Charkovská šelma

Tiger

v bílém

Ponorkový bunkr
La Pallice
Mirage Hobby 1:400

Pojízdná kuchyně
Andrea 1:32

MODELY ROKU 2004

Na zahájení 55. ročníku Mezinárodního veletrhu hraček a modelů v Norimberku redaktoři časopisu **Modell Fan** udělením zlatých medailí tradičně ocenili nejlepší stavebnice a modely předchozího roku. Mezi 58 „zlatých“ výrobků renomovaných firem se tentokrát vměstnali i tři čeští výrobci. Podrobnější přehled naleznete na www.letectvi.cz, článek o veletrhu na straně 52 a další fotografie na 3. straně obálky

Foto M. Salajka

Sd.Kfz. 251, Dragon 1:35

Lanchester Mk.II
Plus model 1:35

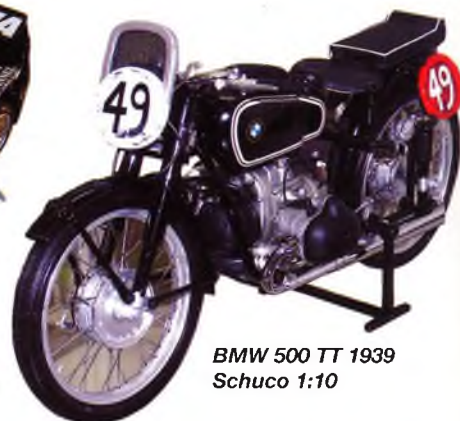
Doplňky ponorky U VIIC
CMK 1:72

8,8cm Tiger ammo box
Aber 1:16

Chevrolet SSR
Revell 1:25

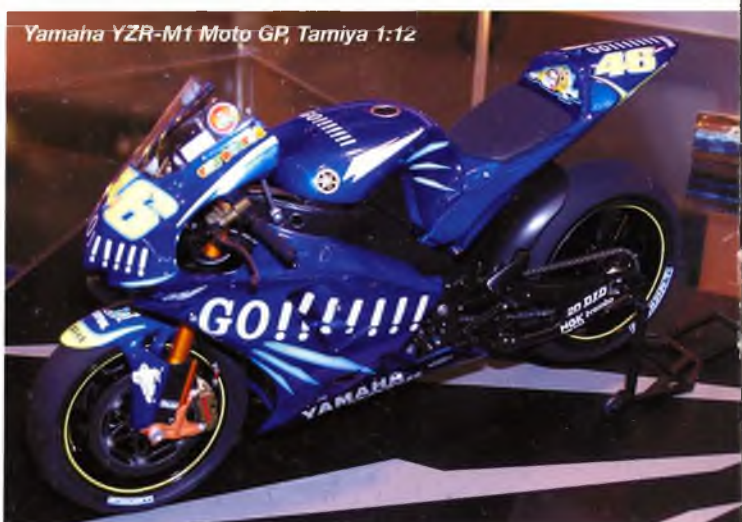

BMW 500 TT 1939
Schuco 1:10

T-34, Trumpeter 1:16

Yamaha YZR-M1 Moto GP, Tamiya 1:12

Mirage III C, Eduard 1:48

Kriegsfischkutter Artillerie 1:87

Nové hračky...

Česko je stále ještě zavalené sněhem, mrzne, v tisku a televizi se přetřásají průšvihy politiků, podnikatelé si zoufají nad daňovým příznáním a modeláři? Jako vždy modeláři. Tedy, pokud se optáte matek, manželů, přítelkyň nebo tchýní, dozvíte se, že si jen hrajeme a k ničemu to není dobré... Ale my vám

rozumíme. Abyste (i abychom) měli přehled, co je „in“ a na co se máme letos těšit, vypravili jsme se na bleskovou obhlídku veletrhu hraček a modelů v Norimberku. I když se nám zpočátku zdálo, že je veletrh chudší než minule a že skutečných novinek je málo, když jsme svá pozorování shrnuli do příspěvku, ukázalo se, že zabral pořádný kus sešitu Modeláře. Koho novinky nezajímají (a koho ne?), ten se může jako vždy podívat, co kdo postavil a jaké triky, finty a postupy používají při stavbě modelů jiní. Na pokličku nám tentokrát mnoho místa nezbylo, a tak si to snad vynahradíme příště. Z prostorových důvodů jsme také seznam všech medailí oceněných modelů roku 2004 zveřejnili jen v modelářské sekci internetové stránky www.lectectvi.cz.

O něco více prostoru (zejména poslední stranu obálky) jsme věnovali MiGu 21F-13. Protože jeho novou stavebnici v měřítku 1:72, pro naše stavitele velmi zajímavou, konečně vydala firma Revell, určitě se na nás nebudete zlobit.

Blíží se uzávěrka prvního Sešitu Modeláře, jakési ročenky, která bude vycházet z obsahu časopisu, ale nabídne vždy něco navíc – více krátkých recenzí běžných lepičů, více kamufláží, více uniform, výkresy, více podkladových fotografií. Když teď prozradím, že jedním z nosných témat bude skutečné letadlo Gripen (v té době už snad ve výzbroji našeho letectva) a jeho stavebnice, riskuji sice, že nám „do toho někdo vlítne“, jak je v branži nedobrym zvykem, ale zase čtenáře trochu navnadím. Máte-li k tomuto tématu co říci, neváhejte a napište nám do poloviny května. V Sešitech toho bude ještě víc, ale znáte to – nesmíme ani naznačovat...

Pro někoho je špatnou zprávou, že první Sešit Modeláře bude „speciálem“ mimo časopis, a tak nebude k dostání v běžném stánkovém prodeji, ale jen v partnerských prodejnách vydavatelství Aero-media v Čechách a na Slovensku. Jejich seznam čas od času zveřejňujeme, tak se jen podívejte, kam to máte nejbliž. Chcete-li mít jistotu, že Sešity opravdu dostanete, objednejte si je už nyní v našem obchodním oddělení.

A abychom si nehráli jen na svém písečku: Také si myslíte, že největším Čechem byl Jára Cimrman, mimo jiné duchovní otec plastického modelářství a neúnavný propagátor ex-post šejdingu?

Hezky si hrajte!
Martin Salajka

OBSAH 3/2005

Modely roku 2004			2, 67
Born in the USA (M41)	1:35	Miguel „MiG“ Jimenez	4
Morane Saulnier Type N	1:48	Marek Mincberg	10
Dva na jedné (Zveno)	1:72	Zdeněk Krčmář	14

Tiger I z charkovské zoo	1:48	Jindřich Šterbáček	18
Tygrí zimní kožich krok za krokem		Jindřich Šterbáček	20
Standard kit není jen krabička (Do 335)	1:48	Josef Choren	22
Korzár (A-7E)	1:48	Petr Nenáhlo	26
Mořský sršeň (Sea Hornet)	1:72	Libor Jekl	30
Stínování modelů suchými pastely		Luboš Zach	33
Bubbletop (P-47D)	1:72	Zdeněk Krčmář	34

Podklady na P-47D			37
Super Super Hornet (F-18E)	1:72	David Bílek	38
Stříkání barevných plynulých přechodů		Luboš Zach	41
Jak levně začít modelářit (Jagdpanther)	1:72	Staňa Michalík	41
Toyota TF-102	1:24	Petr Hromada	42
One-oh-seven (F-107A)	1:72	Radek Typlt	44
Kalendář			47
Malá Beta (Be-50)	1:72	Pavel Šenk	48
Vrby krok za krokem	1:35	Pavel Švejda	50
Dřevěná zvonička krok za krokem	1:35	Pavel Švejda	51
Norimberk 2005		Martin Salajka, Jindřich Šterbáček	52

Pod pokličkou			60
Uniformy: Americký tankista 1944-1945			64
Rádková inzerce			65
Norimberk 2005 (oceněné modely)			67
Kamufláže: MiG-21F-13			68

الله و
أكبر
جيش لبنان العربي

Born in the USA

(Dopisy z Libanonu)

MIGUEL „MIG“ JIMENEZ, stavba Jorge Lopez

Slova písničky Bruce Springsteena lze právem vztáhnout i na tank M 41, neboť je také „...born in the USA“ (zrozen v USA). Tento zajímavý a nepříliš známý tank se sporadicky účastnil konfliktů ve velmi vzdálených zemích jako Libanon nebo Vietnam. Za předlohu jsem si vybral jeden z nejsvéráznějších tanků M41 nejen kamufláží, ale i „životopisem“.

Abych čtenářům zprostředkoval dojmy osoby, která konflikt prožila na vlastní kůži, použil jsem v textu část korespondence mezi Cesarem Jachanem a Jorge Lopezem. To je zároveň důvod, proč je článek věnován Cesarovi.

Dopisy z Libanonu

Cesar je francouzský/libanonský modelář žijící od roku 1989 v Paříži. Před několika roky kontaktoval španělského modeláře Jorge Lopez a rychle našli společné téma – libanonskou občanskou válku. Téma bylo o to zajímavější, že o konfliktu neexistuje mnoho informací a je tak lákavý pro modeláře, kteří hledají zajímavé, neotřelé a především odlišné téma.

...Mám asi 1500 až 2000 fotografií libanonských vozidel, bojovníků a příslušníků milic z celého období patnácti let trvání války. Ale mám pouze jedinou fotografii ukazující tank M41 libanonské armády ukořistěný bojovníky OOP (Organizace pro osvobození Palestiny), používaný muslimskými bojovníky a dobytý zpět v severním Libanonu křesťanskými milicemi v roce 1976. Zbarvení je typické pro libanonskou armádu, s mnoha doplněnými nápisy v arabštině...

Pro nás je důležité, že jako předlohu mám jedinou fotografii, což mi poskytlo velkou volnost při vytváření povrchové úpravy.

...Všeobecně byla ukořistěná vozidla velmi opotřebovaná, s pomačkanými plechy a na mnoha místech zrezivělá. Představte si civilisty vyzbrojené Kalašnikovy, M16 a RPG, kteří vtrhli do kasáren libanonské armády, nasoukali se do M113, Staghoundů, AML90, M41 a AMX13 a snažili se je rozjet (vojáci a důstojníci jim pomáhali jenom zřídka). Vyjeli z kasáren, a vydali se přímo k frontové linii. Přitom pod sebou drtili zaparkovaná auta, proráželi zdi, lámali stromy a devastovali povrch silnic a chodníků (představte si sami sebe při první lekci v autoškolě, ale bez instruktora na vedlejší sedadle). Polovojenské oddíly bojovaly v úzkých uličkách centra Bejrútu s těžkou obrněnou technikou. Po dobu patnácti let jsem byl mnohokrát očitedním svědkem podobných událostí. Pokud chcete

BRIEFING

STAVEBNICE M 41

MĚŘÍTKO 1:35

VÝROBCE Skybow

postavit realistický model, musíte si historické okolnosti uvědomit...

Mezi modeláři a profesionálními vojáky se neustále odehrávají lité bitvy o „realističnost“ vzhledu modelů, které mají odřenou kamuflážní barvu, stopy rzi a bojového poškození. V tomto případě není o čem diskutovat, vozidla z libanonského konfliktu byly silně poškozená a opotřebovaná, probíhala pouze nejnutnější údržba, která zajišťovala prostou funkčnost techniky.

...Fotografie skutečného tanku M41 byla pořízena v červenci 1976 poblíž přímořského města Chekka v severním Libanonu. Dva tanky M41 byly „Arabskou libanonskou armádou“ (pozn. redakce: muslimská frakce libanonské armády) odvezeny z kasáren libanonské armády v roce 1975 a ukořistěny křesťanskými silami v roce 1976 (na obrázku). Všimněte si, že na fotografii jsou dva tanky, nápis u srdce na bližším tanku znamená „Allah Akbar“ (Bůh je veliký), na vzdálenějším tanku je pravděpodobně černou barvou napsáno „Jaych Loubnan Al Arabi“ (Arabská libanonská armáda)...

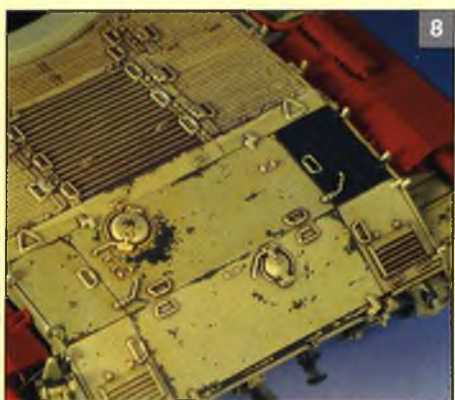
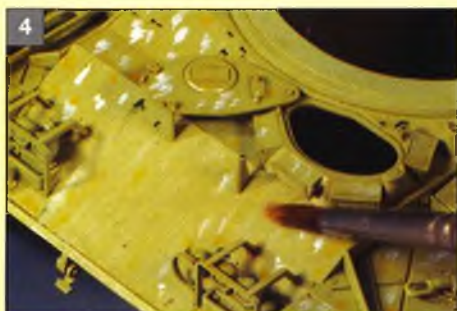
Je důležité pochopit, že v konfliktech tohoto typu je tank velmi zřídka se vyskytující a proto nadměrně ceněnou zbraní. Bojovníci vyvíjeli maximální snahu ukořistit protivní-

kovu techniku a když se jim to podařilo, okamžitě ji sami použili v boji. Podobný charakter měly konflikty v Africe, v Afghánistánu nebo Vietnamu. Jediným způsobem, jak identifikovat stranu, které zbraň právě patří, byly nápisy a slogany.

...Vyhněte se arabským nápisům z „propisotů“ Archer Dry transfers. Nejsou pro náš účel příliš realistické, neboť působí moc „čistě“. V letech 1975-76 patřila většina vozidel pravidelně libanonské armádě. Od ní je ukořistila OOP, muslimská milice nebo libanonské křesťanské síly. Každá ze stran si je popsala po svém, většinou jen bílými nebo černými spreji...

Stavba

Stavebnice M41 firmy **Skybow** je vynikající, dokonce lepší než stavebnice firmy **AFV Club**. Bohužel značka Skybow zmizela z trhu a i když její formy převzala firma AFV Club, M41 mezi nimi není. Jediné detaily, které jsem doplnil, jsou háky, kryty periskopů z leptu a „půlpalcák“ firmy **Verlinden**.

Barvení

Ačkoli se zdá, že nabarvit tento model bude snadné, zdání může klamat. Často je mnohem obtížnější dát realistický vzhled modelu v jednobarevné kamufláži, jaká je tato. Je nezbytné, aby nebyl povrch monotónní a nudný.

1 Model nastříkáme směsí XF-60, XF-14 a XF-2, do směsi přidáme lesklý lak X-22, aby povrch nebyl matný

2 Úpravu povrchu zahájíme několika filtry Humbrol 62 a olejových uměleckých barev. Ve směsi používáme 5% barvy, 95% je ředidlo. Filtr nanášíme rovnoměrně, aniž bychom „zaplavili“ povrch

3 A teď vyblednutí barvy vlivem slunečního záření... Povrch „potečujeme“ olejovými barvami odstínů titanová bílá, okr a přírodní umbra

4 Oleje necháme trochu zavadnout a pak je tupujeme (na vodorovných plochách) a roztíráme (na skloněných plochách) velkým štětcem navlhčeným ředidlem

5 Washem zvýrazníme povrchové detaily a záhyby na tanku

6 Výfuky a další detaily nabarvíme barvou Humbrol 62

7 Barvou Humbrol 86 a jemným štětcem namalujeme místa s oloupanou barvou. Oloupání musí být logické, tedy odpovídající pohybu posádky po vozidle

8 Kombinujeme malé body a škrábance s velkými oloupanými plochami.

9, 10 Pro znázornění stečené rzi nejprve namalujeme tenkou čárku a roztupujeme ji štětcem zvlhčeným v ředidle. Používáme směs barev Humbrol 62, 98, 70 a 33

11 Při výrobě reflektorů jsem použil čočky firmy Greif (pozn. redakce: u nás bohužel nejsou běžně v prodeji), do reflektoru jsem je „zalepil“ lesklým lakem X-22

12 Naneseme lak štětcem...

13 ...a umístíme čočku

14 Směsí černé, červenohnědé a tmavě žluté nastříkáme zašlé výfuky
15 Na natření kovových dílů použijeme barvu Vallejo 863

16 K nabarvení pásů použijeme směs pigmentů P023, P031 a P034 nanesených štětcem. Pigmenty zafixujeme na povrchu alkoholem (pozn. redakce: technický lih). Základní barva je syntetická, a tak ji lih nerozpustí
17 Směsí sádry a pigmentů P026, P027 a P028 smíchanými s akrylovým rezinem napodobíme zaschlé bláto
18 Směs nanese štětcem na spodní části tanku
19 Suchými pigmenty stejných odstínů imitujeme prach na vodorovných plochách tanku. Opět můžeme použít k fixaci pigmentu syntetické ředidlo
20, 21 Pro lepší věrohodnost můžeme na povrch umístit vystřelené nábojnice

z púlpalcového kulometu firmy Mission Models (Pozn. redakce: u nás nejsou v běžném prodeji, ale můžeme použít odlévané nábojnice firmy JK resin)
22 Běhoun pneumatik natřeme pigmentem P023
23 Rez na výfuku znázorníme různými odstíny pigmentu fixovanými syntetickým ředidlem. Je dobré pigmenty nanášet postupně v několika vrstvách
24 Kulomet Browning je od firmy Verlinden, nábojový pás od Mission Models
25 Smíchaním hnědé barvy a lesklého laku můžeme napodobit stečená mazadla a paliva
26 Lesklým lakem naznačíme na věži vlhkost a stékající vodu na pancíři věže

Shrnutí

Při barevné úpravě tanků z pouště a suchých oblastí je nejdůležitější co největší kontrast mezi leskem povrchu tanku a matností prachu. Barva prachu je velmi podobná kamuflážní barvě, takže kdybychom volili obě barvy matně, nebo celý tank na závěr sjednotili matným lakem, nebude zřetelný rozdíl mezi oběma typy povrchu. Proto je důležité použít na tank barvy lesklé a na zaprášené plochy matně, výsledek bude vypadat mnohem realističtěji. Zároveň si musíme uvědomit, že na některých místech je prach otírán pohybem posádky a tím se opět objevuje lesklý povrch.

Foto autor

BRIEFING

VÝROBCE

Eduard

MĚŘÍTKO

1:48

obrousit. Je to totiž vyloženě britská specialita, kterou na fotografiích francouzských letadel nenajdeme.

Křídlo je pěkné, naznačení port se mi líbí, tvar plátna mezi žebry také. Jedinou výhradu mám k vyznačení míst pro výplety. Představují je totiž jakési „špunty“ vystupující nad povrch křídla. To je samozřejmě nesmysl, nic takového na předloze není.

Stavba

Jak to všechno jde dohromady? Prvním krokem je sestavení motoru a pilotního prostoru. V podstatě není co vytknout, snad jen špatné očíslování obtisků přístrojů. Moc se mi také nelíbí sedadlo, ale protože nemám jeho fotografii, nechal jsem je bez úprav. Kdo chce, může doplnit hadici k palivové pumpě, bowdeny a hadičky k přístrojům, i příčnou trubku sání motoru, jejíž konce jsou znázorněny na vnější straně trupu. Konce jsem odvrátil a do trupu instaloval průběžnou trubku. Jinak je pilotní prostor pěkný včetně kostry trupu.

Dalším krokem je slepení polovin trupu s vloženým pilotním prostorem a motorem. Nevím, kde jsem udělal chybu, ale na spodní straně přídě vznikla mezi polovinami trupu asi půlmilimetrová mezera, a tak jsem – poprvé a naposledy – vzal do ruky tubu s tmelem.

Při dalším postupu doporučuji zaměnit kroky doporučené návodem a před lepením polovin křídel přilepit hřbet přídě. Na jeho vnitřní stranu se má přilepit police na náhradní zásobníky kulometu Hotchkiss. Plastový díl má tvar police bez zadního čela, alternativní leptaný díl čelo má. Skutečnosti odpovídá díl plastový, a tak doporučuji z plechového dílu zadní čelo uříznout.

Mezi leptanými díly jsou i pěkné náhradní zásobníky pro francouzský kulomet. Škoda, že stavebnice neobsahuje také náhradní zásobníky kulometu Lewis. Na druhou stranu jsem na žádných fotografiích nenašel jejich

MORANE SAULNIER TYPE N

MAREK MINCBERG

Byl prvním čistě stíhacím strojem Dohody. Prototyp však byl vyvinut pro letecké závody v Aspern u Vídně v červnu 1914, kde s ním Roland Garros obsadil druhé místo. Vznikl jako přímá úprava typu H, přičemž na kostru trupu o čtvercovém průřezu byla navíc připevněna karosérie s dřevěnou konstrukcí potaženou plátnem. A právě pro tyto tvary se mu přezdívalo Monocoque nebo Bullet.

Ve svých začátcích vyráběla firma Eduard stavebnici toho stroje jako short-run. Když před časem ohlásila jeho znovuvydání, vzbudila tím nejistotu, zda bude stavebnice na úrovni dnešní doby. Když se pak Morane objevil na pultech, bylo jasné, že dostáváme zcela novou stavebnici. Měl jsem k dispozici Profipack, tak se podívejme, co obsahuje.

Stavebnice

To nejdůležitější jsou vylisky. Čistě, ostré, bez otřepů a z dobrého plastu. Jsem velmi rád, že zmizela nectnost starších stavebnic tohoto výrobce – přesazené formy. Minulost připomíná už jen malý rámeček s motorem (pochází ze starší stavebnice Nieuportu 11), na němž je drobné přesazení k nalezení. Z žebíru chlazení válců se neodstraňuje nejlépe, ale na druhou stranu motor téměř není pod krytem a vrtulovým kuzelem vidět.

Druhé, co mne u plastových dílů zaujalo, je jejich malý počet, ve dvou rámečcích pouze 46 (dalších pět nepoužijeme, neboť jsou nahrazeny lepty). Morane je jednoduchý stroj a tomu odpovídá i rozsah stavebnice, který prostě musí být jiný, než třeba u Camela.

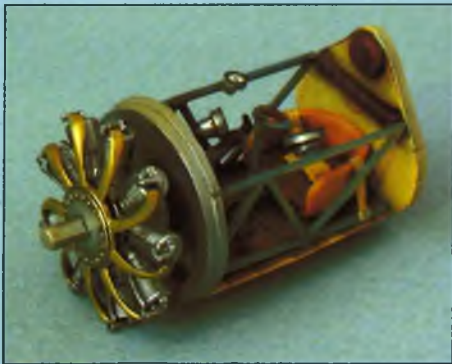
Dále je v krabici malý štítek s fotolepty drobných dílů na šperkování motoru, výzbroje, pilotního prostoru a řízení. Na první pohled to vypadá dobře, ale na druhý lze zjistit, že lepty jsou asi největším zklamáním stavebnice. Proč? Čtete dál a dozvíte se. Obsah krabice pak uzavírají pidimasky, obtisky, stavební návod a barevně tištěná schémata zbarvení pro čtyři stroje.

Pokud jde o tvarovou a rozměrovou shodu modelu se vzorem, mohu plastovým dílům vytknout snad jen větší rozpětí křídla, způsobené (podle mých výkresů) velkou roztečí mez prvním a druhým žebrem od trupu. Naměřil jsem asi 2 milimetry na každé polovině, ale na postaveném modelu to už nepoznám.

Neobvykle je řešen kryt motoru, jehož poloviny jsou součástí polovin trupu. Toto řešení mi nevyhovuje, neboť je nutné nabarvený motor instalovat již při sestavování polovin trupu. Dávám přednost montáži motoru až po barvení celého modelu, kryt motoru instaloju úplně nakonec.

Vrtule je netradičně zhotovena vcelku s velkým kuzelem. Její tvar úplně nesouhlasí s fotografiemi. Na trupu je docela pěkně naznačeno šněrování, ale pokud stavíme francouzský stroj, nezbude nám, než šněrování

uložení v trupu. Předpokládám, že výrobce na tom byl podobně a proto je nepřiložil. Hřbet přídě sedne na trup dobře. Zářezy pro vzpěry kulometu by měly být hlubší a vzpěry v přední části „ponořené“ pod povrch hřbetu. U kulometů je možné odvrátit lučičk spouště a hlavěň.

Bezproblémovým nalepením obou polovin křídla končí radost. Dalším krokem je totiž sestavení podvozku a řízení. Hlavní podvozkové nohy jsou pěkné, jen doporučuji zvětšit otvor pro hřídel podvozku, což bude modelovější, než jen zahloubení. Opatrnost doporučuji u střední vzpěry podvozku B15, která se snadno zlomí. U „osy“ podvozku nelze z návodu přesně určit, jak ji nalepit. Bandáž v jejím středu je totiž na jedné straně vyboulená. Nalepte ji rovnou stranou bandáže nahoru.

Mezi ramena střední vzpěry podvozku nalepíme držák výpletu – kousek drátu ohnutý do tvaru L. Proč jsem ho nenašel mezi lepty, nepochopím, zejména když stejný díl byl už v prehistorickém Moranu L.

Podle návodu následuje nalepení vzpěry řízení pod trup a do ní vahadla řízení. Vše vypadá jednoduše, ale je tu „drobná“ chyba. Díly totiž nelze sestavit! Otvor ve vzpěře PE1 je menší než vahadlo B19, součástí kterého je i jeho osa. Po pěti minutách experimentování jsem zjistil, že velblouda uchem jehly neprotáhnu. Řešení se nabízí dvě: Buď díl PE1 rozpůlit po vzoru plastových dílů B3 a 4, které nahrazuje, nebo odříznout osu vahadla. Neří ale všem trablům konec. Na průběžné ose vahadla byla před vzpěrou a za ní umístěna ramena řízení, která v leptech opět nejsou.

Domníval jsem se, že Profipack je vydáván proto, že v něm jsou všechny potřebné drobné díly. V tomto případě mne jejich absence zarazí o to víc, že ramena byla k nalezení třeba i ve Fokkeru E.III v měřítku 1:72 stejného výrobce!

A pokračujme dál. Ostruha nebyla odpružena jednou trubkou, jak naznačuje návod, ale dvojicí pružných lan rozevřených do V. Řízení směrovky je už úplný nesmysl. Místo obdélníkových průchodků PE28 by modelář měl na jejich místo na směrovku nalepit ramena řízení kormidla, která však – podle nové tradice – ve štítku s lepty nenajdeme. Průchodky jsou v leptech čtyři, ale pokud je budeme chtít nalepit místo předlisovaných na trup (kam patří), budeme jich potřebovat šest! Pro potřebné díly jsem sáhnul do sady **BigEd WWI**

(jsou součástí sady 48406). Ve stavebnici také chybí větrné štítky, které nosily některé stroje (včetně těch ze stavebnice). To je ale poslední negativní poznámka ke stavbě, zbytek je již našťastí pohodová záležitost.

Dokončení

Vykryvací masky jsou již tradiční součástí stavebnic Eduard. Nejinak je tomu i v tomto případě. Jsou přiložené, ale jsou opravdu malinkaté. Obsahují jen masky na podvozková kola a VOP (alternativně k obtiskům). Masky na SOP v sadě nejsou, ačkoliv obtisky řeší jen jednu hranu směrovky! Masky na znázornění lemů náběžných a odtokových hran křídla se do krabice asi nevešly (ale vešly se třeba ke stavebnici Nieuportu 11).

Poslední součástí stavebnice jsou obtisky. Nabízejí stavbu jednoho ze čtyř strojů, po dvou francouzských a britských. Jsem trochu skeptický, pokud jde o červenou barvu přidě francouzských Morane, neboť rozkaz pro změnu černé barvy na červenou se týkal pouze britských letadel, ale po devadesáti letech Bůh sud'. Obtisky samotné jsou pěkné, tenké a přitom se netrhají. Při použití změkčujících vodiček sednou perfektně. Barvy

francouzských kokard jsou jiné než britských, tak, jak to má být. Součástí archu jsou i drobné obtisky stříbrné barvy. Mohou být použity ke znázornění oloupané barvy z krytu motoru. Barva totiž na krytu, neošetřeném základovou barvou, velmi trpěla a odlupovala se. Obtisky stačí na drobná poškození, ale například stroj představovaný ve schématu „A“ měl kryt motoru oloupaný skoro z poloviny. Tady už musí přijít na pomoc jiná technika.

Závěr

K plastovým dílům stavebnice nemám větších výhrad.

Kdyby bylo jen na nich, tak se mi model velmi líbí. Je opravdu dobrý. Ale úplným opakem jsou leptané díly. Při zkušenostech z jiných stavebnic stejného výrobce jsem čekal mnohem více. Potřebné díly jsem mezi nimi nenašel, nebo v malém počtu. Musel jsem tedy pro náhradu hledat zbytek z jiných stavebnic nebo ve speciálních (a drahých) doplňkových sadách. Když model srovnám třeba s Camellem, „lisařský“ je na tom Morane výrazně lépe, ale pokud jde o detaily, tak podstatně hůře. Nemám na mysli jejich počet (Morane je výrazně jednodušší stroj), ale jejich provedení na modelu a péči věnovanou jejich přípravě. A to je myslím škoda.

Foto autor

PRAMENY:

Windssock Datafile č.16 a 56.

Zbraně sečné a bodné Eduard Wagner

Kniha především pro milovníky a sběratele historických zbraní, ale i pro laickou veřejnost zajímaví se o historii, používání a umělecké

ztvárnění sečných a bodných zbraní. Pojednává o zbraních evropského původu, nebo těch, které evropské armády převzaly a požívaly od středověku po několik století. Na více než 250 barevných tabulích jsou sečné a bodné zbraně zobrazeny jednak podle vývoje a typů, jednak podle historických evropských států (Německo, Anglie, Francie, Rakousko a Rusko). Závěr publikace pojednává o zbraních jako sbírkových předmětech.
**408 stran, Aventinum.
Cena 1490 Kč / 2086 Sk**

Československé vojenské letectvo 1945 - 1957

**M. Irra, J. Matoulek,
S. Vystavěl**

Označování a zbarvení letadel čs. vojenského letectva. Publikace doplněna řadou autentických fotografií, mnohdy dosud nepublikovaných, přehledovými tabulkami a množstvím barevných bokorysů. Text v českém a anglickém jazyce.

**92 stran, vyd. Jan Mäče.
Cena 370 Kč / 518 Sk**

Mitsubishi G4M - Betty Martin Ferkl

Podrobná monografie japonského bombardéru z 2. světové války.

72 stran, Cena 359 Kč / 502 Sk

Mitsubishi Ki-46 Dinah Martin Ferkl

Vznik, vývoj a bojové nasazení japonského dvoumotorového průzkumného letounu. Publikace obsahuje množství autentických

fotografií, barevných bokorysů, perokreseb a přehled vydaných stavebnic a doplňků.
64 stran, REVI. Cena 399 Kč / 558 Sk

Moderní vzdušný boj Doug Richardson

Bohatě ilustrovaná kniha popisuje letadla a technologii které stojí za nejvýznamnějším vývojem vzdušného vedení války od dob proudového

motoru a atomové bomby po stávající i budoucí využití technologie stealth.

**184 stran, Naše vojsko.
Cena 699 Kč / 979 Sk**

Polskie Lotnictwo we Francji 1940

B. Belcarz

408 stran, Stratus.

Cena 827 Kč / 1158 Sk

Dobyvatelia vzdušných oceánov

Viliam Szmrtník

Příběhy ze života evropských aviatiků a události spojené s letectvím, jenž se odehrály v prvním desetiletí 20. století. Text slovenský a francouzský.

123 stran. Cena 149 Kč / 209 Sk

Günter Rall Jill Amadio

Autorizované paměti třetího neúspěšnějšího stíhače všech dob, pilota německé Luftwaffe a pozdějšího generála NATO. Kniha je doplněna o autentické, mnohdy osobní fotografie.

301 stran. Cena 199 Kč / 279 Sk

Udeř tvrdě a přesně Ralph Barker

Devět napínavých skutečných příběhů pilotů Royal Air Force z náletů na vybrané cíle v Evropě okupované nacisty. Doplněno

autentickými fotografiemi.
**198 stran.
Cena 179 Kč / 251 Sk**

NOVINKA!

Avenger TBM/TBF in detail

Fotografický manuál věnovaný americkému palubnímu letounu z druhé

světové války. Publikace obsahuje 60 stran barevných fotografií a technické výkresy ve formě přílohy o rozsahu 12 stran.

76 stran. Cena 467 Kč / 654 Sk

B-24 Liberator Martin Bowman

Publikace věnovaná americkému čtyřmotorovému bombardovacímu letounu z druhé světové války, doplněná technickými

údaji a barevnými bokorysy.

96 stran. Cena 149 Kč / 209 Sk

Elitní jednotky světa Eric Micheletti, Louis Murtin

Kniha seznamuje čtenáře s nejznámějšími nekonvenčními jednotkami z celého světa, francouzskými legionáři,

americkými SEAL, Special

Forces nebo Rangers, britskými SAS a SBS a řadou dalších. Snaží se poskytnout ucelený přehled speciálních jednotek všech kontinentů. Textová část, přibližující historii vzniku jednotky, její nejvýznamnější bojové akce, nároky výběrového řízení a jiné zajímavé informace, je provázena fotografiemi a kresbami vojáků v typických uniformách s charakteristickou výstrojí a výzbrojí.

**158 stran, Naše vojsko.
Cena 699 Kč / 979 Sk**

Velká encyklopedie - moderní vojenské zbraně Chris Bishop

Bohatě ilustrovaný přehled válečné techniky, používané po druhé světové válce ve vzduchu, na mořích a na zemi. Více

než 1000 samostatných článků – od ručních palných zbraní po mohutné letadlové lodě. Podrobnosti historie a vývoje každé představované zbraně. Každý článek je doplněn přehlednou tabulkou s technicko-taktickými údaji o výkonech, rozměrech, obsluze.

**544 stran, Svojtka & Co.
Cena 999 Kč / 1399 Sk**

Publikace objednávejte na adresách:

v České republice - Aeromedia, a. s., Baranova 38, 130 00 Praha 3, tel.: (+420) 222 728 090

ve Slovenské republice - Magnet - Press Slovakia, s. r. o., P. O. Box 17, 850 00 Bratislava, tel./fax: (+421-2) 67 20 19 52-3.

Předplatitelé časopisu Modelář u společnosti Aeromedia a Magnet-Press Slovakia mají slevu 10% z ceny objednaného zboží!

Veškerý sortiment zásilkového obchodu si rovněž můžete objednat na www.lectvi.cz a www.press.sk

Dva

(Išaky)

na jedné

(TéBé-trojce)

Zdeněk Krčmář

Historie

S projektováním „nosičů letadel“ začali v SSSR počátkem 30. let pod vedením inženýra V. Vachmistrova. Bylo vypracováno několik variant pod společným názvem Zveno. V těchto návrzích byl jako nosič použit těžký bombardér TB-3, nejzdařilejší variantou se ukázalo spojení TB-3 a dvou stíhacích I-16. Zavěšené na „hradzě“ pod bombardérem nesly I-16 po dvou pumách o hmotnosti po 250 kg. Projekt byl hotov v roce 1938. Soustava letadel měla akční rádius do 2 500 km. Po svržení pum mohly I-16 aktivně bránit mateřské letadlo. V červnu 1940 začala pod označením Zveno - SPB výroba pěti kompletů TB-3 s podvěšenými I-16 typ 24. Zveny byla vyzbrojena 2. speciální eskadra VVS Černomořské flotily, která měla základnu poblíž města Evtoporij a po napadení SSSR se aktivně účastnila bojů. První větší akcí byl nálet na ropnou rafinerii u rumunské Konstance. Akce se zúčastnily pod velením kapitána Šubikova čtyři letouny. Nejznámější operací se stal nálet ze 13. srpna 1941, tři Zvena tehdy bombardovala most přes Dunaj, po kterém

vedl ropovod mezi Konstancí a Ploeští. Za celou nedlouhou válečnou kariéru se Zvena podílela na více než 30 bojových akcích.

Stavebnice

Díly jsou zhotoveny z měkkého, lehce opracovatelného zeleného plastiku. Krásně zpracovaný je jak povrch z vlnitého plechu, tak další detaily. Propadliny jsem našel jen na dílech ukončení křídel (F7 a F8), kde jsem je bez problémů odstranil. Horší to bylo u dílů F1 a F2 s povrchem v podobě vlnitého plechu, kde byla náprava těžší.

Ke stavbě všech tří letadel nám výrobce nabízí 432 dílů, což není zrovna málo. Pokud k tomu připočteme i „plechy“, dostaneme se k docela zajímavému číslu. Ještě jsem model z tolika dílů nestavěl. Ve stavebnici jsou také výlisky všech čtyř motorů M-17 a výrobce pamatoval i na vnitřní vybavení trupu. Odtokové hrany křídel, VOP i SOP jsou příkladně ostré, prostě na první pohled nenajdeme chybu. Čiré díly jsou o málo větší než by bylo potřeba, obtisky nabízejí pouze jednu verzi.

BRIEFING

STAVEBNICE	Zveno SPB
VÝROBCE	ICM
MĚŘITKO	1:72
DOPLŇKY	Plech Eduard a Extratech, odlitky Pavla models
OSTATNÍ	Tmel Mr Surfacer 500, barvy Gunze, Tamiya, metalizéry a laky Model Master

výplety kol, nahrazující plné disky kol hlavního podvozku. Při odřezávání původních disků si musíme dát pozor a nechat po okraji asi 1 mm plastu, na který pak přilepíme lepty. Použil jsem jak výplety, tak palubní desku včetně fólie s číselníky přístrojů. Rovněž drobotina určená k doplnění pilotního prostoru a střelišť našla své uplatnění, neboť velmi oživí původní díly stavebnice. Plastové mřížky chladičů jsou velmi kvalitní, a tak jsem plechovou použil jen jednu z vnitřní strany u otevřeného motoru.

Lávku pro mechaniky jsem nepoužil, protože podle fotografií, které jsem měl k dispozici, vypadala trochu jinak. U firmy Eduard asi měli jiné podklady, nebo jsou jejich lávky určené pro TB-3 jiného roku výroby. Dále lept obsahuje kryt motoru. Ten můžeme použít v případě, že postavíme jeden motor odkrytý. Jelikož má plech jinak rozmístěné otvory, použil jsem patřičně ztenčený původní plastový díl. Podle fotografií se mi zdá, že na leptu jsou otvory vystiženy přesněji.

Nepoužil jsem díly doplňující vnější závěsníky pum, neboť u Zven byly odstraněny. Je asi těžké navrhovat doplňky pro letadlo, jehož každý kus – zdá se – byl svým způsobem originál. Pokud seženete dostatek fotografií jednoho stroje, určitě se rozhodnete, které díly použít. Lepty Eduard mi pomohly oživit můj model.

Plech

Jako doplněk stavebnice jsem si pořídil plechy firmy Eduard, určené pro bombardér TB-3 (některé díly při stavbě Zvena nepoužijeme). Já jsem vynechal i díly, které by se použít daly. Pokusím se vysvětlit proč. Za svých 350 Kč dostaneme dvě planžety. Na větší jsou

Stavba TB-3

Stavebnice má tu výhodu, že můžeme stavět trup i křídlo zároveň. Dlouho jsem přemýšlel, jak stavbu začít, nakonec jsem se rozhodl pro nejsložitější část, křídlo. Nepostupoval jsem však podle stavebního návodu, neboť lícování jednotlivých dílů křídla je problematické. Četl jsem již nějaké návody jak postupovat při stavbě Zvena, ale raději jsem zvolil vlastní postup. Nejdříve jsem slepil horní a dolní část křídla samostatně a pak pokračoval jako u klasické stavebnice. Křídlo je mimo kostry složeno z 12 dílů, které musíme slepit přesně. Tmelení a hlavně začistění tmelené části je dosti problematické.

Všechny díly křídla jsem nejprve vyřezal z rámečku a jejich hrany začistil brusným papírem upnutým do brousítka **Agama**. Když byly hrany obroušené, začal jsem jednotlivé díly pláště křídla slepovat sekundovým lepidlem. Nejdříve jsem spoj při postupném tvarování jen nabodoval, pak zevnitř zalil lepidlem. Později jsem spoj zpevnil vlepením plastických destiček.

K horní straně křídla jsem přilepil i díly odtokové části (D14 a D13) a díly náběžné části (D3 až D6). Tím jsem měl hotový horní a spodní díl pláště křídla (obr. 1).

Následovala stavba kostry křídla bez větších problémů. Sestavil jsem ji „nasucho“ a pak spoje zalil řídkým sekundovým lepidlem. V této fázi stavby jsem sestavování křídla přerušil a věnoval se trupu.

Nejdříve jsem slepil ze tří dílů spodní část. Také jsem se nedržel stavebního postupu výrobce, který navrhoval sestavit zvlášť jednotlivé díly trupu a pak je slepit v celek. Snazší bylo lepit ploché díly na rovné podložce a pak kompletovat celek.

Když jsem měl slepené dno trupu, mohl jsem se věnovat vybavení pilotního prostoru a přilepení přepážek, na které potom přilepíme bočnice a horní díl. Model má pěkně vybavené prostory osádky, což jsem ještě vylepšil plechy Eduard. Vnitřek trupu jsem nastříkal stříbrnou barvou Model Master odstínu Stainless Steel. Výrobce sice uvádí na vnitřní plochy matnou zelenou, ale podle fotografií interiéru jsem vsadil na barvu kovu. Aby z interiéru moc nezářila, použil jsem odstín nerezového plechu a ještě barvu utlumil jemným přestříkáním hodně naředěné černé Gunze (obr. 2).

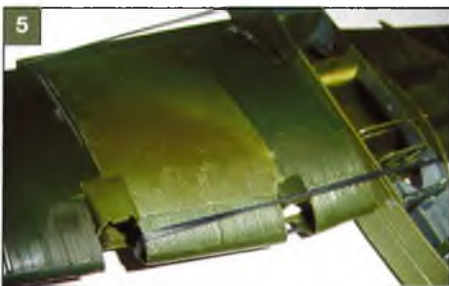

Do zadní části trupu jsem vlepil přepážky. Protože byly asi o 1 mm širší, musel jsem je obrousit. Do bočnic trupu jsem vsadil „skla“ vyříznutá z čiré fólie, která jsem zevnitř přilepil řídkým sekundovým lepidlem. Kruhová okna jsem použil ze stavebnice, ale musel jsem „doladit“ průměr otvorů.

Trup jsem začal sestavovat v místě prostoru osádky. Postupným tvarováním podle dna trupu jsem přilepil bočnice a hustým sekundovým lepidlem z vnější strany spoj zatmelil. Pak už jsem hotovou kostru křídla přilepil k trupu. Taky nalepení spodní části pláště křídla ke kostře proběhlo bez problémů. Veškeré spoje jsem pořádně zalil „vteřínákem“ (obr. 3, 4). Po vytvrzení spojů jsem nasadil na

kostru horní část křídla a postupně jsem oba díly pláště slepil sekundovým lepidlem a debonderem spoje začistil. (obr. 5) V místě

otvorů pro motory jsem ještě přilepil zevnitř plášť křídla ke kostře. Musím říct, že z této fáze stavby jsem měl největší obavy. Křídlo jsem dokončil přilepením koncových oblouků a pohyblivých ploch. Tímto jsem měl nejhorší fázi stavby za sebou.

Po přilepení horní části trupu, skládající se ze čtyř dílů, jsem přilepil čelo trupu a ocasní plochy, tady už žádné problémy nenastaly (obr. 6). Model Zvena má velmi povedené mo-

tory i jejich lože. Využil jsem toho a jeden z motorů udělal otevřený (obr. 7, 8). Musel jsem z plastových destiček zhotovit nádrž, která se nacházela za motorem. Motor jsem opatřil kabeláží z drátů a celek stříkl metalizérem MM 1404 Titan. Po zaschnutí barvy jsem motor vatovou tyčinkou vyleštil a zvýraznil hrany práškem ze zbytku metalizéru „hliník“.

Otevřenou montážní plošinu jsem zhotovil z plochých destiček Evergreen. Lepty Eduard sice obsahovaly tento díl, ovšem na model jaksi nesedly, a tak jsem jej zhotovil podle fotografií. Stavba ostatních motorů proběhla bez komplikací, jen jsem musel na horním krytu naznačit rýhou jejich dělení na dva kusy.

U vrtulí jsem se trochu započil, protože nasadit kužely na vrtule bez velkého broušení nešlo. To byl asi největší úlet výrobce stavebnice. Po odřezování vnitřní části kužele se mi to nakonec podařilo. Vrtule byly na většině strojů ponechány v původní barvě dřeva. Na modelu jsem se to pokusil napodobit tak, že jsem nejdříve nastříkal vrtuli okrovou barvou a pak polosuchým štětcem napodobil léta dřeva. Potom jsem páskou Tamiya zamaskoval pruhy dřeva ze kterých byla vrtule sestavena a hnědou barvou přestříkl vrtule podruhé. Po sejmutí masek jsem získal náznak lepených vrtulí. Ještě, že se takový druh vrtulí vyskytuje u druhoválečných strojů jen sporadicky, jinak bych asi přešel na roury. Tímto byl model připraven k barvení.

Kamufliáž

Mám k dispozici velké množství fotografií TB-3 a Zven. Nepodařilo se mi, ale najít snímek, podle kterého ICM navrhlo kamufliáž. U větší Zven nebyly také v přední části trupu trojúhelníková okna. Jelikož jsem neměl záběr konkrétního stroje a nenašel jsem odvahu zakrýt okna a pokusit se na krytu „spáchat“ vlnitý povrch, nechal jsem svůj model s okénky. Možná časem najdu fotografii, která mi tento počín potvrdí, nebo vyvrátí. Totéž platí i o vyplétaných kolech.

Pustíme se do kamufliáže. Vycházel jsem z toho, že gigantům se mnoho péče nedostávalo, tudíž jsem chtěl napodobit opotře-

bovaný povrch. Po jarové koupeli jsem model nastříkl stříbrnou barvou Gunze C8 a po zaschnutí lesklým lakem Model Master (obr. 9, 10). Model jsem nechal pořádně pro-

schnout, aby šla vrchní akrylová barva pěkně loupat. Mezitím jsem se věnoval stavbě I-16 (o tom později).

Týden uběhl a barvení pokračovalo „prešejdinkem“ spodních ploch a posléze i nastříkáním světle modré (obr. 11). Horní plochy

jsem nastříkal tmavě zelenou, a hranice jednotlivých panelů zvýraznil velmi naředěnou černou. Vnitřky panelů jsem pak nastříkal zesvětleným odstínem zelené (obr. 12). V této

fázi dostalo Zveno obtisky. Jejich kvalita však byla nevalná. Při nanášení na model se mi je podařilo několikrát roztrhnout a jen s velkými obtížemi je zase dávat do původního stavu. Co bylo horší, nepůsobily na ně žádné vodičky, ani super roztok Agama Hypersol. K použití filmového lepidla jsem nenašel odvalu. Po marném boji jsem trochu zarískoval

a obtisky k povrchu přitlačil flanelovým hadříkem, který krásně kopíroval zvlněný povrch modelu.

Den po zaschnutí lepidla obtisků jsem model na exponovaných místech pod vodou obrousil brusným papírem 2000. Po usušení modelem fénem jsem jej velmi jemně nastříkal barvou H 341 (barva špíny), abych trochu potlačil spodní stříbrnou barvu. Stopy po výfukových spalínách jsem doplnil pastely a vatovou tyčinkou.

Dokončení

Po nabarvení modelu mi zbývalo již jen dolepit drobnosti jako antény, střeliště a polohová světla (z leptu Eduard a desetiminutového epoxidu). Podvozek jsem sestavil podle návodu, opatřil několika leptanými díly a přilepil na model. Podle návodu jsem vyvrtal otvory na přilepení „hrazdy“ k zavěšení I-16, závěs nastříkal zelenou barvou a přilepil na spodní křídlo. Tím byl nosič hotový.

I-16

Společně s bombardérem TB-3 v krabici nalezneme i dvě stavebnice (po 52 dílech) letadel I-16 typ 24. Z bílého měkkého plastu postavíme pěkné modely s motory a detailně zpracovanými pilotními prostory, množstvím

jemných detailů včetně nýtů na povrchu a rytím do hloubky. Propadliny na dílu křídla šlo sice zatmelit, ovšem při broušení opraveného místa vzalo za své nýtování.

Stavba I-16 není náročná, jen zespolu v místě spojení křídla s trupem budeme potřebovat trochu více tmelu (obr. 13). U jednoho I-16 jsem obnažil motor. Použil jsem odlitek Pavla models pro Hasegawu. Z toho asi pramení komplikace, které jsem při zástavbě motoru měl. Měl větší průměr a nemohl jsem ho do trupu nijak „natlačit“. Nakonec posloužily pouze válce ze stavebnice. Také lože jsem musel zhotovit nové, protože jeho průměr byl malý. Po nastříkání, patině a doplnění hadičkami vypadá motor velmi efektně.

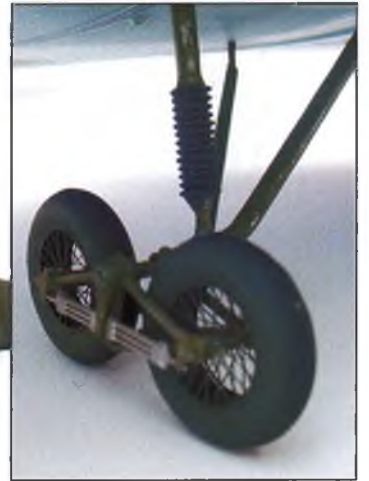
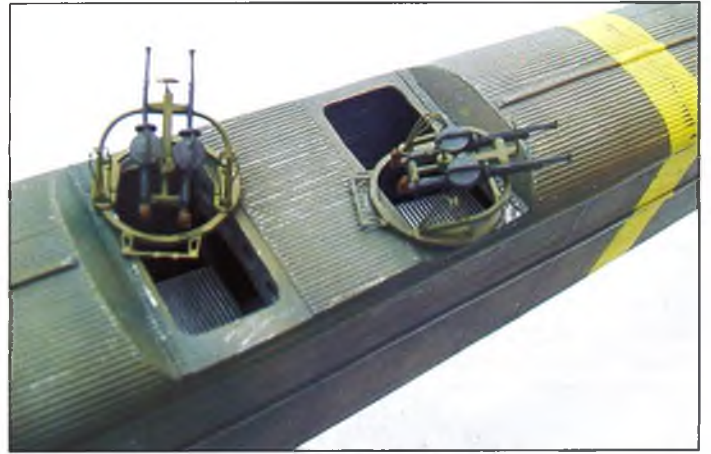
Stíhačky jsem nabarvil podle návodu výrobce, čili horní plochy zelenou a spodní světle modrou barvou. S obtisky jsem měl stejné problémy jako u TB-3, pomohl mi stejný postup při jejich nanášení. Závěsníky pum jsem použil ze stavebnice.

Závěr

Velký model za přijatelnou cenu, zejména na přesnost náročná práce. Díly líčují – až na nějaké drobnosti – přesně. Nedoporučuji stavebnici začínajícím modelářům.

Foto autor

BRIEFING

VÝROBCE

Tamiya

MĚŘÍTKO

1:48

TYGR I

z charkovské ZOO

JINDŘICH „JEZEVČÍK“ ŠTĚRBÁČEK

Po prvních vlašťovkách, navržených v měřítku 1:48 spíše jako doplněk k letadlům (Kübelwagen Schimmwagen, Kettenkraftrad), konečně Tamiya vtrhla na trh i se čtvrtkovým tankem. Už při potěžkání krabice zjistíte, že kovové odlitky spodní části korby se asi staly pro firmu standardem, podle posledních zpráv přinejmenším pro měřítko 1:48. Stavebnice Tygra časného provedení je koncipována ve filozofii: „Co nejsnadnější sestavení při zachování maxima detailů“. Torzní tyče jsou odlity vcelku s korbou, pásy lepíme z úseků a jednotlivých článků, některé náradí je vylišováno vcelku s korbou, jiné zvlášť. Z rozvržení dílů usuzuji, že nás čekají i pozdější verze.

S výjimkou pásů se dá čtvrtkový Tygr postavit bez návodu zpaměti. Pro nejsprávnější tvarování pásů určitě využijeme šablonu, která je součástí rámečku. Nejprve slícujeme dva díly horního běhu pásu a opatrně je slepíme. Pozor na přebytečné lepidlo, přilepilo by nám pás k šabloně. Jednotlivé články pásu poskládáme na lepidlovou stranu pásy Tamiya (obr. A), spoje přejedeme řídkým lepidlem a sestavu (stále na pásce) vytvarujeme podle šablony (obr. B). Po zaschnutí (nejméně 12 hodin) můžeme pásku sloupnout a dolepit zbytek pásu.

Horní díl korby v přední části o milimetr nedoléhá ke kovovému odlitku. U celoplastického modelu by to spravila trocha brutálního násilí, tentokrát musíme tmelit. Na modelu jsem udělal pouze několik drobných úprav.

Nadšené hodnocení Tygra...

Čtvrtkový Tygr je prakticky bez chyby. Tvarově nachlup odpovídá výkresu z publikace Tiger I and Sturmtyger nakladatelství Ryton Publication, má i mnohými výrobci stavebnic opomíjený asymetrický podkovovitý obrys věže. Top modeláři asi budou trochu remcat kvůli kovové korbě s torzními tyčemi vcelku a rozložení dílů pásů (abychom rozhýbali podvozek nebo dodali interiér, museli bychom spodní korbu slepit z plastových destiček a odlít jednotlivé články pásu), já naopak toto řešení oceňuji kvůli snadnosti a rychlosti sestavení. Pro náradí zhotovené jako součást korby platí totéž, s výhradou, že se barví hůře, než odděleně. Model jsem slepil za dva večery, kdybych nemusel čekat na vytvrzení svárů, stačil by jeden. Trochu mi zatím chybí „servis“ (lepty, figurky, soustružené hlavě), ale to se má brzy změnit, protože lepty ohlásily firmy Hauler a Eduard, doplňky Plus model, Migproductions a Calibre48.

...a bojovky v měřítku 1:48

Bojovku techniku v měřítku 1:48 považuji za trefu do černého. Spojuje jak kvalitní detaily, které jsou typické pro měřítko 1:35, tak menší nároky na prostor, bližší zase velikosti 1:72, což oceníme zvláště v diorámách. Ačkoli čtvrtkovou techniku vyrábí už dlouho firma Bandai, Solido, Gasoline (výrobky Academy se dají spočítat na prstech jedné ruky), s výjimkou francouzského trhu nikdy nebyla příliš oblíbená. Je to určitě způsobeno horší dostupností i kvalitou už postarších stavebnic. Protože Tamiya již ohlásila další typy (Hetzer, M10, M4A1, M4 časný, T-34/76, StuG III Ausf. B), můžeme počítat s rozšiřováním kolekce. Zároveň mě těší, že můžeme stavět tak, jak stavebnice přicházejí na trh, takže se krabičky nehromadí doma. Doufám, že bojovka v měřítku 1:48 zlomí nejednoho leťadýlkáře k odbočce a vyzkoušení něčeho nového. Není právě tohle zkoušení tím, co modelářinu dělá zajímavou?

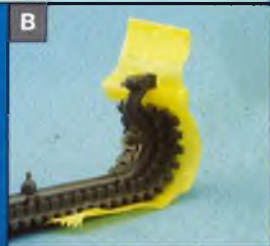
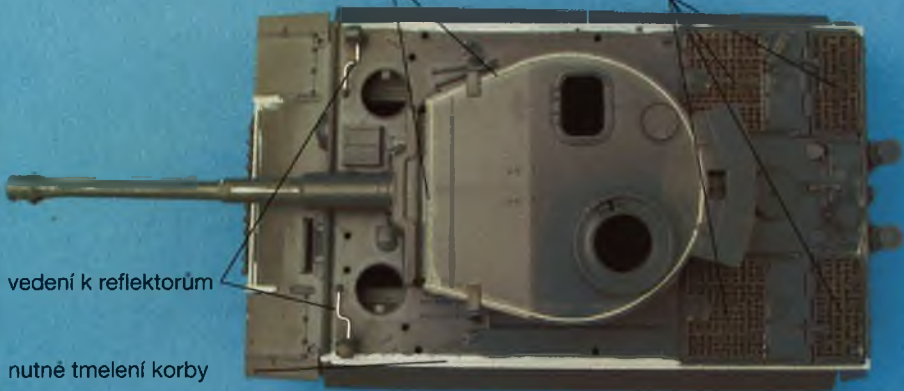
svár na věži z vytaženého rámečku

sítky na mříže ze zbytků leptů

vedení k reflektorům

nutné tmelení korby

madla poklopů z měděného drátu

Tři pravidla odřené a oloupané barvy:

- 1. Vyhněte se symetrii v podélné ose
- 2. Když si myslíte, že máte polovinu odřenin, je jich akorát
- 3. Nesnažte se být příliš „úpravni“

Bílý tygří kožich

Ve stavebnici jsou nejméně tři atraktivní kamufláže. Nakonec jsem se ale rozhodl pro vozidlo z období druhé bitvy o Charkov v bílé kamufláži, podle kresby v publikaci Charkov 1943 vydavatelství Militaria. Jak na zimní kamufláže jsem už popsal v Modeláři 2/2004, od té doby jsem však postup trochu změnil. Zatímco stavba mi zabrala dva večery, barvení pět večerů a půl víkendu. Vyzkoušejte a uvidíte, že slušně provedená zimní kamufláž není závislá na vybavení ani speciálních schopnostech. K celému postupu stačí běžné vybavení modeláře-záčátečníka včetně nejobyčejnější stříkací pistole (stříkal jsem sovětským Aerografem). Kdo nemá ani fixírku, může použít bílý a šedý sprej (alespoň bílý se určitě vyplatí).

1

2

3

4

5

6

7

8

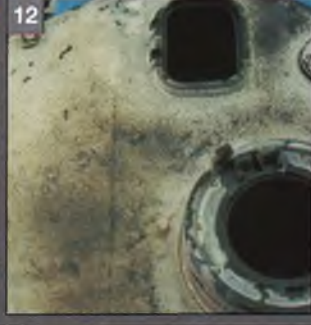
9

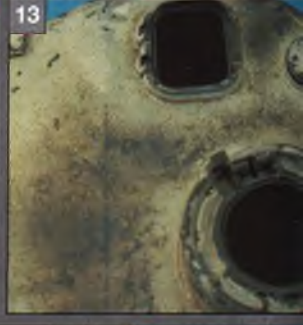
10

11

12

13

14

15

- 1 Maskolem „zaplácneme“ otvory pro pozdější vlepení vnějších kol a celý podvozek nastříkáme hnědou XF-52 nebo nějakou jinou matnou zemité hnědou
- 2 Podvozek včetně pásů zamaskujeme ubrouskem, zbylý povrch nastříkáme tmavě šedou XF-63 s příměsí 20 % lesklého laku
- 3 Lepivou gumu Tack-it zamaskujeme nahrubo místa, která mají zůstat šedivá (místa pro označení a mřížky) a celý povrch nepravidelně přestříkáme směsí lesklé a matné bílé (X-2 a XF-2). Na některých místech by měla prosvítat podkladová šedá. Vyvarujte se symetrie!
- 4 K nástřiku označení použijeme šablony Eduard (kříže) z pásky Kabuki a leptané masky Real model (Tottenkopf). Lept zafixujeme kouskem pásky. Barvu použijeme o chlup hustší než obvykle, řídka by mohla ve větší vrstvě podtéct
- 5 Masky opatrně odstraníme pinzetou
- 6 Silně zředěnou barvou Vallejo Model Color (na štětec) bílou 951 natíráme nepravidelně skvrny a malá pole. Vyvarujte se symetrie!
- 7, 8 Tenkým štětcem namalujeme zředěnou tmavě šedou barvou Vallejo Model color (995) oděnininy (tzv. chips, „očipujeme“ povrch). Je důležité, aby se tvar oděnin neopakoval, ačkoli se tomu v podstatě nedá vyhnout. Ochozená a obroušená místa „šmrdláme“ štětcem ze kterého jsme předem většinu barvy otřeli do papíro-

- vého ubrousku. Použijeme nejhorší štětec, který máme, může mít i trochu ztvrdlý chlup. Tato fáze je nejdůležitější a zároveň zabere nejvíce času. Vyvarujte se symetrie!
- 9 Povrch bez filtrů
- 10 První vrstva filtru (je tvořen 95 % uměleckého terpentýnu na ředění barev a 5 % barvy – směs jakýchkoli tmavých barev: šedé, hnědé, zelené). Celý povrch natřeme rychle velkým štětcem v tenké rovnoměrné vrstvě. Každou vrstvu necháme zaschnout 2 hodiny
- 11 Druhá vrstva filtru
- 12 Čtvrtá vrstva filtru
- 13 Šestá vrstva filtru. Všimněte si, že povrch je trochu tmavší a nepravidelně pololesklý. Nesnažíme se, aby se více filtru shromažďovalo v „potlačených“ místech (zahlubení, kouty)...
- 14 ...protože o to se postará wash. Směs na něj obsahuje 20 % uměleckých olejových barev a 80 % uměleckého terpentýnu. Na bílý podklad nepoužíváme „červenohnědé“ pálené odstíny, ale spíše směs zemitých (Přírodní umbra, Sépiová hnědá) a černé. Nenatíráme washem celý povrch, barvu pouze zapouštíme do prohlubní a necháváme kapilárně zatéct
- 15 Nadbytečnou barvu odstraníme štětcem s vlasem pouze zvlhčeným (!) ředidlem
- 16 Do některých více oděných ploch zatupujeme

- sestříženým štětcem pigment Migproductions P035 (Nevýrazná tanková šedá). Povrch v těchto místech bude vypadat zašle
- 17, 18 Na vnitřky pojezdových kol a vodorovné plochy nanese zemitou směs Migpigmentů P028 (Evropská hnědá), P027 (Světlý prach) a P026 (Měděnka)
- 19 Pigmenty zatupujeme do povrchu, přebytky sfoukneme. Pozor, pigmenty silně barví (i koberec a stěny, takže sfoukáváme spíše na balkóně neoblíbeným sousedům na pověšené prádlo). Povrchů ošetřených pigmenty bychom se už neměli dotýkat holou rukou, mastnota pokožky by zanechala stopy
- 20, 21 Do stejné zemité směsi pigmentů přidáme sádku a Akrylový resin Migproductions a štětcem s dlouhým tuhým vlasem nanášíme „bláto“ na povrch a vnější stranu pásů
- 22 Grafitovým pastelem (může být i obyčejná měkká tužka, ale má menší „pracovní plochu“) znázorníme oděný holý kov na člancích pásů
- 23 Pinzetou odloupneme Maskol
- 24 Tažná lana natřeme libovolnou tmavě hnědou a do povrchu vtupujeme pigmenty rezavých odstínů
- 25 Lana zmoláme mezi prsty, na které jsme nanесли grafit
- 26 Na ústovou brzdu a její okolí nanese směs Migpigmentů P023 (černá) a P035 (Nevýrazná tanková šedá)

Foto autor

Standard kit není jen krabička

JOSEF CHOREN

V roce 2004 jsem se začal účastnit se svými modely modelářských soutěží. Po prvních akcích jsem se také více začal zajímat o pravidla a přemýšlet o kategoriích, do nichž modely přihlásím. Jsem schopný slepit nanejvýš jeden „pootviraný“ model za rok, stačím však, ve chvílích odpočinku, zmastit pár „vitriňáků“ či modelů bez větších úprav, třeba jen s plechy Zoom. Proto jsem se začal zajímat o kategorii Standard kit (SK), neboli „krabičku“.

Na stránkách KPM Křížem krážem jsem našel definici, která není zrovna přesná a díky tomu lze na některých soutěžích CMK ligy spatřit v kategorii SK i modely s plechovými a odlévanými doplňky. Záleží na pořadatelích a rozhodčích klání, ale myslím si, že soutěžím (alespoň na těch, na kterých jsem byl) to vždy prospělo. Rozhodl jsem se tedy postavit model přesně v rámci zmíněných pravidel, která si, spolu s popisem stavby, dovoluji citovat:

Kit: Je povolena jakákoliv komerčně vyráběná stavebnice buďto ze vstříkovaného plastiku, anebo odlévaná z PUR*.

Jako stavitel modelů letadel Luftwaffe v měřítku 1:48, jsem dlouho přehlížel stavebnici těžkého stíhacího letounu Dornier Do 335. Nijak zvlášť se mi nelíbil, a tak jsem nepovažoval za nutné jej mít ve sbírce. Ale jen do chvíle, než jsem viděl

model postavený vedle Štuky ve stejném měřítku a uvědomil jsem si, jak ohromný to byl stroj. Člověk si toho pořádně všimne, až když jej strčí do vitríny mezi Fw 190 či Bf 109. Bylo mi hned jasné, že musím alespoň jednoho mít. Po přečtení recenze v HPM 8/01 jsem si koupil stavebnici Do 335A-12, která obsahuje jak díly na dvoumístnou verzi, tak na jednomístnou a já vlastně ještě nevěděl, jakou budu stavět. Po prostudování podkladů jsem zvolil dvoumístný stroj výrobního čísla 240112.

Dle mého názoru je vhodné použít co nejlepší stavebnici, což nejnovější výrobky Tamiya bezesporu jsou.

Konstrukce: Modelář může tmelit, brousit, odstranit pozitivní rytí včetně nýtů a nahradit ho negativním, prohloubením spáry zvýraznit pohyblivé části; odvrát hlavně zbraní, výfuky a po-

BRIEFING

STAVEBNICE	Dornier Do 335 A-12
VÝROBCE	Tamiya
MĚŘÍTKO	1:48
BARVY	GSI řady Mr. Color, matný lak Humbrol, olejové barvy Umton a Mánes, Alclad II Lacquer odstínu Aluminium (A)
LEPIDLO	Loctite 406
TMEL	Surfacer 500/1000

dobné otvory; ztenčit do měřítka odtokové hrany, klapky, krytky atd. Výplety, lankové antény, hadicové a elektrické rozvody, sedačkové popruhy lze do kitu přidat jakékoliv. Překryt kabiny je možné udělat v otevřené poloze.

Je nepřipustné: Použití doplňků, které nejsou součástí stavebnice (vyjma úprav dle předchozího bodu), přidat cokoliv jiného, než je specifikováno ve stavebním návodu, nebo doplnění dílů z jiné stavebnice, odělování klapek, SOP, VOP, krycích panelů, krytek, otevřít motor, doplnit kokpít a šachty o doplňkové díly, kombinovat standard kit s konverzními sadami, atd.

Díly stavebnice jsou dokonalé, s krásným rytím do hloubky a povedenými detaily. Bohužel si členitost povrchových detailů vyžádala více „vyhazováků“ a to i na místech, kde se velmi obtížně odstraňují (obr. 1 a 2). Stopy

po vyhazovačích v šachtách hlavního podvozku nebylo možné odstranit bez poškození vystupujících nýtů, a tak jsem je ponechal.

Propadliny jsem našel pouze na vrchních dílech křídla (z vnitřní strany jsou stěny šachet podvozku) a také na krytech hlavního podvozku (ponechal jsem je, připadají mi věrohodné, na skutečném stroji bývají namáhané plochy deformované). Po očištění a zatmelení všech dílů jsem k úpravám použil pouze plastové destičky a dráty.

Začal jsem pumovnicí. Hlavní nosník křídla, který prochází pumovnicí, je značně zjednodušený. Bylo nutné vybrousit části příhradové konstrukce (obr. 3) a dovnitř vložit

lanka a táhla ovládání letounu, jež pak vedou pumovnicí a šachtami hlavního podvozku k ovládacím plochám. Bočnice pumovnice díky technologii výroby nejsou naznačeny a je třeba destičkou zaslepit prohlubeň vzniklou tvarem přechodu křídlo-trup. Na bočnice jsem naznačil nýty vnitřní konstrukce a doplnil rozvody elektroinstalace a táhla řízení ocasních ploch (obr. 4).

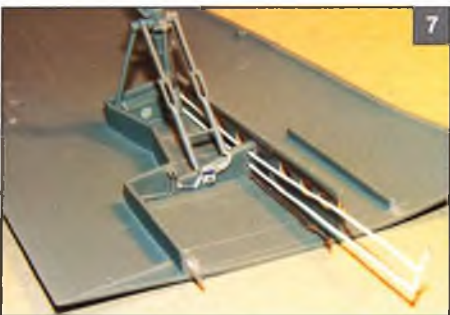
Přídový podvozek dostal pouze drobné úpravy. Na podvozkovou nohu jsem doplnil píst k natočení kola o 45° při zatahování podvozku (obr. 5) a šachtu, která postrádá detaily

na bočnicích, jsem také onýtoval a doplnil na ni několik detailů z destiček a drátků (obr. 6).

Více úprav si zasloužily šachty hlavního podvozku. Nejdříve jsem provrtal odlehčovací otvory v konstrukci a stěny opět onýtoval. Poté došlo na hydraulické rozvody. Stavebnice zcela postrádá zámek podvozkové nohy. „Hák“ jsem vypiloval z destičky tloušťky 0,2 mm a jako dosedací plochu vlepil proužek vystřižený z plechovky od piva. Drobné detaily jsou z různých druhů plastiku. Táhla řízení vedoucí do pumovnice jsem zatím nechal uchycená jen v šachtách, jejich délku upravím až po přilepení křídla k trupu. Na podvozkové nohy jsem doplnil brzdové hadičky a oka k vlečení stroje (obr. 7).

Palubní desky jsou nádherné, i když instruktorova je trochu odfláknutá. Obě mají i zadní čelo s vystupujícími přístroji (doplnil jsem několik kabelů – obr. 8), díky nimž jsem

však nemohl odvrát ciferníky přístrojů a položit je obtiskem. Proto jsem nakonec palubní desky jen nabarvil a patinoval (obr. 9 a 10); čí-

selníky jsem z obtisků vyřezal a „zasklíl“ Clear-fixem (obr. 11).

V interiéru jsou sice zdařile zhotovené detaily, ale je mírně zjednodušený. Nejdříve jsem z proužků plastiku vytvořil vnitřní konstrukci v prostoru instruktora (obr. 12). Jelikož jsem

toho moc v podkladech nenašel, pomohl mi návod k leptům Eduard. Ovládací páky na bočních pultech jsem vyřezal z plastiku o tloušťce 0,2 mm a na pedály jsem doplnil přezky z téhož materiálu.

Prostor žáka se dočkal větších změn. Nejdříve jsem vyřizl plastik z bočnic – z levé část pod šikmým pultem, ostatní jsem pouze onýtoval. Skutečný stroj měl prostory pod vodorovným panelem kryté. Také jsem z drátu a plastové nitě zhotovil lampičku. Pravý panel jsem ořezal celý a nechal pouze radiostanici. Do vyřezaných míst jsem doplnil konstrukci, do které pak umístil skříňku ovládání zbraňového systému a několik spínačů. Odřezané pulty jsem ztenčil, naznačil přístroje na jejich spodní straně a vlepil je na upravenou konstrukci. Páku spouštění katapultu jsem vybrousil z vrstvených destiček a vlepil na boční pult (obr. 13). Vše, doplněné o kabely,

jsem nastříkal barvami RLM 02 a RLM 66 (obr. 14) a poté patinoval olejovými barvami.

Do polovin trupu jsem ještě vlepil zásobníky pro kanony MG 151 a táhla k nouzovému otevření pumovnice.

Zvažoval jsem, zda mám zbraně – jak dva MG 151 nad motorem, tak MK 103 v bloku motoru – u cvičného stroje ponechat, ale jelikož letoun W.Nr. 240112 byl vlastně přestavěn z klasické stíhací „Ä-jedničky“, ponechal jsem je.

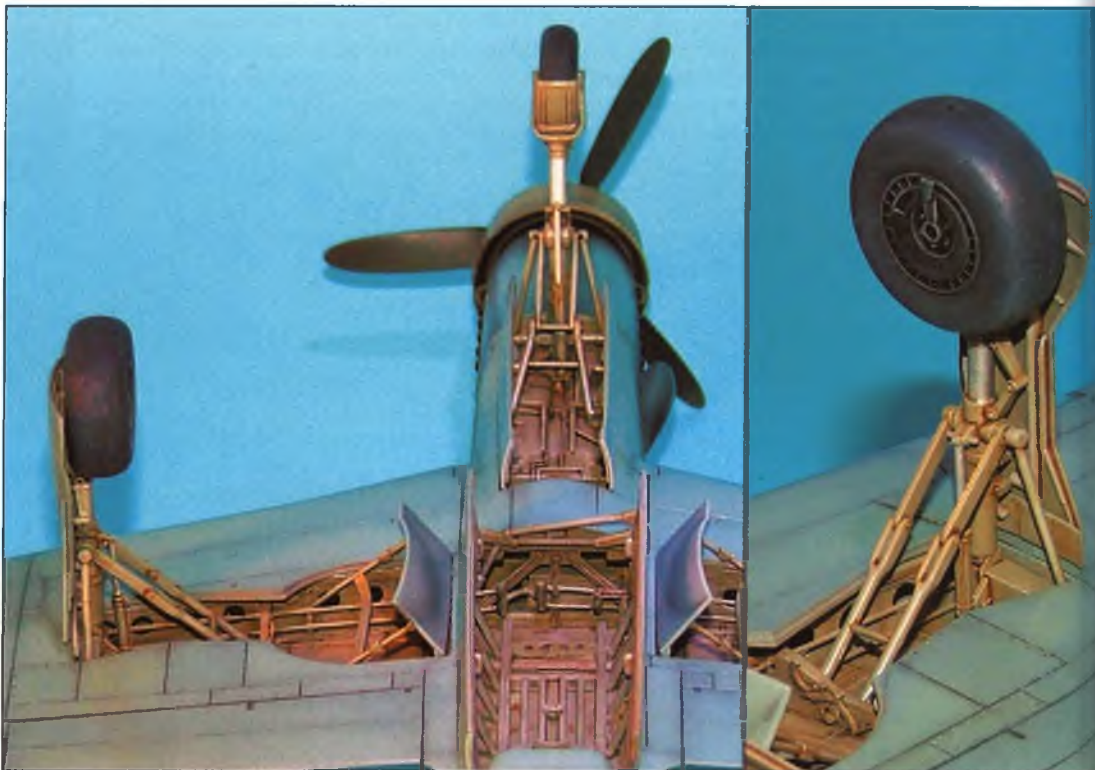
Zbývala již jen sedadla. Přední, vystřelovací, jsem vybavil novými chrániči nohou, zadní jsem ponechal bez úprav. Obě jsem opatřil barevnými pásy Eduard.

Spojení hotových podsestav proběhlo bez problémů, díly zapadly jako klik-klak. Jen na spodní části trupu mezi pumovnicí a přední šachtou vznikla mezera, kterou jsem vyplnil destičkou o tloušťce 0,2 mm a lehce přetmelil. Tato nepřesnost vznikla nejspíš úpravou hlavního nosníku křídla a není to chyba stavebnice. Nikde jinde jsem tmel nepotřeboval, stačilo spoje zalít vteřinákem, vybrousit a přešlestit.

Model jsem přestříkal Surfacerem 1000, vyleštil flanelovým hadříkem a tím připravil k nanesení barev.

Povrchová úprava. Je povolena jakákoliv technika barvení a patiny. Obtisky jsou povoleny jakékoliv, znaky, kódy, atp. mohou být nastříkány.

S určením přesné podoby stroje W.Nr. 240112 v době služby u Luftwaffe je trochu problém. Podklady si mnohdy odporují, a tak jsem přihlédl k dobovým fotografiím (většinou z internetu). Stroj se vyznačoval „čumákem“

ponechaným v barvě kovu. Teprve když mne Kuba Viligr upozornil, všiml jsem si, že prstevnice chladiče s žaluziemi a vrchní částí krytu motoru jsou nabarvené – nejspíš RLM 02. Z černobílých fotografií to je patrné podle jiného stupně šedi a odlesku.

Problém je také v určení barvy spodních ploch – některé prameny uvádějí RLM 65, jiné zase barvu kovu či kombinaci. Odlišnost barvy jednotlivých panelů je na dobových fotografiích patrná, což jsem řešil ztmavením několika panelů.

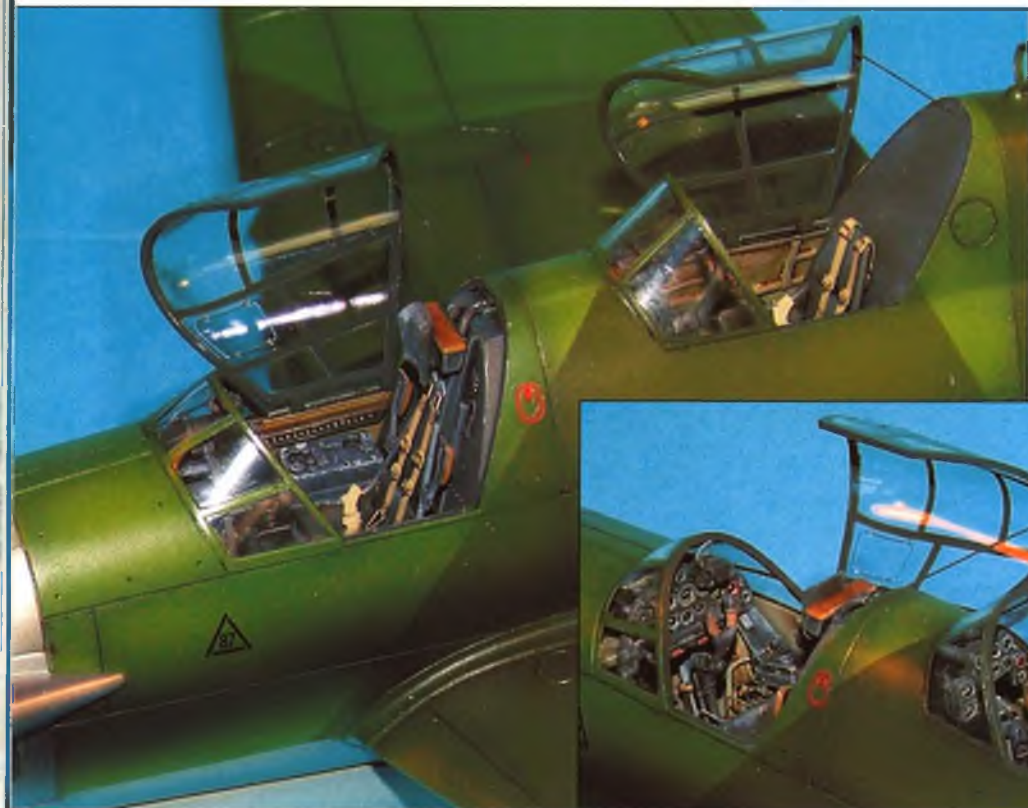
Také nejsou jasné odstíny barev na horních plochách. Prameny uvádějí RLM 81

a RLM 82, přičemž RLM 81 je obvykle uváděna jako hnědofialová (Braunviolet). V předpise továrny Dornier jsou však oba odstíny označeny jako dunkelgrün, a tak jsem si RLM 81 (zelenou) namíchal sám. Klasickou RLM 81 Braunviolet jsem od oka (poměry si nepamatuji) zbarvil do zelená odstínu RLM 82 Lightgrün, RLM 80 Olivegrün a kapkou žluté RLM 04 (vše GSI řady Mr. Color), tím jsem dostal novou „nazelenalou“ RLM 81.

Barvení jsem začal předstínováním: šedou barvou jsem přestříkal všechny spáry a prohlubně, světlejší šedou jsem použil na ovládací plochy a k rozlišení panelů. Pak jsem zamaskoval boční kryty předního motoru, které budou v barvě kovu, a nastříkal věnec chladiče, žaluzie a vrchní kryt motoru barvou RLM 02.

Následovalo nastříkání spodních ploch RLM 65 a horních ploch nejdříve RLM 82, pak „upravenou“ RLM 81, přičemž jsem pole maskoval páskou Tamiya podle nákresu ve stavebnici. Dalšími kroky byly: lesklý lak, obtisky, lesklý lak, napuštění olejové barvy do spár a vrstva matného laku Humbrol.

Teprve pak jsem odstranil maskovací pásku z krytů motoru, zamaskoval okolí a nastříkal před barvou kovu. Jelikož nemám zku-

šenosti s kovovými povrchy, požádal jsem o radu zkušeného Jirku Brože. Ten mi půjčil na zkoušku pro mne neznámou barvu Alclad II Lacquer odstínu Aluminium (A). V malé skleněné lahvičce s ošklivou etiketou byla již ke stříkání rozředěná barva a v ní kovová kulička, usnadňující míchání.

Na flanelem vyleštěný Surfacer jsem několikrát nastříkal jemnou vrstvu barvy a skoro ihned (po propláchnutí pistole) jsem plochu přeštel flanelem. Jelikož barvu lze míchat s barvami GSI, přidal jsem trochu černé a přestříkl okraje panelů a spáry a znovu přeštelil.

Po odstranění masek zavládla absolutní spokojenost. Stačilo už jen napustit do spár okolo kovových částí olejovou barvu a bylo hotovo. Barvy nereagují s oleji, nejsou náchylné na otěr, a tak je není nutné přelakovat a tím ubrat na kovovém vzhledu. Výsledkem jsem byl nadšen. Aplikace barvy je nenáročná a výsledek perfektní. Pokud, stejně jako já, nemáte zkušenosti s kovovými povrchy, můžu jen doporučit.

Stavební návod: Modelář musí doložit stavební návod od stavebnice. Jiná kamufláž nebo označení musí být doloženo.

Po dolepení podvozku, krytů a drobností byl Šíp (Pfeil) hotov. Ještě k přípravě podkladů. Doporučuji z publikací okopírovat stránky, na kterých jsou patrné úpravy či kamufláž. Rozhodci by mohli považovat za vzor jiné obrázky, než jsme měli na mysli, nemluvě o tom, že jim tak usnadníme práci a nemusí to či ono dlouze dohledávat. Také je vhodné podklady náležitě uspořádat podle stavebních kroků. No a můžeme vyrazit.

A úspěchy na soutěžích?

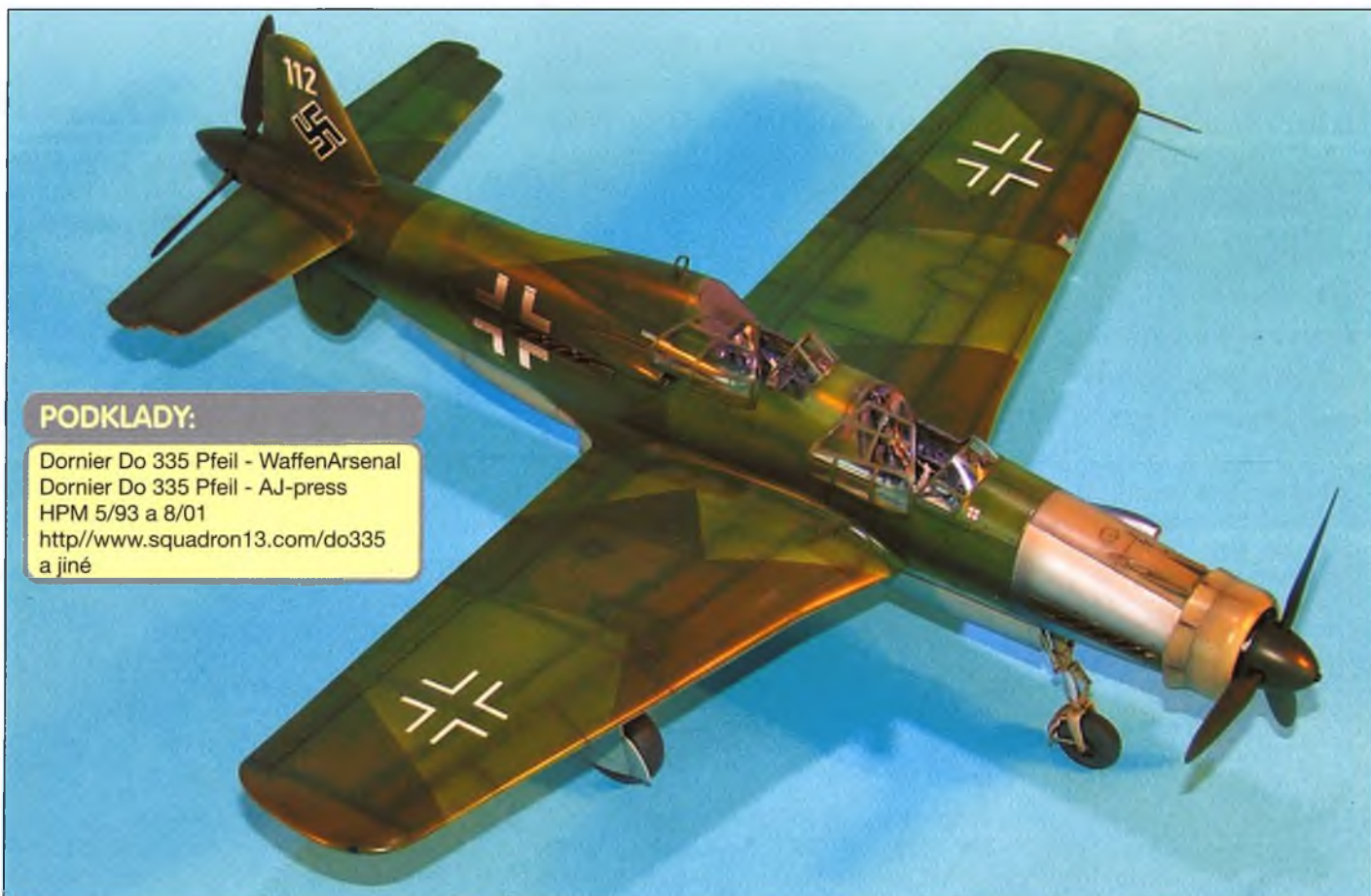
V předvečer premiérové bodovací soutěže v Písnici jsem připravoval modely na cestu. Při vkládání do vypolstrované krabice mi nejdříve vypadla z ruky Štuka přímo na Pfeila. Výsledkem byl nepěkný škrábanec na křídle, olámané detaily včetně překrytí kabin. Trochu jsem si zanařoval, vzal do ruky vteřňák a za půl hodky bylo hotovo. Zůstala jen rýha.

Napodruhé jsem již modely do krabice uložil bez problémů. Sláva! Šup s tím do kouta (z dosahu čtyřletého průzkumníka). Krabice mi však vyklouzla z ruky a z výšky 1,5 metru spadla na zem. Kdyby jen spadla, ona se ještě stačila ve vzduchu otočit o 180°! V tuto chvíli jsem neměl sílu, krabici otevřít a radši jsem si skočil „na dvě“ (první a poslední, co je mezi se nepočítá) s tím, že si ráno přivstanu.

Jak jsem řekl – ráno jsem si přivstal, otevřel krabici a abych předešel kolapsu, začal zhluboka dýchat. Pfeil měl obě poloviny křídla odlomené od trupu, levá dokonce praskla po celé délce náběžné hrany. A to se ani nezmiňuji o ulámaných překrytech kabin, dvířkách pumovnice a jiných drobnostech. Zbývala hodina do odjezdu a tak jsem model narychlo „zbouchal“ a vzdal se naděje na bodované příčky. Zase jeden příklad, jak lehce se dá znehodnotit několikaměsíční práce. Přesto jsem byl se soutěží spokojen. Poničená Štuka obsadila nádherné 6. místo, ale Pfeila vteřňákem opatlané spojení křídla s trupem posunulo až na 11. příčku.

K opravám jsem se zatím nedostal, sbírám odvahu se znovu pustit do lepení.

* Citace pravidel nebyly redakčně upravovány

PODKLADY:

Dornier Do 335 Pfeil - WaffenArsenal
Dornier Do 335 Pfeil - AJ-press
HPM 5/93 a 8/01
<http://www.squadron13.com/do335>
a jiné

KORZÁR

PETR NENÁHLO

Na stavbu modelu jsem se připravoval skoro dva roky. Postupně jsem dokupoval doplňky (tajně, aby manželka nic nevěděla) a pátral na internetu po fotkách. Za občasného vyndávání stavebnice ze skříně jsem se čím dál více kochal pěknými výlisky s hezkým rytím do hloubky, které je na bocích trupu trochu mělčí. Všechny díly jsou zhotoveny s ostrými detaily a jen s mikrootřepy na několika málo dílech. Propadliny byly jen na bočních krytech elektroniky, které můžeme nechat otevřené, a na spodním brzdícím štítu. Tyto díly jsem zalepil v zavřené poloze a jen jsem je lehce přebrousil, aby propadliny nebyly moc velké. Na hotovém modelu nejsou vidět a i kdyby – ani ve skutečnosti nejsou žádné kryty úplně rovné...

Když jsem měl vše koupené, začal jsem porovnávat díly pilotního prostoru stavebnice a sady Aires. Odlitky jsou jasně detailnější než díly stavebnice, ještě si můžeme vybrat mezi plechovými doplňky Eduard nebo ze sady Aires (ty se mi zdály hezčí).

Stavbu jsem začal obroušením stěn trupu, abych mohl dovnitř vsadit odlitek Aires, nabízející vcelku „vanu“ podlahy s bočnicemi a zadní přepážkou. V návodu je vše nakresleno, ale raději dvakrát měřte. Stěny trupu je potřeba brousit opatrně a rovnoměrně. Já jsem to neudělal, a tak jsem musel proužky plastiku trup nastavovat, aby nebyly skvrny pod krytem palubní desky. Tmelit je v tomto

případě nebezpečné, protože hrozí „zapatlání“ hezkých detailů na polyuretanovém dílu.

Trochu jsem obrousil poloviny svíslé ocasní plochy, jejíž tloušťka asi 1 mm při pohledu zezadu se mi zdála přílišná. Před slepením trupu jsem neustále zkoušel na sucho sesadit vstupní kanál tak, aby nevznikly velké mezery, ale marně. Nakonec jsem se rozhodl zaslepit vstup vzduchu a výstupní roury plachtou. Před trupem jsem vycpal olovem až za pilotní prostor. Jistota je jistota! Největší problém mě čekal při lepení křídla na trup. Vznikly při tom schody vysoké vpředu 1 mm a vzadu 0,5 mm, a tak jsem při broušení při-

BRIEFING

STAVEBNICE	A-7E Corsair
VÝROBCE	Hasegawa
MĚŘITKO	1:48
DOPLŇKY	Plechý Eduard, Kokpit set Aires

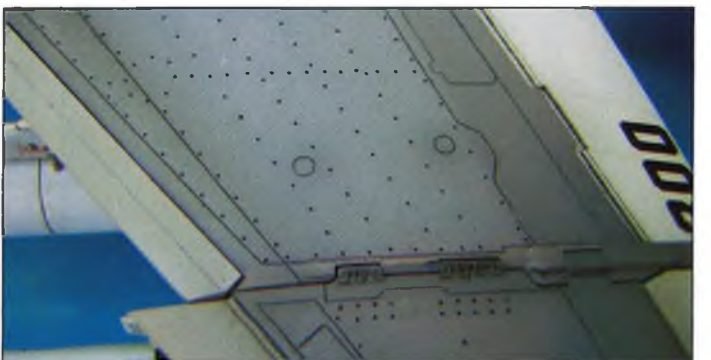
šel o veškeré linky paneláže a musel jsem je vyrýt znovu. Všechny spáry jsem projel rydlem Tamiya a tak je zvýraznil. Na velkém modelu je to jenom ku prospěchu, na „čtvrťce“ se nemusíme bát tolik, jako u modelu v měřítku 1:72. Naopak, zvýrazněné rytí se lépe patinuje a celkově model vypadá živěji než letadlo s mělkým nezvýrazněným rytím.

Kamufláž jsem nastříkal barvami Tamiya domíchanými podle citu. Obtisky (jednotka VA-93 US Navy) jsem použil ze stavebnice. Ačkoli jsou tlustší, za použití vodičky Mr. Mark Softer přilnuly k povrchu dobře. Po přestříkání lesklým lakem Tamiya a patině jsem povrchovou úpravu zakončil lehkým přestříknutím matným lakem Humbrol Matt cote.

Při „vyzbrojování“ jsem se držel návodu stavebnice, na volné závěsníky jsem umístil pumu GBU-12 a rakety AGM-45 ze sad doplňků firmy Hasegawa.

Plachty na kanálu přívodu vzduchu a výstupních rourách jsou z papírových kapesníků napuštěných zředěným lepidlem Herkules a vytvářovaných podle fotografií na internetu. Uchyceny jsou lanky z tenkých drátů.

Pod model jsem ze sololitu zhotovil kus přistávací paluby letadlové lodi, abych při vyndávání modelu z vitríny nezažil to, co při

broušení, kdy mi trup (ještě bez křídel) vyklouzl z ruky a spadnul přímo na špičku radaru a kus modelu se vyštípl. Protože je trup vycpaný olověným závažím, naštěstí nepraskl celý. Pomocí vteřináku s aktivátorem byla díra asi za 10 minut zalepená. Po vybroušení, vyleštění a obnově paneláže jsem pokračoval ve stavbě. Ale v první chvíli, když jsem uviděl díru, jsem dost vážně uvažoval o letu do koše. Naštěstí jsem vydržel a do vitriny mi přibyl pěkný model (aspoň manželce a dětem se líbí).

Ještě k plechům. Než je koupím, na internetu si prohlédnu návody a tak zjistím jestli je použiji, nebo zda details bude možné zhotovit doma. Na letadla je většinou koupím. Protože jsem měl ještě sadu k vybavení pilotního prostoru, nepoužil jsem v této části plechy Eduard. Kdo si koupí jen plechy Eduard, použije skoro všechny díly. Po úpravě cen výrobků firmy Aires to udělá asi hodně modelářů.

Foto autor

CK PP TOURIST – TEMATICKÉ ZÁJEZDY 2005

1	12. 2. (sobota), NORIMBERK veletrh hraček a modelů (Německo)	1 900 Kč
2	23. 4. (sobota) AERO FRIEDRICHSHAFEN – mezinárodní letecký veletrh (Německo)	1 500 Kč
3	13. – 16. 5. muzeum SINSHEIM (Německo) + letecký den J. B. SALISE (Francie)	5 100 Kč
4	16. – 20. 6. PAŘÍŽ – LE BOURGET – 46. mezinárodní aerosalon, (Francie)	5 100 Kč
5	25. 6. (sobota), AIRPOWER 05 ZELTWEG , vojenský letecký den (Rakousko)	1 000 Kč
6	7. – 12. 7. DUXFORD – Létající legendy (Velká Británie)	7 900 Kč
7	14. – 19. 7. RIAT – největší letecký den v Evropě (Velká Británie)	7 900 Kč
8	21. – 26. 7. BELTRING – Peace and War – vojenské manévry + burza (Velká Británie)	7 900 Kč
9	18. – 21. 8. MOSKVA. MAKS 2005 – Aerosalon + muzeum Poklonnyje Gory (Rusko)	24 500 Kč
10	17. 9. LUFTWAFFENMUSEUM BERLÍN + IPMS Deutschland - výstava modelů (Německo)	1 000 Kč
11	28. 9. – 1. 10. BRUSEL + OVERLOON + MARCHALL – vojenská a tanková muzea (Belgie)	4 900 Kč
12	27. – 30. 10. MADRID – letecké a tankové muzeum (Španělsko)	13 900 Kč
13	18. – 23. 11. TELFORD – modelářská výstava a burza (Velká Británie)	7 700 Kč
14	23. – 26. 11. MILIPOL PAŘÍŽ – mezinárodní zbrojařský veletrh (Francie)	13 900 Kč
15	25. 7. – 2. 8. GREAT USA OSHKOSH – největší setkání příznivců letectví	49 500 Kč
16	8. – 21. 10. GREAT USA – Letecká muzea Východu a Jihu	54 500 Kč
17	22. 10. – 2. 11. GREAT USA – Letecká muzea Západu	54 500 Kč

Bližší informace a přihlášky u CK PP TOURIST

Aubrechtové 3102, 106 00 Praha 10

Tel.: 272 650 744, fax: 272 658 435, mobil: 777 017 478

www.pptourist.cz; e-mail: ckpptour@volny.cz

M. Salajka:
Na cestách s CK PP Tourist
– Letecký den v Zeltwegu

V nakladatelství **JAN VAŠUT** vychází

149
Kč

Robert Jackson

BOJOVÉ LEGENDY

Vynikající informace pro každého čtenáře, nadšence a modeláře, který hledá stručnou, přesto ale vyčerpávající publikaci zabývající se konstrukcí a historií letadel, která tvořila historii. Proč to které letadlo vůbec vzniklo? Jaké bylo v boji? Kdo byli lidé, kteří ho vytvořili a kteří se proslavili tím, že na něm létali? Jaké byly jeho přednosti a zápory? Na všechny tyto otázky naše publikace odpovídají. Ale nejenom na ně! Poskytují i vyčerpávající technická data, mnoho dalších informací a zajímavostí.

- **Letadla, která tvořila historii**
- **Vynikající obrazová příloha tvořená přímo pro tyto publikace – barevné bokorisy, třípohledové nákresy a „akční“ obálka**
- **Vyčerpávající technické údaje, kompletní operační historie a informace o letových vlastnostech konkrétního letounu „z první ruky“**

„The Wooden Wonder – Dřevěný zázrak“, předzívka jednoho z nejlepších a nejelegantnějších letounů, jaké vůbec byly v průběhu druhé světové války vyvinuty. Kromě toho, že bylo Mosquito rychlé a použitelné v celé řadě rolí, mělo obrovskou výhodu ve své celodřevěné konstrukci, což mělo velký význam zejména v prvních válečných letech, kdy britský průmysl trpěl nedostatkem surovin a schopností opracovávat takové materiály, jako je ocel nebo hliník. Při stavbě Mosquita bylo jednak možné využít obrovskou armádu do té doby nevyužitých tesařů, dřevo bylo navíc mnohem dostupnější než kov. Jako první zařadilo Královské letectvo do své výzbroje fotoprůzkumná Mosquita verze PR.Mk.I, a to roku 1941. Brzy se ale ukázalo, že nová konstrukce s motory Merlin má mnohem větší potenciál, takže do konce války bylo Mosquito používáno jako lehký bombardér, noční stíhačka a značkovácí letoun pro svazy těžkých nočních bombardérů napadající cíle hluboko na německém území. Celkem bylo postaveno více než 7500 Mosquit všech verzí.

www.bojovelegends.cz

BRIEFING

STAVEBNICE	De Havilland DH.103 Sea Hornet F. Mk. 20/PR. Mk. 22
MĚŘITKO	1:72
VÝROBCE	Special Hobby
DÍLY	42 plastových, 12 lep- taných, 21 PUR, 4 čiré

Mořský sršeň

LIBOR JEKL

Stavebnice námořní verze je dalším přírůstkem do rodinky „sršňů“, které na trh vypustila firma Special Hobby. Po verzích F.Mk.I a F.Mk.3/4 jsou nyní k dispozici dvě námořní varianty a jak napovídají výlisky, nejméně jedné další se brzy dočkáme (Sea Hornet NF.Mk.21). Ale nepředbíhejme....

sléze přilepíme odlitek s výstřelnými otvory kanonů. Doporučuji tuto operaci provést ještě před slepením trupu, budeme mít větší kontrolu nad řezem i zabrušováním a začišťováním.

Z vlastních zdrojů jsem doplnil zaměřovač, který ve stavebnici zcela chybí. Letouny druholiniových jednotek jej měly pravděpodobně demontovány, ovšem já jsem stavěl operační letoun, u kterého je zaměřovač samozřejmostí. Z plastických nití jsem doplnil chybějící konstrukci za pancéřovou deskou pilota.

Přejdeme k zadní části trupu, respektive k okénkům v trupu. Díly určené k jejich „za-

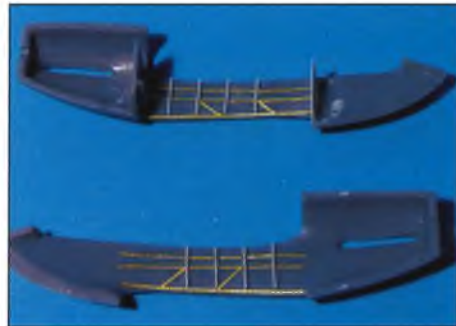
V krabičce nalezneme čisté výlisky z tmavě šedého plastiku, jimž nechybí pěkné rytí do hloubky ani decentní znázornění detailů. Polyuretanové odlitky jsou vysoké úrovně, jak jsme u Special Hobby zvyklí; potěší „stříkaný“ překryt kabiny i malá planžetka leptů. Naopak si nemůžeme nevšimnout otřepů na malých dílech a tlustých odtokových hran křídla. Podívejme se tedy sršni na žihadélko pěkně z blízka...

Stavba

Na začátek žádné překvapení, začínáme pilotním prostorem. Oddělení detailně provedených odlitků vany pilotního prostoru, bočnic, sedadla a dalších částí je dílem okamžiku, více se však zapotíme při jejich instalaci do trupu. Základním úkonem je lícování na sucho – ušetří nám spoustu zbytečné práce a nervování, takže si dopřejte čas a nespěchejte!

Pilotní prostor bohužel nelze složit bez podstatného zabroušení či odstranění některých detailů na bočnicích, naštěstí to není příliš vidět. Pokud budeme stavět stíhací verzi, musíme odříznout spodní část přídě, kam po-

sklení“ byly nepoužitelné ze dvou důvodů – střed každého okna hyzdila bublina, navíc jejich tloušťka byla menší než tloušťka trupu. K nápravě jsem použil svou oblíbenou metodu – z číreho rámečku odpovídajícího průměru jsem odřízl „disk“ potřebné tloušťky, vlepil jej do připraveného otvoru vteřinovým lepidlem (tloušťku trupu jsem zevnitř obrousil na minimum) a z obou stran „sklo“ brousil a leštil.

Z hranolu plastiku jsem zhotovil chybějící kamery a vlepil je do trupu – detailní fotografie jsem sice neměl, ale spíš šlo o vytvoření dojmu, že uvnitř trupu kamery jsou (průhled trupem se mi totiž vůbec nelíbil).

Nyní jsem již mohl slepit poloviny trupu. Ovšem i zde se objeví problém s lícováním dílů – palubní deska je příliš široká! Musel bych z ní obrousit dva milimetry, aby půlky trupu dosedly k sobě. To se mi zdálo přespříliš, takže jsem raději akceptoval mezeru v přední části trupu a posléze ji zatmelil.

Tlusté odtokové hrany křídla jsem ztenčil brusným plátnem, ovšem nejhorší část stavby jsem měl stále před sebou. Nejdříve se zapotíme při lepení chladičů do křídla, protože díly mají malou výšku a mezera by se nedala přehlédnout. Jedním z řešení je nastavit jejich výšku plastikovou destičkou.

Horší chvílky nás ale čekají při lepení polovin křídla k trupu. Autor předlohy modelu se musel hodně zmyšlit, protože pokud bychom křídlo k trupu skutečně přilepili bez úprav,

mělo by úhel vzepětí větší než 20 stupňů! Chybný je totiž sklon výstupků křídla na trupu! Náprava tohoto omylu je dosti náročná. Nejdříve jsem trup nalepil na kousky lepicí hmoty Tack-it a ustavil jej do polohy kolmé vůči podložce. Poté jsem k trupu vteřinovým lepidlem „nabodoval“ poloviny křídla v místě spodní části profilu, podložkami nastavil správné vzepětí a zhruba 3 mm širokou škvíru v kořeni křídla vyplnil plastikovými destičkami a vše zalil lepidlem. Co následovalo snad ani nemusím popisovat...

Vnitřek motorových gondol a šachet podvozku je zcela holý, což je v rozporu se skutečností. Podle kreseb z manuálu jsem doplnil chybějící konstrukci z destiček a leptaných žebek, která nabízí firma Griffon. Doplnit lze také olejové nádrže a potrubí hydrauliky. Podobně zjednodušené jsou i podvozkové nohy, kterým zcela chybí nosná konstrukce v místě napojení do gondol.

Přilepení gondol ke křídlu už takovým hororem nebylo, nicméně bez tmelení se neobešlo.

Poslední „lahůdkou“, která na mne při stavbě čekala, byl malý průměr vrtulových kuželů v místě napojení na motorové gondoly, což jsem vyřešil zbrúsením boků gondol. Proti tomu obrousení kořenů osmi vrtulových listů, které by jinak nešly nalepit do kuželů, bylo procházkou růžovým sadem. Závěrečné sestavení a přilepení detailů již naštěstí žádný vzruch nepřineslo.

HISTORIE

Vynikající výkony stíhacího letounu letadla DH 103 Hornet zaujaly také Fleet Air Arm a bylo jen otázkou času, kdy dojde ke stavbě navalizované verze. Velení námořnictva projevilo zájem o stejně výkonný letoun, avšak vybavený přistávacím hákem, sklopnými křídly a zesílenou konstrukcí.

Základními změnami konstrukce bylo zavedení sklopných vnějších částí křídla, instalace přistávacího háku tvaru V před ostruhové kolo, zpevněný trup dvěma podélníky, přípravou pro montáž pomocných startovacích raket (JATO) a nahrazení gumových tlumičů hlavního podvozku hydraulickými. I přes vzrůst hmotnosti draku o zhruba 250 kg zůstaly výkony letounu nezměněny. První prototyp vzletl 19. dubna 1945, následován šesti letadly určenými pro pozemní zkoušky ve Farnborough a posléze i pro „ostré“ testování na palubách letadlových lodí (první přistání proběhlo 10. srpna 1945 na HMS Ocean). Do sériové výroby byly zavedeny varianty: **F Mk.20** - stíhací/bitevní verze vybavená kamerami v trupu. Pro zlepšení podélné stability byl podobně jako u verzí pro RAF zaveden hřbetní kýl. Celkově bylo vyrobeno 64 strojů v Hatfieldu a dalších 24 v Chesteru.

NF Mk.21 – dvoumístná noční stíhací verze s operátorem radaru sedícím v trupu na úrovni odtokové hrany křídla a s anténou radiolokátoru v prodloužené přídí. Postaveno bylo 80 strojů, z nichž ovšem jen část byla předána jednotkám.

PR Mk.22 – průzkumná verze vycházející z F Mk.20 s demontovanou výzbrojí a dalšími kamerami v trupu pro denní i noční snímkování. Vyrobeno 23 kusů.

Jedinou provoliniovou jednotkou vyzbrojenou letouny verze F Mk.20 se stala 801. peruf FAA, která v letech 1947-1951 absolvovala několik turnusů na letadlové lodi HMS Implacable, než byla přezbrojena na stroje Sea Fury FB Mk.11. Na rozdíl od „pozemních“ sourozenců se námořní Hornety nikdy nezapojily do skutečných bojových operací. Často však nacvičovaly útoky na lodě, základny a prováděly cvičné souboje s typy jako Sea Fury a Gloster Meteor, pro které údajně představovaly důstojného soupeře. Známé je také účinkování tří strojů u 806. perutě, která operovala jako oficiální akrobatický tým námořnictva. Letouny se v létě 1948 zúčastnily turné po Kanadě a USA, kde sklidily velký úspěch, zejména po vystoupení na mezinárodní letecké výstavě v New Yorku (na dnešním letišti JFK).

Stejně tak i noční stíhací verze NF Mk.21 tvořila výzbroj jediné provoliniové jednotky (809. perutě, operující z HMS Vengeance a ze základny Hal Far na Maltě). Jednotka se stala známou jako „Sněhurka a sedm trpaslíků“, neboť každý letoun byl vyzdoben kresbou jedné pohádkové postavy. Po několika dalších turnusech na palubách HMS Ark Royal a HMS Eagle byla výzbroj prohlášena za zastaralou a jednotka na jaře 1954 přezbrojena na proudové Sea Venomy.

Řada druholiniových a cvičných jednotek však Sea Hornety používala až do druhé poloviny padesátých let.

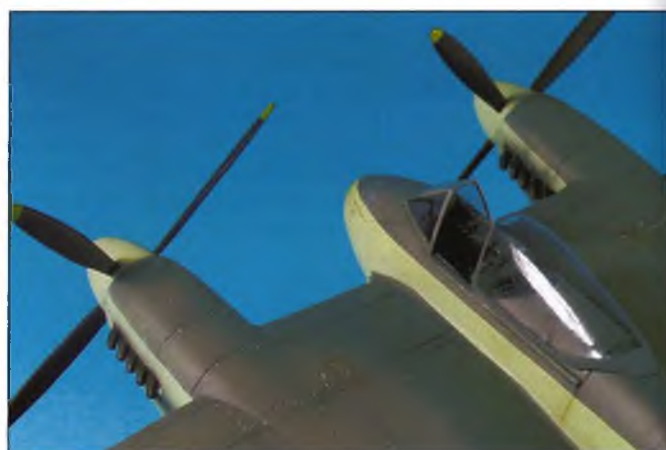
plňky. Druhou možností je Sea Hornet F.Mk.20 ze stavu 801. perutě, operující v roce 1950 z letadlové lodi HMS Implacable. Kamufláž tvoří Dark Sea Grey na horních plochách a Sky na bočních a spodních. Do třetice je nám nabízen Sea Hornet PR.Mk.22 ze základny Thorney Island, používaný 703. perutí FAA v roce 1947.

Obtisky zhotovené firmou **Aviprint** jsou lesklé a na první pohled vypadají dobře. Při detailním zkoumání jsem však objevil špatný soubor některých kokard, také červená barva středových kruhů by měla mít spíše cihlový odstín. Na druhou stranu jsem uvítal několik popisek, které povrch modelu ožíví. S obtisky se pracovalo výborně a dokonce jsem ani nepoužil žádné přípravky, pouze jsem je nanesl na lesklý povrch. Jsou velmi tenké, takže je třeba s nimi manipulovat opatrně, nemají však tendenci se trhat.

Závěr

Nerad kritizuji něčí práci, ale tentokrát jsem nucen udělat výjimku. Hornet pozemních i námořních verzí jsou natolik atraktivní předlohou, že by si zasloužily profesionálnější přístup. Firma Special Hobby neodvedla kvalitní práci, protože stavebnici nelze nazvat jinak než lepším polotovarem. Množství úprav ponechaných umu a všímavosti modeláře je neúnosné, zejména pokud si uvědomíme, kolik finančních prostředků do stavebnice vložíme. Proto stavebnice doporučuji pouze skalním příznivcům britského letectva.

Foto autor

Tvarová přesnost a detaily

Srovnání s výkresy publikovanými v monografii Warpaint č.19 vyznělo pro stavebnici docela „v normě“. Sice jak rozpětí, tak i délka a nakonec i rozteč motorů se mírně lišily, ovšem pouhým okem je to nepostřehnutelné.

Horší už to bylo s některými detaily. Na křídle zcela chybí například kryty závěsů sklápěcího mechanismu křídla (důsledek „univerzálního“ křídla pro všechny verze), přistávací reflektor je znázorněn pouze rytím, stejně jako poziční světla; chybí také inspekční krytky na spodku vnějších částí křídla. Překryt kabiny nemá tak zřetelný „hrb“ v místě napojení na čelní štítek a v zadní části je více špičatý, s „vykrojenými“ boky odpovídajícími konturám trupu. Tento nedostatek jsem vyřešil zhotovením nového překrytu.

Ve stavebnici mi citelně chybí podvěsná výzbroj v podobě pum a raket, kterou nosila letadla jak námořní verze, tak pozemní. Zajímavé je, že pumové i raketové závěsníky ve stavebnici jsou, ovšem podle návodu je nemáme použít. Pro oživení modelu jsem pumové závěsníky pod křídlo nalepil a časem možná dodám i pumy.

Zbarvení a obtisky

Stavebnici můžeme dokončit například jako Sea Hornet F.Mk.20 (728. perutě FAA, základna Hal Far na ostrově Malta v roce 1954). Letoun je nastříkaný hliníkovou barvou a opatřený atraktivními žlutými do-

Stínování modelů suchými pastely

LUBOŠ ZACH

Než jsem našel odvahu vyzkoušet ke stínování modelů stříkací pistoli, používal jsem ke zvýraznění plastičnosti povrchu suché pastely Koh-i-noor. Protože jsem kdysi maloval obrazy, mám doma mimo oleje na plátno a akvarelů velkou sadu pastelů o 48 odstínech. Lze však s úspěchem použít i sady s menším počtem barev, stejně jako pastely jiných výrobců. Pastely lze koupit jak ve specializovaných prodejnách pro výtvarníky, tak běžně snad v každém papírnictví.

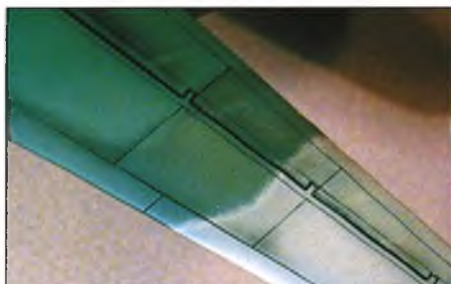
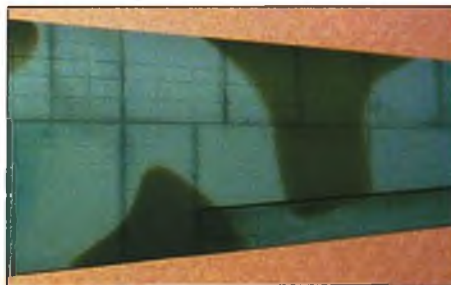
Tato metoda není úplně k zahazení, protože nejen stříkací pistoli (kterou třeba začínající modeláři nemají ještě úplně „v ruce“ a stínování se proto bojí), ale i suchými pastely lze dosáhnout pěkného výsledku. Třeba ztmavení v okolí rytí a nýtů, jemného odlišení odstínu celého panelu od okolní kamuflážní barvy, zesvětlení středů jednotlivých panelů a i různého zašpinění výfukovými plyny a unikajícími provozními kapalinami.

Suchý pastel (pozor nezaměnit s pastely mastnými, olejovými, které jsou na trhu také běžně k dostání, ale pro svou mastnou podstatu se pro tento účel absolutně nehodí), je směs barevného pigmentu a pojiva, kterým je nejčastěji arabská guma. Směs se nechá vyschnout ve formách a výsledkem jsou křehké válečky veliké asi jako prst.

Tři hlavní zásady, které je nutné dodržet:

- 1 Pastel lze používat pouze na „tvrdě“ matný povrch modelu. Na lesklém by se pastel nezachytil a stínování by nemělo žádný efekt, na pololesklém by byl výsledek nejistý. Naopak do matného povrchu (jeho póry) se prášek z pastelu jakoby „větre“ a dobře drží.
- 2 Během stínování a nanášení pastelu saháme na model co nejméně. Jinak se může stát, že se na povrch modelu otiskne mastná struktura kůže z prstu a nanášený pastel nám tento daktyl „krásně“ zvýrazní. Je proto vhodné na „manipulační“ ruku (kterou model držíme) navléknout gumovou chirurgickou rukavici.
- 3 Pastelem vystínovaný povrch je nutné zafixovat lakem, jinak se nám pracně vytvořené stínování časem nebo už během dokončování modelu „osahá“ nebo setře. S úspěchem lze také použít **Fixativ** prodáváný v papírnictví. Je to roztok, který používají výtvarníci ke konečnému zafixování namalovaného obrazu nebo i k oddělení jednotlivých vrstev pastelové malby, aby se právě malovaná vrstva nemísila se spodní, již namalovanou. Fixativ zasychá téměř okamžitě a vytváří matný povrch. Stříkací pistoli pak lze velmi dobře vyčistit lihem.

Pastely nanášíme na povrch modelu štětcem se zkrácenými (zastříženými) chlupy, ale i štětci nezastříženými (například plochým štětcem Agama velikost č. 2 nebo č. 3). Štětce při této činnosti dost trpí, ale jejich životnost lze výrazně prodloužit pečlivým vymytím mýdlem ve vlažné vodě po každém

ukončení modelářského dne. Štětec myjeme a oplachujeme vlažnou vodou tak dlouho, dokud mýdlo ve štětci nezačne dělat čistou pěnu. Potom již mýdlo nevyplachujeme ale štětiny prsty vytváříme do špičky a mýdlo necháme ve štětci zaschnout. Před dalším použitím štětiny jen opatrně promyeme v prstech, zashlé mýdlo „vyprášíme“ a máme štětec zase jako nový. Tento proces vypadá

pracně a složitě, ale při osvojení tohoto návyku nám drahé štětce vydrží dlouho.

Při stínování modelu pastelem není nutné tyčinky pastelu nijak drtit nebo obrousovat na smrkovém papíru a „strouhat“ z nich prášek. Stačí pouze štětcem několikrát „zašmrdlat“ po povrchu tyčinky, jemný prášek se zachytí ve štětinách a můžeme začít stínovat.

Stínujeme tak, že štětcem s „nabraným“ pastelovým práškem přejíždíme na modelu tam a zpět po místech, která chceme ztmavit, zesvětlit či jinak

odlišit. Pokud se nám stínované místo při nanášení pastelu jakoby vyleští (prášek z pastelu ucpe póry v povrchu) a pastel se již nechce zachytávat, stačí model nebo jen tuto část přestříkat matným lakem či fixativem, nechat zaschnout a můžeme stínovat dál. Po dokončení stínování model přestříkáme lakem či fixativem.

Foto autor

www.plusmodel.cz
plusmodel
NOVINKY
PLUS MODEL s. r. o.
Jižní 56
370 10 České Budějovice

177 Horch Kfz 15 motorový set

176 Blok domů

200 Mercedes G4 - Gun car

169 Křížek INRI

BRIEFING

STAVEBNICE P-47D

VÝROBCE Tamiya

MĚŘÍTKO 1:72

Stavba

Nezačal jsem právě nejšťastněji. Chtěl jsem postavit model ve zbarvení Lt.Col Benjaminu Maya s efektní šachovnicí na motorovém krytu, a tak jsem začal právě krytem, respektive jeho zbarvením (stříbrnou barvou) a nanesením obtisků. Chtěl jsem se přesvědčit, zda budou obtisky šachovnice přesné a zda můžu tuto kamufláž požit. Po nastříkání Surfaceru 1000, stříbrné barvy a vrstvy laku jsem obtisky šachovnice nanesl na kryt. Vlastní chybou jsem však jeden díl obtisku zničil. Rozepisovat se o tom nebudu. Ještě teď bych si nejraději nafačkoval. Můžu však s klidným svědomím říct, že obtisky jsou přesné, takže se nemusíte bát komplikací v závěru stavby.

Tím jsem měl otázku kamufláže vyřešenu. Protože jsem měl už jeden model P-47 v barvě kovu, zvolil jsem podobu letadla 79. perutě z Wanjingu v Barmě, který létal v kombinaci tmavě zelené a zemité hnědé na horních plochách a světle šedý na spodních. Bílé identifikační pruhy nesl na křídle a ocasních plochách. Vnitřní plochy jsem stříkl podle „amerického“ vzoru, tedy pilotní pro-

BUBBLETOP

ZDENĚK KRČMÁŘ

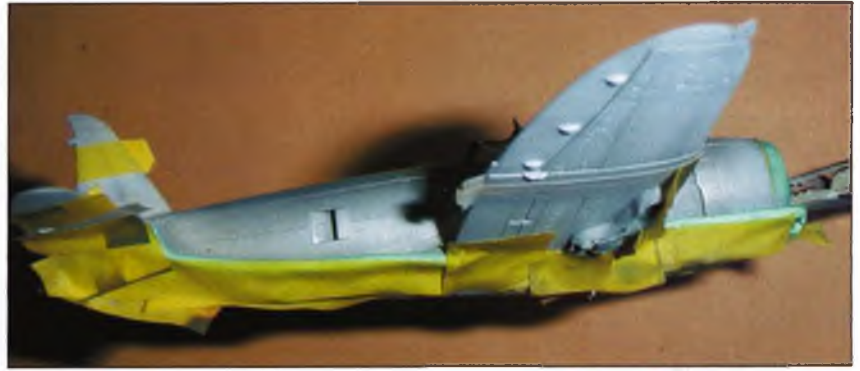
Zatím poslední stavebnici firmy Tamiya v měřítku 1:72 je P-47

Thunderbolt Bubbletop, což je zmenšenina firmou před časem vydané čtvrtky. Díly s neuvěřitelným množstvím detailů jsou zhotovené ze světle šedého plastu a opatřené rytím do hloubky. „Skleněné“ díly jsou průzračně čiré, avšak na můj vkus trochu tlusté. Výrobce nám dává na výběr ze

dvou schémat zbarvení. Obě z evropského bojiště, obě v barvě kovu. První je stroj Benjaminu Maya od 78. FG, druhý Williama Kepnera od 551. FTS 495. FTG.

Obtisky jsou velmi pěkně vytištěné a při použití vodiček se ochotně vytvarují podle podkladu. Stavebnice je uložena ve standardní lakované krabici s fotografií postaveného modelu na víku.

stor interiérovou zelenou **Gunze C 351** a podvozkové šachty **chromate yellow C 352**.

Stavba je takový klik-klak, díly do sebe zapadají samy, jen je potřeba zajistit je lepidlem (použil jsem sekundák **Eduard**. Tmel budeme potřebovat asi jen tam, kde uděláme chybu, určitě ne k nápravě chyb stavebnice.

Asi bych to nebyl já, kdybych si stavbu zase něčím nezkomplikoval. V domácí zásobárně jsem našel odlévané šachty **Aires**, a tak jsem je nainstaloval do křídla. Předem však je třeba frézou a brusným papírem obrousit plast i rezin. Také se musíme vrtákem a skalpelem zbavit původního čela šachty v trupu.

V pilotním prostoru jsem původní plastovou přístrojovou desku nahradil leptanou, doplnil jsem pár drátků do motoru a ze stavebnice P-38 (Dragon) jsem si „půjčil“ přídavné nádrže. Po deseti dnech práce byl model hotov včetně nýtování.

Při práci mi pomohly:

Barvy **Gunze**
 Tmely **Gunze 1000** a **500**
 Laky **Model Master**
 Obtisky **Propagteam** Fotografie z mého archivu a archívů kamarádů
 Ruce mé dcery **Petry**, které se objevují na některých fotografiích pracovních postupů (omlouvám se, že jsem ji vyrušoval při učení, kterému „ráda“ věnuje tolik času)

*Letoun postavený jako **P-47D-40-RA** v roce 1945 továrnou **Republic** v **Evansville**, u **USAAF** opatřen sériovým číslem **45-49192**, provozuje společnost **The Fighter Collection** v **Duxfordu** ve zbarvení stroje **42-26671 (MX-M)**, s nímž za války létal **Lt. Col. Ben Mayo**, velitel **82. FS, 78. FG** (na protější straně)*

Foto M. Salajka

Foto autor

Super Super Hornet

DAVID BÍLEK

Snaha odlišit se je snad vlastností každého trochu sebevědomého jedince. Proč tedy zůstat v šedi či zeleni vojenských letadel a nepokusit se o něco jiného? Po dobrovolně zvoleném letadle Eurofighter jsem byl donucen slepit model Super Horneta, ke kterému redakce přidala i výtisk L+K 12/2004. Netrvalo mi dlouho objevit fotografii nenatřené stroje a v tu chvíli bylo opět rozhodnuto. Následující řádky berte spíše jako stručnou recenzi stavebnice s několika postřehy a radami.

BRIEFING

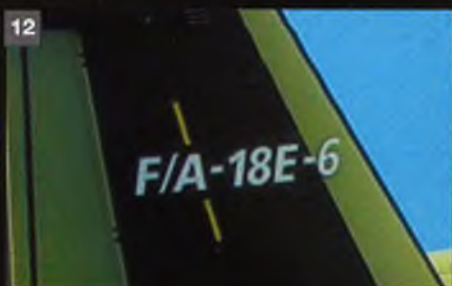
MĚŘÍTKO

1:72

STAVEBNICE

Hasegawa

1 Po dvou večerech stavby je třeba model připravit na nástřik Surfaceru 1000. Povrch umyjeme a odmastíme
2 Při stříkání je dobré model za „něco“ držet. Hledání vhodných držátek zabere dost času
3 První výsledek – vrstva surfaceru, přesahující černou pololesklou barvou Tamiya X-18 a finiš směsí XF-71 (Tamiya IJN Cockpit Green) s přídavkem bílé a žluté
4 První maskování panelů. Vždy je potřeba jeden či dva panely vymaskovat, přestříknout, pak strhnout pásku (jedině Tamiya) a kolotoč opakovat

5 Maskování „naostro“ tenkou páskou (6 mm) si můžete dovolit jen pro světlejší odstíny. Při nástřiku černé doporučuji použít širší pásku (18 mm)
6 Podvozkové šachty až naposled. Olejovat páskou šířky 10 mm a bílou barvu stříknout raději dvakrát
7 A je hotovo! Nezdá se to, ale panelů je opravdu hodně. Deset večerů práce...
8 Než kola a podvozek nastříkáme, užijeme si tmelení děr po vyhazovačích. Věnujte pozornost tzv. „švejdovým držákům“ – praktický dárek!
9 Další droboť – kryty podvozků ještě čekají na červené hrany. Čirý překryt zba-

víme tenké spáry po dělené formě a pečlivě vyleštíme
10 Nezapomeneme napustit spáry olejovými barvami (Paynova šed' v kombinaci s Umbrou přírodní). Obzvláště bílé díly tím dostanou hloubku
11 Sedadlo NACES (Pavla models) sice není na fotografiích moc vidět, ale rozhodně pilotnímu prostoru pomůže
12 Obtisky byly jednoduché, většinou černé, takže tisk nebyl obtížný. Tedy až na čísla na SOP – bílá se stále tiskne dost špatně, takže jsem použil bílý papír a černý lem. Zbytek je třeba domalovat štětcem

tím odstraňovačem vteřinového lepidla (debonderem). Věřte, že příprava (tedy přemýšlení) je mnohdy delší, než samotný akt lepení.

Jelikož díly stavebnice lícuji opravdu výborně, stačily dva večery k tomu, abych mohl začít připravovat barvy. Pro vyvolení šestý sériový nenatřený stroj bylo nutno odstranit „domeček“ elektroniky před čelním štítkem kabiny, nenavrtávat do křídel otvory pro umístění závěsníků, odložit výzbroj do „šrotiště“ a nenalepovat podvěs FLIR.

Dodaných obtisků jsem použil málo, nicméně jsou lesklé s dobrým soutiskem, krapet tlustší a pro dokonalé okopírování povrchu doporučuji použít agresivnější Mr. Mark Softer **GSI**. Vodičky Aeromaster/Microscale obtiskům rozhodně neškodí, ale ani nepomohou.

Super Hornet ze stavebnice Hasegawa je opravdu super, stavebně skutečně pohoda. Nebyť dvou zmíněných vad (jsou to opravdu vady, nebo moje totální rozmlsanost?), hodnotil bych ji jako dokonalou. Díky tomu se také poměr mezi lepením a barvením posunul do neuvěřitelných dimenzí. Z celkových patnácti večerů jsem dva strávil lepením, deset maskováním a stříkáním, zbytek pak padl na drobné díly a dodělávky. Rozhodně doporučuji!

Foto autor

Hasegawa nabízí jednomístnou (E) i dvoumístnou (F) verzi letadla Super Hornet a tím je dána i podoba výlisků, které jsou konstruovány tak, aby šlo lehce produkovat obě verze. Po pozorném prohlédnutí světle šedých výlisků s ostrým rytím do hloubky však zjistíte, že stavebnice není rozkouskována díky této „univerzálnosti“, ale z technologické nutnosti. Nemějte však obavy, díly skvěle lícuji a tmelu nebude třeba. Výjimky jsou jen dvě.

Tou první je vana pilotního prostoru, kterou rozhodně nenalepte na horní stranu podvozkové šachty, jak radí návod. Bránila by pak totiž přesnému slícování spodní strany přídě s bočnicemi. Díl prostě vlepíte do trupu, kde má být, odstráňte fixační kolíky a poté

dolepte spodek trupu.

Druhý problém naleznete v sáních vzduchu – každé sání se skládá ze dvou polovin a při lepení nezabráníme vzniku nehezkeho spoje. Můžeme jej buď zatmelit a vybrousit, nebo přelepit tenkou plastickou destičkou (doporučuji tloušťku 0,2 mm).

Aby stavba rychle ubíhala, je nutné si nejprve promyslet, jaké díly na sebe navazují a co kdy k sobě přilepit, aby nebylo třeba tmelit a brousit. Potom si na sucho zkusíme slícování. Pokud díly „sedí“, nanesu na několik míst drátkem minimální množství lepidla Contacta (Revell) nebo podobného a díly k sobě přitisknu a pečlivě slícuji. Poté ihned spoj zakápnu řídkým kyanoakrylátem (vteřinové lepidlo). Po vytvrzení kyanoakrylát očis-

Stříkání plynulých barevných přechodů

LUBOŠ ZACH

Plynulě barevně přechody mezi jednotlivými barvami na povrchu modelu lze velmi snadno nastříkat pomocí šablony, jejichž okraj vhodně podložíme tak, aby mezi šablonou a stříkaným povrchem vznikla mezera. Barva může šablonu lehce „podfouknout“ a vytvoří tak jemný plynulý přechod z jednoho odstínu do druhého.

Šablony vystřihují nebo vyřezávám skalpelem z maskovací pásky Tamiya a k podložení okraje používám měkké gumičky kruhového průřezu o průměru 1 mm. Gumičky jsou mnohem vhodnější než dosud používané měděné dráty, protože nám pracně nabarvený povrch nepoškrábou.

1 Celý povrch nastříkáme první kamuflážní barvou

2 Šablona vyříznutá z pásky Tamiya

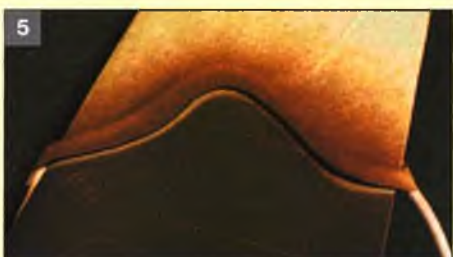
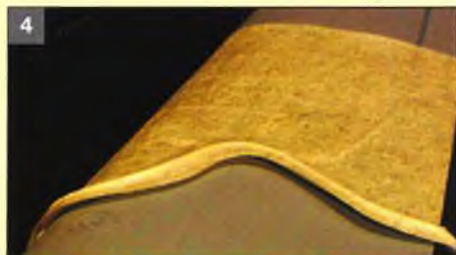
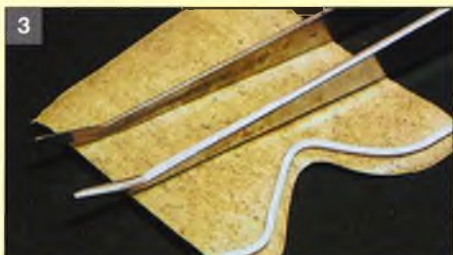
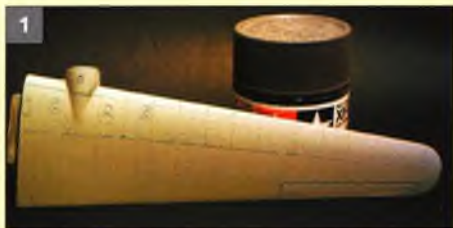
3 Na lepidlovou stranu šablony přilepíme asi 2 mm od okraje gumu o průřezu 1 mm

4 Připravenou šablonu přilepíme na povrch modelu

5 Modelu nastříkáme kolmo přes šablonu druhou kamuflážní barvou

6 Výsledný barevný přechod:

A – s podložnou šablonou, B – s šablonou přilepenou na povrch bez podložení

Jak levně začít modelářit

STAŇA MICHALÍK, KPM Brno

Při návštěvě u kamarádů jsem si všimnul malé krabičky s nápisem „dva v jednom“ s obrázkem Jagdpantheru. První pohled do krabičky: „eee?“ (Tohle nechápu, nerozumiím, mohl byste mi někdo prosím vysvětlit, co to je?“ – Poznámka redakce: V závorkách

jsou pro snadnější porozumění české ekvivalenty brněnštiny).

Druhý pohled (skrblíka): Za ty love... (peníze) Bingo! (výhodný nákup) Cca. tři kila (asi tři sta korun) za dva modely, to je ideální pro trénink technik stříkání, patiny, odřenin... Vydyndal (vyprosil) jsem jeden rámeček, tedy celý model, a v pátek odpoledne šel domů. V sobotu v poledne chodí hard core (tvrdé jádro) klubu do hospody. Najednou jeden z kamarádů vytáhl z kapsy cosi a se slovy „Zkus tohle, je to na toho HáTa“ hodil na stůl lept o rozměrech 2x2 cm. Mřížky větráků

BRIEFING

STAVEBNICE	Jagdpanther
VÝROBCE	Hät
MĚŘÍTKO	1:72

a kryty periskopů. Zavětril jsem, dopil a valil (šel zrychleným přesunem) domů.

Rozpis prací

Sobota: asi 30 minut začistění a sestavení, 10 minut lepty. Pauza do neděle, protože je třeba tužit rodinné vztahy (raději nepřekládáme).

Neděle ráno: 60 minut nástřik červenočerným základem, pak evropskou žlutou; zároveň v televizi dokument o válce. 10 minut hledání obtisků ve vrakovišti; 10 minut jejich aplikace (nanesení); 10 minut nástřik laku Vallejo; v televizi film pro pamětníky. 30 minut Vallejo na stětec: odřeniny, kola, pásy; 20 minut třikrát filtr olejovkami; 20 minut pigmenty; zbytek dne kochání se výsledkem.

Suma sumárum 200 minut (3,3 hodiny) relaxace. Ideální pro dětské kluby, pro výuku základních modelářských dovedností a fint.

Foto autor, překlad redakce

TOYOTA TF-102

PETR HROMADA

Německý Revell se snaží zahrnout do svého programu téměř vše. Tak se stalo, že pod touto značkou na trh přicházejí stavebnice současných monopostů F-1. Ke kladům věci patří fakt, že Revell reaguje rychle na sezóny a nabízí již napřesrok hned několik zajímavých monopostů za rozumnou cenu, k záporům pak, že zvolil měřítko 1:24, které je vyhrazeno spíše pro auta rally, okruhové speciály a civilní vozy, takže atraktivní formule nezapadají do sbírek se stavebnicemi jiných výrobců. Ačkoliv firma dokáže nabízet levně a přitom kvalitní stavebnice letadel a bojové techniky, závodní auta jakoby se teprve učila zpracovávat.

Po rozbalení stavebnice mi vyschlo v hrdle. Jsem zvyklý na preciznost a detaily firmy Tamiya, již však výlisky přede mnou zdaleka nedosahovaly. Navíc mne kolega předem varoval, jakou dřinu můžu čekat. Tak jsem si v duchu poblahopřál, do jaké kaše jsem se namočil, a stavebnici na dva měsíce odložil. Pak jsem neodolal a začal krabičku s atraktivním autem znovu zkoumat.

Návod je určen polyglotům, je navržen s německou důsledností a je zaručeně ekologický! Mám radši kvalitní papír, ale ohledy na přírodu přijímám. Návod je velmi podrobný a kvalitní, přesto jsem navržený stavební postup ignoroval. Dokončoval jsem ještě jiné modely, a tak jsem čas vyhrazený pro Toyotu vyplnil hrubou dřinou. Mám na mysli tmelení a broušení, kterého je na autíčku víc než požehnaně.

Nejprve jsem ztenčil horní ramena zavěšení předních kol a vlepil je do přídě, kterou jsem zespodu uzavřel dnem, přilepil k ní bočnice a začal jsem brousit a tmelit a brousit a tmelit... Při použití běžného tmelu Tamiya to dělalo asi deset okruhů. Současně jsem zavrhl jakési prstýnky, které na místech

šroubů karosérie znázornil výrobce. Do jejich středu jsem trochu zavrtal injekční jehlou a vystupující reliéf šroubů jsem obrousil. Zbývalo ještě přerýt dělicí linie na karosérii. Podle fotografií sice sedí jejich umístění, ale část vzala za své při tmelení a linky horního dílu a bočnic na sebe nenavazovaly.

Když jsem měl hotový trup vozu, přistoupil jsem k jeho barvení. To není právě jednoduché, neboť vůz má na bílém podkladu četné šmouhy červené barvy. Výrobce roztržené okraje červené řešil obtisky, ostatně

BRIEFING

VÝROBCE	Revell
MĚŘÍTKO	1:24
DOPLŇKY	„karbonové“ obtisky Reji a F1 specialities, lepty Reji

jinak se to snad udělat nedá. Problém je v tom, že na obtisku jsou právě jen ty okraje, plochu mezi nimi je třeba vyplnit barvou. Sázkou do loterie pak zůstává, zda se povede navázat barvu na obtisk tak, aby nebylo patrné rozhraní.

Dávám v plen moji metodu, která se snad ukázala jako úspěšná. Nejprve jsem celý trup nastříkal bílým Mr. Surfacerem 1000 tak, aby povrch jedlité kryl. Pak jsem nanesl tenkou vrstvu lesklého bílého spreje Tamiya, aby povrch získal lesk. Nesehnal jsem dosud brusný papír zrnitosti 2000, proto jsem o sebe obrousil dva kousky dvanáctistovky, a tou jsem obrousil všechny nečistoty na povrchu. Povrch jsem pak vyleštil přípravkem Tamiya

Compound. V podobných případech jej neředím vodou, ale malé množství nasucho rozleštím do ztracena papírovým kapesníkem. Podle nákresu v návodu jsem vymaskoval doporučený tvar červených ploch páskou Tamiya. Karosérii jsem přestříkal sprejem Italian Red (Tamiya) a sejmul jsem maskování. Pak jsem vzal hadřík, odstraňovač nátěru **Purisol** a celou karosérii jsem umyl od barvy, bohužel včetně části tmelu. Barva totiž zatekla pod pásku a výsledek mne neuspokojil. Celý postup jsem zopakoval. Podruhé se dílo podařilo. Vy některé pasáže raději vynechte!

Na stole jsem měl červenobílý monokok, a to jsem zatím použil jen asi šest dílů stavebnice. Když jsem nanesl obtisky, zhluboka jsem si oddechl. Na pár místech sice možná došlo k posunu červených polí, ale na první pohled celek působil bezvadně, rozhraní bylo patrné opravdu jen zblízka. Nejasný je pouze tvar červených ploch zespodu nosu, ale ten není vidět, tak jsem se tím nezabýval.

Vše jsem přelakoval několika vrstvami laku **Gunze Super Clear** a opět jsem posmutněl. Lak je vůči obtiskům agresivní a na mnoha místech vyrobil puchýře. Naštěstí zabrala nejagresivnější nápravná metoda – puchýře jsem zlehka obrousil smirkem a přešel jsem Compoundem. Výsledkem byl povrch, na kterém nebylo znát kde jsou obtisky, vše hladce splynulo a povrch byl pro mě přijatelně nablýskaný. Tam, kde pod puchýři prosákla bílá barva, jsem nanesl štětcem trochu italské červené (**Agama**) a karosérie byla konečně hotová.

Někdy v této fázi jsem ale zjistil, že jsem měl odřezat výstupy vzduchu z bočnic v kapsách před zadním kolem. Teď už bylo pozdě, ale protože model je určený jen do vitríny, znázornil jsem je alespoň matnou černou barvou.

Pak už šlo vše ráz naráz. Stavebnice nemá mnoho dílů a část jich stejně není vidět. Motor jsem pro klid duše alespoň nabarvil, výfukové roury jsem nahradil šikmo seříznutým tlustším brčkem, které jsem nalíčil leštitelem bronzem **Agama**. Hliníkový límeček okolo jejich výstupu mne neuspokojil, a tak jsem pistolí podle fotografie napodobil jejich očazení (kombinace pískové, hnědé a černé lihové barvy **Agama**).

Zploštil jsem zbylá ramena zavěšení a po nastříkání saténovou černou jsem je polepil posledními zbytky karbonových obtisků „co dům dal“. Zadní nápravu jsem odřízl a místo

ní vlepil profil **Evergreen**, opět nabarvený leštitelem **Agama** bronzového odstínu.

Zcela nesmyslně jsou disky brzd, nová auta mají místo kotoučů jakési bubny. Naštěstí nejsou vidět, a tak jsem jen nahradil původní chlazení brzd novým, zhotoveným z víčka od jogurtu. Disky kol vypadají opravdu pěkně a budou vypadat ještě lépe, když je nabarvíte hliníkovou pastou **Agama**.

Stopy po vyhazovačích na spoilerrech jsem zatmelil a jejich bočnice ztenčil brusným papírem. To jsem si netroufl udělat na deflektorech, které mají opravdu složité prolisy. Jejich zavěšení vypadá také rozpačité, ale klid, opět nebude na očích.

Slepil jsem obě poloviny „komína“ a obrousil jeho zadní stěnu, aby šachta končila někde v nekonečnu. Komín jsem nabilil a vlepil zespodu do trupu. Dolepil jsem zbytek obtisků, u kterých se musím alespoň teď zasta-

vit. Mají dokonalý soubor, krásně lesklý povrch, skvěle přilnou i bez chemie, podle mého soudu jsou lepší než u japonských výrobců.

Nějak se mi po celou dobu nechtělo do kokpitu, ale teď už na něj došlo. Stačilo ale vybarvit přepínače na volantu (obtisk vynecháme) a zhotovit z leptů **Reji** a cigaretového papírku nové pásy. Ani ve skutečném autě toho víc není. Pak už jsem všechny celky slepil dohromady. Při vsazení sestavy na dno vozu (výrobce se připomene výrazným reliéfem na spodku) bylo třeba použít hrubší sílu a více lepidla. Do zrcátek jsem vlepil hliníkové fólie a na před antény. Použil jsem hrubě ze stavebnice, protože podle fotografií jsou skutečné antény v gumových špalcích.

Na závěr chci upozornit na jednu nejasnost – šikmé rameno předního závěsu je téměř na všech fotografiích nahore kapotované. Ve stavebnici tomu tak není, což odpovídá předváděcímu vozu z oficiálních předsezónních fotografií (na nich je ale bílé křídélko kamery). Já jsem díl neupravoval, monoposty F1 se během sezóny hodně mění a je možné, že varianta byla použita v úvodních závodech.

Model jsem dokončil 30. srpna, tedy přesně podle slibu. I když mne stál možná víc úsilí, výsledek mě hodně uspokojil. Dokonce tak, že už mám ve skříni další čtyři „moderní“ stejného výrobce. Ke kladům řadím krásnou předlohu, fantastické obtisky, k záporům trochu toho tmelení a broušení. Nevhodné měřítko vyřeší další sourozenci modelu, kteří brzy přijdou na svět.

Foto autor

One-oh-seven

PODKLADY:

L+K 5 a 6/1993
Air Force Legend 203
Aerophile č. 5, NA Aircraft

RADEK TYPLT

Firma Trumpeter byla v mých očích výrobcem stavebnic letadel ve velikosti pro mne nepředstavitelné (1:32 a 1:24) a bojové techniky. O to větší bylo moje překvapení když se objevila stavebnice neobvyklého stroje v měřítku 1:72.

BRIEFING

STAVEBNICE	North American F-107A
MĚŘÍTKO	1:72
VÝROBCE	Trumpeter

TROCHA HISTORIE

Proudový F-107 byl navržen jako výkonnější varianta F-100 Super Sabre s konstrukcí trupu přepracovanou tak, aby mohla být před využita pro vestavbu avioniky a zbraňových systémů.

Byly postaveny tři prototypy (sériových čísel 55-118 až 20), každý v jiném vybavení o pro odlišné typy zkoušek. Vývoj probíhal v letech 1954 – 57 a byl zvolna ukončen pro technické potíže a zvýšení zájmu úřadů o letoun F-105 Thunderchief.

POHLED DO KRABÍČKY

V tuhé krabici poměrně slušných rozměrů se skrývají tři rámečky ze světlého plastiku, je-

den s čírymi díly, obtisky pro všechny tři prototypy a přehledný stavební návod. Velmi jemné rytí se na některých částech trupu mírně ztrácí. Číré díly jsou velmi náchylné k odření, překryt kabiny v mé stavebnici dost utrpěl.

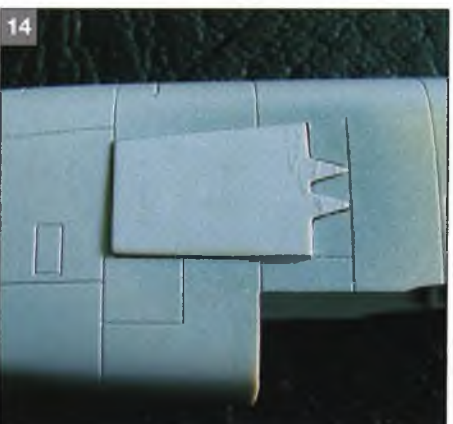
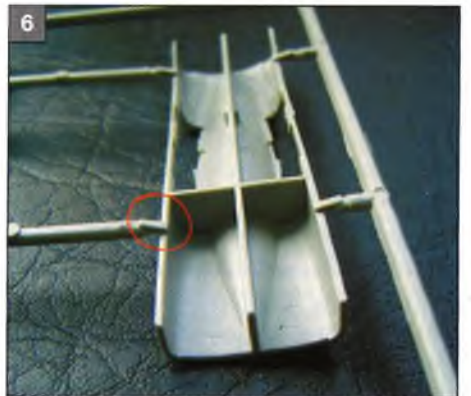
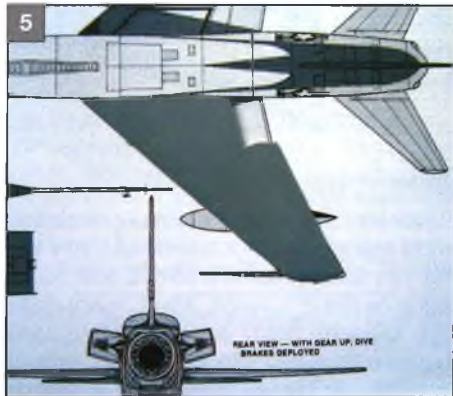
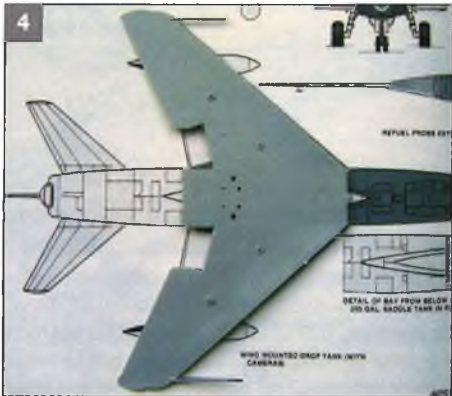
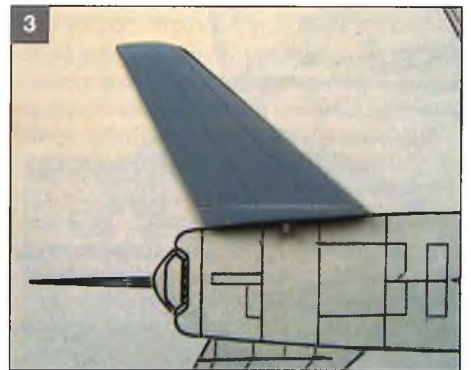
OBRYSOVÁ VĚRNOST

Podle výkresu v časopise Aerophile č. 5 (mimořádně jediného, který jsem měl k dispozici) jsem porovnal díly a musím konstatovat, že se výrobce trefil. Svislá ocasní plocha (obr.1), trup (obr. 2) a VOP (obr. 3) vcelku sedí. Horní a spodní část křídla (obr. 4 a 5) mají správný úhel, ale mám výhrady ke koncovým obloukům a umístění pozicních světel.

STAVBA

Skrývá několik záludností. Hlavní části líčují bez problémů. Při oddělování výlisků od rámečku mne zarazilo neobvyklé umístění náličky, které nás nutí k úpravě dosedacích ploch (obr. 6). To se týká všech součástí modelu. Vybavení pilotního prostoru se skládá z vany, palubní desky a sedadla pilota (ze 4 dílů – obr. 7). To je vzhledem ke značnému prosklení dost málo, takže doporučuji doplnit vnitřní vybavení podle fotografií konkrétního stroje (každý měl pracoviště pilota jinak uspořádané). Zcela chybí zařízení pro otevírání překrytu kabiny.

Součástí vany je i přední podvozková šachta správných rozměrů a hloubky, bohužel se značnými stopami po vyhazovačích. Tmelit a opravovat napojení budou nutné zejména u dílů překrytu kabiny (zadního a předního) a dílu nasávacího kanálu v místě styku s trupem (obr. 8). Menší problém je i se vsazením horní mřížky do dílů vstupního kanálu (obr. 9), větší se správným ustavením křídla do nosné části trupu (obr.10) a zaklopení spodního dílu. (obr. 11, 12, 13).

Stavebnice umožňuje otevřít brzdící štíty, ale kdo chce, může je i zavřít – sedí velice přesně (obr.14). Sestavení ostatních dílů je snadné.

Rytí modelu je velmi jemné a v některých částech se ztrácí. Oprava a doplnění chybějících linek je nutností, ale zatím není kam spěchat – po sjednocení povrchu Surfacerem stejně zjistíme, že rytí ztrácí hloubku a jeho obnova je nezbytná.

ZBARVENÍ

Stavebnice nabízí všechny tři prototypy v červenostříbrném provedení. Na první pohled jsou stejné, ale liší se v drobných detailech. Stroje 55-118 a 55-120 mají pás proti oslnění nastříkaný jenom do půlky přídě, zatímco 55-119 má pás protažený až ke špičce.

Pitotstatické trubice na obou polovinách křídla měl stroj 55-118, letadlo 55-119 v některých fázích zkoušek a 55-120 nesl pouze jednu na pravé polovině. Abych zvládl složitější zbarvení, použil jsem masky vyřezané z pásky Tamiya a přikoupil masky Eduard (obr. 15). Použil jsem červenou a černou barvu GSI a kombinace metalizéru GSI, Modelmaster a past Agama.

OBTISKY

Měl jsem obavy, jak se budou chovat obtisky čínské výroby, ale patří k tomu lepšímu, co jsem kdy měl v rukou. Vodička GSI si s nimi poradila velmi dobře. Jedinou výhradou mám k velikosti znaků na brzdící štíty. Jsou o dost větší než plocha štítů, a tak nezbyvá než sáhnout do domácích zásob. V mém případě jsem kanibalizoval stavebnici SH-60A Seahawk (Hasegawa). Model jsem dokončil jako 55-119, protože jediný nosil kanonovou výzbroj a podvěšenou přídatnou nádrž o objemu 500 galonů pod trupem, což stavebnice také nabízí.

ZÁVĚR

Stavebnici doporučuji pro atraktivnost předlohy. Stavba je sice místy problematická, ale při troše opatrnosti se dají záludnosti překonat. Za poskytnutí podkladů děkuji pánům Balousovi, Begerovi a Müllerovi.

Foto autor a NASA

KALENDÁŘ

MK Unreal pořádá 5. března tradiční pražskou soutěž **Modelmania** v prostorách budovy **ZS Veronské náměstí 20**, Praha 10. Spojení: Metro A Skalka, bus 271 zastávka Lessnerova; Metro C, bus 271, zastávka Rezelova. Přijem modelů od 7.30 hod. Vyhlášení 15.00 hod.

30 soutěžních kategorií pro dospělé, 6 dětských, 30 Trophy, THC Trophy pro modelářský potěr, Memorál Dr. Chocholouška o nejlépejší modelářský nápad a tradiční Bábovka žinky modelářovy. Vstupné: 30 Kč; startovné: 10 Kč za kategorii.

Kontakt rezervace prodejních míst: p. Reší
tel: 603 487 035, e-mail: mkunreal@seznam.cz
www.mkunreal.cz

Dňa 5. marca sa v **prešovskej mestskej hale** uskutoční verejná súťaž plastikových modelárov v rámci akcie **Prešov model šou**. Okrem iného uvidíte lietanie a jazdenie s RC modelmi, železnice či ukážku historických vozidiel a výzbroje. Súťaží sa v klasických kategóriách.

Viac informácií na adrese:
<http://vasoh.webzdarma.cz/sutaz2005.htm>,
alebo tel. číslo 0907/355 674

V sobotu 26. března se koná v prostorách **SPS Strojnická** (Novoborská 610/2 Praha 9) 4. ročník soutěže **Prosek Model 2005**. 19 kategorií, hodnocení porovnávací metodou. Zajištěn doprovodný program: prodejci, burza, RC modely, občerstvení, možnost navštívit letecké muzeum ve Kbelích. Spojení: Bus 187 z metra B Palmovka, 136 a 177 z Vysočanské na zastávku Prosek nebo Nový Prosek.

Kontakt na pořadatele: Ing Jan Svoboda,
Jablonecká 362, 190 00 Praha 9; 728 515 182;
e-mail: ijsmodel@seznam.cz;
www.kpmprosek.cz

V prostorách, které hostily Mistrovství republiky žáků 2004, proběhne 2. 4. další ročník **Zdické padesátky**. Mimo klasických kategorií junioři/senioři, letadla 1:72, 1:48 a technika 1:72, 1:35, jsou vyhlášeny nové soutěžní kategorie bez věkového rozlišení: letadla 1:32, bojová technika 1:87 (H0) a **Double 72** - klubová soutěž o modeláře-všeuměla. Podmínkou účasti je postavit v měřítku 1:72 model **F-86 Sabre** (Academy kat.č. 1629) a **Churchill Mk.III** (Italeri kat.č. 7019) Kamufláž je libovolná, model může být na podložce, nesmí na něm být použity komerčně vyráběné doplňky. Body za oba modely se sečtou a celkový počet určí pořadí.

Kontakt na pořadatele: Ladislav Houba;
776 193 331, e-mail: houba@c-box.cz

KPM Karlovy Vary pořádá 16. dubna soutěž v DDM Čankovská 9 (za požární stanicí). Přejímka sobota od 8 do 10 h. **Startovné:** senioři členové SMČR 20 Kč za model, nečlenové 40 Kč. Žáci a junioři zdarma. **Zvláštní ceny:** Cena diváků za nejhezčí model, Cena KPM K.Vary - nejhezčí juniorský model, Cena KPM Karlovy Vary za nejlepší model soutěže, Cena Delta Security-SWAT za nejlepší model letadla Fw 190.

Kontakt na pořadatele: www.volny.cz/kpm.kv
e-mail: kpm.kv@volny.cz; 724 329 370 p. Chalupka

KPM Old Eagles Čáslav a DDM pořádají 23. dubna v **Domě dětí a mládeže** v Jeníkovské ulici v Čáslavi soutěžní výstavu plastikových modelů **9. Modelsalon**. Srovnávací i bodovací soutěž, Ready to fly, postupová žákovská soutěž, Ministerský model, Vepřová hlava. Přejímka modelů: Pá, So 7.00 - 10.00, vyhlášení 17.00 h. Modelářská burza, občerstvení zajištěno.

Kontakt na pořadatele: benzcaslav@gmail.cz;
ddm@caslavsko.cz; 723 693 276, 327 314 448,
327 315 562; fax: 327 311 054

V sobotu 14. května se koná v DDM U teplárny-sídlíště Nová Paka **VI. ročník model kit show Novopacký šutrák**. Parkování zdarma v areálu DDM, mnoho kategorií včetně dětských a speciální ceny (nejlepší model postavený ženou/dívkou). Startovné: žáci zdarma, ostatní model za 40 Kč

Vstupné: diváci 20 Kč; děti do 15 let zdarma. **Hodnocení:** Diváci a soutěžící kupóny metodou líbí-ne-líbí, porota z řad modelářů a odborníků porovnávacím systémem s přihlédnutím k bodovacímu systému. Hlavní ceny Šutrák získává absolutní vítěz v kategoriích letadla, technika, dioráma. Bohatý doprovodný program (autodráha, výstava sběratelská výstava). Ubytování zajištěno.

Kontakt na pořadatele: www.kpm138np.wz.cz;
Milan Věchet, tel.: 777 232 580,
mvechet@post.cz; Milan Brendl, 777 167 727
milbr@mybox.cz; Milan Čapek, tel.: 724 237 465;
e-mail: milan.capek@sqs-fiber.cz

KPM Alca při základní škole v **Sázavě** na náměstí Voskovce a Wericha pořádá v sobotu 14. května **8. ročník setkání plastikových modelářů a 5. ročník otevřené soutěže dětí a juniorů**. Modely v běžných kategoriích budou hodnoceny porovnávacím systémem. Rozdělení: mladší žáci, starší žáci, junioři, předškolní kategorie. **Zvláštní ceny:** Cena starosty města Sázavy, Cena časopisu Letectví a kosmonautika - nejlepší letoun našich pilotů za druhé světové války, Putovní cena o nejlepší letoun AČR a další. Přejímka modelů: pátek a sobota 8-10 h, vyhlášení výsledků po 15.00 h. Doprovodný program: výstava modelů hostů z ČR a zahraničí, prodej a burza.

Kontakt na pořadatele:
MUDr. Josef Simon, tel.: 327 321 343 dopoledne,
603 832 370,
j.simon@mybox.cz;
www.mestosazava.cz -sport-modelaři

Vlašský klub plastikových modelářů č. 420 spolu s Městským úřadem v **Brumově-Bylnici** pořádají 21. května v místním kulturním domě bodovací modelářskou soutěž a výstavu **Balejkův pohár a Memorál Františka Louckého**. V rámci soutěží proběhne **žákovské kolo** Zlínského kraje v plastikovém modelářství. **Kategorie:** makety letecké a bojové techniky, diorámy; mladší a starší žáci, junioři a senioři. Přejímka modelů v 7.30 h, ukončení akce v 15 h.

Kontakt na pořadatele:
Ing. Hladík tel.: 732 868 557,
p. Novák tel.: 603 889 896

Klub Plastikových Modelářů Brno, Technické muzeum v Brně, DDM Junior Brno za podpory statutárního města Brna, Úřadu městské části Brno-Královo Pole a mediální partner časopis Modelář Vás srdečně zvou na **Evropské setkání modelářů**, výstavu, veřejnou soutěž a zároveň 3. ročník Mistrovství České Republiky plastikových modelů hodnocených stylem líbí-ne-líbí **ModelBrno 2005**. Uskuteční se 4. června v prostorách **Technického muzea** v Brně (Purkyňova 105, konečná tramvaje číslo 13 - Královo Pole/Technické muzeum). Osm kategorií pro děti a juniory, 40 seniorských + speciální ceny a ceny sponzorů. Druhý ročník speciální soutěže O nejlepšího modeláře ČR, aneb Drsník roku v hodů postaveným modelem do dálky. Startovné 20 Kč za osobu. Vstup do Technického muzea po celý den zdarma. Doprovodný program: diskuse se zástupci Svazu modelářů ČR; španělská modelářská škola; prodejci; výrobci; burza. Pro letošní ročník přislíbil účast opět Juan Maria Vilalba Dominguez ze Španělska. V jednání je účast dalších vynikajících modelářů.

Kontakt na pořadatele:
Aleš Peřík 603 288 356 ales@modellbrno.cz
www.modellbrno.cz

www.artur-m-c.cz

Zásilková služba s více než 18 000 položkami včetně kompletního sortimentu modelářských barev od 7 různých výrobců a olejových barev Umton.

Chcete dostávat informace o novinkách na Vaší e-mailovou adresu? Zaregistrujte se na www.artur-m-c.cz nebo pošlete e-mail na info@artur-m-c.cz.

Artur M. C., P. O. Box 79, 274 01 Slaný tel.: 312 523 556

Již 15 let Vám nabízíme své služby!

BC. PAVEL ŠENK
MK 240 APOLO KOPŘIVNICE

BRIEFING

STAVEBNICE	Beneš-Mráz Be-50 Beta Minor
MĚŘÍTKO	1:72
VÝROBCE	Legato
OBSAH	20 plastových dílů (4 alternativní), 4 lepty, obtisky, návod

Drobné díry jsem opět vytmelil. Po vybroušení mi vznikl jednolitý přechod mezi trupem a krytem a jen díky vteřináku jsem viděl, kde je spoj. Dva dny jsem pak sbíral odvalu pro obnovu paneláže. Lehce jsem panely naryl žiletkovou pilkou, pak protáhnul „kosou“ Tamia a rytí přetřel opět Surfacerem. Díky rytí do lepidla se linky nedrolily. Zespod jsem do krytu navrtal dvě díry a do nich vlepil jako výfuky injekční jehly.

Shora jsou na křídle chodníčky pro piloty a obsluhu, avšak jejich provedení je nevyhovující. Proto jsem je změřil (4x17,5mm), obrousil a vytmelil dírky, které byly před chodníčky odlité. Chodníčky jsem pak vystříhl z černé samolepicí folie a jejich lesklý povrch lehce přebrousil smirkem 1200 do polomatna až matna a zatím odložil.

Styčnou plochu centroplánu s osazením trupu na obou křídlech musíme upravit a zkusit na sucho. Nevyhneme se tomu díky umístění nálitku. Centroplán by měl svírat s trupem pravý úhel. Po vyzkoušení slepíme, přetřeme řídkým vteřinákem a po vybroušení opravíme drobné nerovnosti Mr. Surfacerem naneseným štětcem.

Mírně upravit potřebuje výškovka. Stačí styčné plochy polovin VOP s trupem obrousit trochu od šikma tak, aby svíraly s trupem pravý úhel. Přilepíme směrovku a bačkory. Klasický tmel jsem používal zřídka, přechody jsem tmelil vteřinovým lepidlem a přetíral Surfacerem.

Ještě k ostružině – máme na výběr dvě provedení: Odlitek nelze bez zlomení oddělit od nálitku a je tak tenký, že model neunes, nebo plech (ten je nepoužitelný – placatá ostruha s placatým kolem? Kdepak...). Takže zbývá třetí možnost – kousek ohnutého drátu o průměru původního ramena ostruhy, na který přilepíme odříznuté původní odlévané kolečko i s vidlicí a celek vlepíme do trupu.

MALÁ BETA

S čím budeme pracovat

Firmě Legato jsem vděčný, že se programově věnuje produkci stavebnic československých letadel. Ze standardní krabičky (tuhé a perfektně uzavíratelné) s kresbou na obalu, která zrovna nesrší nápadem ani nenadchne provedením, vytáhneme sáček s odlitky a lepty, obtisky, návod a barevné schéma zbarvení. Odlitky jsou prosty bublinek či nedolitých partií, obtisky Tally Ho! jsou hezké s dobrým soutiskem a čitelnými drobnými popiskami. Návod je poněkud spartánský, ale na druhou stranu nezáludný. Barevný list s kresbami je dobrý nápad, který nám usnadní barvení modelu. Filmovou folii s přístroji ani acetátové větrné štítky ve stavebnici nenalezneme.

Výkresu z monografie L+K 12/1979 model tvarově odpovídá. Trochu odlišný tvar mají bačkory podvozku, což je to dáno tím, že levá a pravá bačkora nejsou stejné a při výrobě masteru nejspíše někomu ujela ruka. Napravíme to brusným papírem a není co řešit.

Stavba

Prvním krokem je oddělení všech polyuretanových dílů od nálitků, které místy (křídla, výškovky, bačkory podvozku a motorový kryt) nejsou umístěny ideálně – díl je přímo na ploše nálitku a chybí zúžení ulehčující oddělení. Stačí však řezat v nálitku kousek od dílu a zbytek pak dobrousit.

Dalším krokem je slepení pilotního prostoru. Pokud máte nad přepážkou také mezeru asi milimetr, přepážku odloupněte a zespod nastavte kouskem plastové destičky. Stavebnice obsahuje jak odlévané palubní desky, tak leptané. Použil jsem oboje – na hladkou stranu odlitků jsem nalepil kovové. Po nastříkání světle šedou barvou jsem do trupu vlepil podlahu s přepážkou a řídicími pákami. Na černé palubní desky jsem doma-

loval ručičky přístrojů, zasklil budíky lesklým Sportakrylem a palubní desky vlepil do horní části trupu. Na sedadla jsem doplnil bederní pásy z cigaretového papírku nabarveného barvou plátna (neměl jsem podklady, a tak jsem pracoval „podle citu“), poté jsem sedadla přilepil do trupu k výstupkům na podlaze. Po patinování jsem vnitřek uzavřel hřbetem trupu.

Nejhorší částí stavby je napojení krytu motoru. Zatímco trup má styčnou plochu třikrát lomenou, kryt odbrousíme od nálitku jako nelomenou plochu. Po přiložení dílů k sobě nás tak může trefit šlak, protože chybí asi 1 až 1,5 milimetru, nemáme ono žádoucí lomení a navíc je celý kryt širší, i když s hezkým rytím a nýty... Pomož si každý sám. Vzal jsem nůž a zařiznul zespod do krytu. Odebral jsem část materiálu a při neustálém zkoušení na sucho a dobroušování jakž takž chytil tvar. Jelikož jsem se nechtěl tímto problémem dále otravovat, přilepil jsem kryt tak, aby na bocích přečníval na obou stranách stejně. Spoj jsem vytmelil řídkým vteřinákem nechal odpočívat do druhého dne. Pak jsem byl nemilosrdný – obrousil jsem přečnívající boky krytu, přičemž za své vzaly nýty i zbytek rytí.

Povrchová úprava

Po závěrečném broušení jsem zakryl pilotní prostory a nastříkal celý model Mr. Surfacerem 1000, což zahladilo i drobné škrábance, kterých jsem si dříve nevšimnul. Po zaschnutí (1 hodina) jsem vzal brusný papír zrnitosti 1200, navlhčil jej a povrch jím lehce jakoby „otřel“. Tím zmizela krupička, která se může vytvořit při stříkání z dálky, a povrch byl naprosto hladký.

Na výběr máme dvě „kamufláže“ a označení. Budto krémový stroj s červenými doplňky a poznávací značkou OK-EAB s emblémem Rallye Exposition Paris 1937 a číslem 36 na motorovém krytu, nebo „fádní“ světle šedý letoun Luftwaffe BO+CJ se žlutou směrovkou. Co bych to byl za modeláře, kdybych si nevybral čs. zbarvení, k tomu tak atraktivní! Tudíž jsem celý model přestříkal krémovou barvou dle vlastního uvážení (návod uvádí číslo barvy slonové kosti, ale popi-

suje ji jako krémovou). Vyhrála syntetika Humbrol 121.

Model jsem nechal dva dny proschnout a pak začalo peklo. Jsem tak trochu modelář-masochista. Co dodat, červené linie a doplňky jsem maskoval páskou Tamiya zhruba jednu a tři čtvrtě hodiny. Obtisky nabízejí pouze pruh na trup, všechno červené, až na poznávací značku a popisky, jsem kvůli jednolitosti nastříkal červenou barvou Humbrol 60. Drobné nerovnosti jsem po odmaskování opravil štětcem a po proschnutí jsem model přestříkal lesklým Sportakrylem.

Obtisky vypadají na první pohled dobře, ale krycí lak je dost tuhý. Kopírují sice povrch, ale jsou tlusté. Trošku jim pomohly roztoky Agama (Adhesol a Hypersol, Tensol se nechytal), ale výškový rozdíl mezi povrchem a obtiskem je stále patrný. Na obtisky přišel opět lesklý Sportakryl, tentokrát v jemnější vrstvě, aby měl spíše pololesklý nádech. Patinu obstaraly směsi olejových barev rozředěných ředidlem Agama, strouhané umělecké křídly a pigment CMK na zaprášení kol.

Cílová rovinka

Jelikož stavebnice neobsahuje větrné štítky, musíme je zhotovit sami. Nahřál jsem kousek acetátové fólie a přimáčkl na užší konec kulaté násady tlustšího školního štětce (ohnutý štítek by měl být široký asi 7 mm).

Nůžkami, skalpelem a brusným papírem se dopracujeme k požadovanému tvaru. Na prvním si vyzkoušíme techniku a pak už to jde skoro samo. Skoro říkám proto, že jsem udělal štítků pět, než jsem vybral dva použitelné. Štítky jsem přilepil na trup, spáry zatmelil řídkým lepidlem Herkules a po zaschnutí nabarvil jejich rámy (na čs. verzi jsou stříbrné).

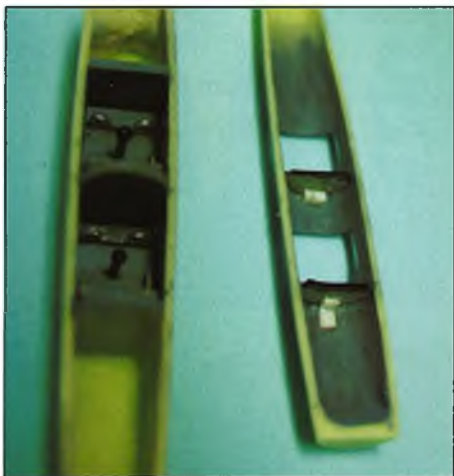
Došlo také na chodníky z černé samolepicí fólie, které nalepíme na určená místa a velmi zlehka poprášíme křídou, pigmentem či jinak patinujeme. Posledním krokem bylo přilepení „dřevěné“ vrtule s červenomodrým kuzelem.

Závěrečné hodnocení

Jsem na rozpacích. Parádní technologické zpracování versus lícování krytu motoru a absence problematických větrných štítků. Nádherná kamufláž a dobrý soutisk obtisků versus jejich tloušťka a mírná plechovitost. Pro mne to byla trochu „srdcovka“, protože model barevného sportáku, československého, tomu nešlo odolat! Rád bych si v budoucnu postavil i Be-150 a Be-250 stejného výrobce, ale moc se mi nechce do křutů a štítků... Takhle je to jen 6,5 až 7 bodů z možných 10.

Foto autor

Dobové snímky a schéma zbarvení naleznete v časopise *Aerohobby* 1/2005

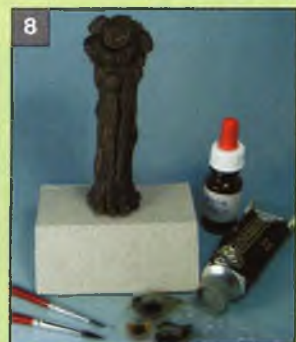

VRBY

PAVEL ŠVEJDA

MATERIÁLY A NÁSTROJE:

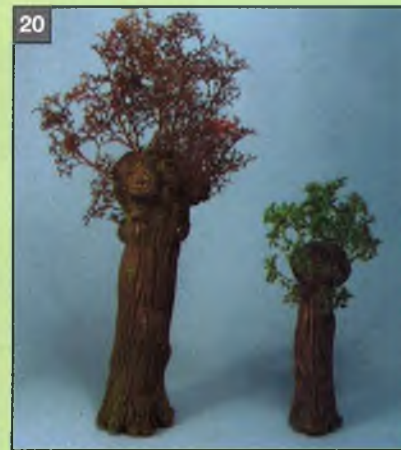
balzové špalíčky nebo kousky větviček
 tmel Milliput
 větvičky Sea Foam (Zeeschuim, Teloxys)
 tymián
 barvy Tamiya, Vallejo, olejové, Sansodor,
 White spirit
 štětce kulaté špičaté, ploché měkké
 vrtačka a vrtáčky
 lepidla Scenic Cement, Scenic Glue,
 rozprašovač

1 Z balzových špalíků vyřezané základní tvary kmenů. Lze použít i kousky větviček
 2 Balzové kmeny obalené tmelem Milliput
 3 Tvarování hlav vrb s charakterickými boulemi
 4 Zobrazenými nástroji vytvořená struktura kůry a praskliny
 5 Hotové kmeny – malá mladá „letní“ vrba a velká stará „zimní“ vrba
 6 Základní nástřik kmenů směsí barev Tamiya
 7 Celkový wash obou kmenů pro zvýraz-

nění prohlubní a rýh. Letní vrba siennou pálenou, zimní umbrou přírodní a sepíí. Olejové barvy jsou ředěny Sansodorem
 8 Lokální wash zimní vrby do nejhlubších prasklin a ke kořenům olejovou barvou sepíe. Tentokrát je použit rychleji schnoucí White spirit
 9 Lokální wash letní vrby, použitá barva je umbra přírodní
 10 Dry brush kmenů – letní vrba směsí H94 a olivové hnědé, zimní vrba směsí H34 + sepíe + olivová zelená. Některá místa jsou

zvýrazněna zesvětlením těchto směsí
 11 Po zaschnutí barev jsou kmeny nastříkané matným lakem Vallejo ředěným vodou
 12 Zbarvení větviček Sea Foam pro letní vrbu směsí barev Tamiya XF-7 + XF-3 + XF-59 + XF-60
 13 Větve zimní vrby nabarvené směsí XF-1 + XF-52 + XF-64
 14 Na větvích letní vrby je listí z tymiánu přilepené popraškem lepidla Scenic Cement
 15 Listí nastříkané barvou Vallejo Flat green

16 Větvičky s listím vlepěné lepidlem Scenic Glue do otvorů vyvrtných do hlavy letní vrby. Zároveň jsou některá místa opatřena mechem ze směsi jemných posypů (Fine turfů) a lepidla Scenic Cement.

17 Hotová letní vrba

18 U zimní vrby jsou větvičky vlepěny stejným způsobem, jen nemají listí a jsou větší. Také mech je na kmeni více, zejména na hlavě a u kořenu

19, 20 Hotové vrby. Patrný je rozdíl ve zbarvení kmenů mladé a staré vrby

P. S. Komu se nechce vyrábět vlastní kmeny, může použít novinku firmy Calibre35: odlitky kmenů s odpovídajícím množstvím větviček Sea foam

Foto autor

Dřevěná zvonička

PAVEL ŠVEJDA

VÝROBCE
MĚŘÍTKO

Plus Model
1:35

1 Očištěné díly připraveny k nabarvení

2 Nabarvení dřevěných částí nastříkáním barvy XF-59 a šindelů XF-52. Zvon a jeho srdce jsou natřené štětcem barvou Vallejo Brass, tyče, pásky a hřeby barvou Vallejo Oily steel
3 Celkový wash umbrou přírodní, sépii a siennou pálenou v Sansodoru a White spiritu

4 Lokální wash dřeva sytějším roztokem Umbry přírodní a ředidla White spirit, ocelových částí Siennou pálenou
5 Dry-brush barvou Humbrol Brown yellow zvýraznil hrany dřevěných částí sloupku a stříšky

6 Pigmenty Dark mud, Black smoke a Standard rust dodaly zvoničce zašlý a zaprášený vzhled, ocelovým částem zrezlý
7 Niť namočená v lepidle Scenic cement a protažená mezi prsty představuje provaz na zvonění, po zaschnutí lepidla byla napuštěna umbrou přírodní

8 Hotová zvonička

Foto autor

Norimberk 2005

MARTIN SALAJKA, JINDŘICH ŠTĚRBÁČEK

Měřeno pouze pořadateli servírovanými údaji, byl 56. ročník Mezinárodního veletrhu hraček a modelů v Norimberku opět úspěšnější než předchozí. Celkem 2747 vystavovatelů z 65 zemí totiž opět předvedlo 77 000 návštěvníkům (ze stovky států) všechno, co lze do široké nomenklatury veletrhu zahrnout. Polotovary, stavebnicemi a hotovými modely počínaje, vánočními ozdobami, dárky, knihami, žonglovacími pomůckami a dřevěnými hračkami poháněnými solárními články konče. Pro nás a naše čtenáře bylo skoro vše podstatné v hale 7 a tu a tam i v jiných. Snažili jsme se nic podstatného neminout, ale pokud jsme v tom BB (business Babylonu) něco přehlédli, neztejte se na nás.

ABER

Aber bude pokračovat v tom, v čem je dobrý. Objeví se mnoho fotoleptaných sad na techniku 1:35, soustružené hlavně pro měřítko 1:35 a 1:72 (zvláště v menším měřítku je Aber kvalitativně světovou jedničkou). Doplnky pro techniku 1:48 jsou zatím ve stádiu úvah.

ACADEMY

Náš první dotaz samozřejmě směřoval k tomu, co v katalogu není. Už od loňska se mezi modeláři šušká o vzniku zcela nových stavebnic tanků M3 Lee a M3 Grant v měřítku 1:35. Zástupce firmy nám vysvětlil, že M3 má určená katalogová čísla, ale jejich výroba je kvůli dalším projektům dočasně pozastavena. Tajné informace na veřejnost vynesl jeden „neukázněný“ distributor, který si tuto zprávu nenechal pro sebe. Po viníkoví se pátrá.

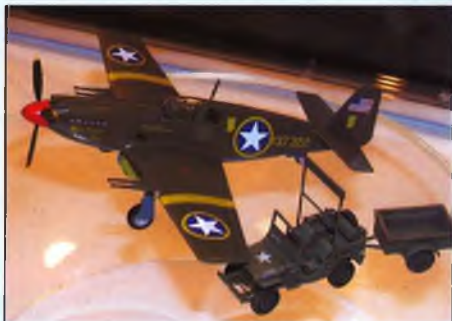
„Urcitě“ se má objevit už dlouhou dobu ohlašovaný SB2C-4 Helldiver 1:72, na stánku už byl k vidění M-551 Sheridan 1:35 a P-51A 1:72. Příjemným překvapením byla

letištní technika v měřítku 1:72 Opel Blitz s dřevěnou i kovovou kabinou a cisterna, GMC, sanitní Dodge a tahač vozíků na přepravu pum. V měřítku 1:32 bude i F-16CG/CJ, ale fantastické F-16 firmy Tamiya může Academy konkurovat asi jen nižší cenou. Obtiskovými verzemi s několika

přidanými díly jsou KV-107 japonských sil sebeobraný (1:48; limitovaná série, vychází z loňské CH-46) a F/A-18D Hornet Night Attack.

AFV CLUB

Firma neměla vlastní stánek, ale byla zastoupen dvěma distributory. Nejvýznamnější novinkou je Tiger I „ocelová kola“ pozdní produkce. Stavebnice má být hi-tech, takže její součástí je soustružená hlaveň a lepty (včetně zimveritu). Čeká nás nespočet variací na téma „Haki“ C a D. Například Sd.Kfz. 251/21 Ausf. D Drilling, 251/22 Ausf.

D Pakwagen, 251/7 Ausf. C ženijní, 251/16 Ausf. D plamenometný. Hodně nových dílů bude potřeba na Sd.Kfz. 251/1 Ausf. A, který byl též ohlášen. Jeho možné nástavby se nám ani nechce domýšlet. Pro haky se budou samostatně prodávat, nebo už prodávají, i doplňky jako „poli-cajty“, článkové pásy i náboje a nábojnice. Už nějaký ten měsíc jsou v katalogu ohlášeny stavebnice amerického samohybného kanonu M40 155 mm (pozor, neplest s italským Semovente M40 75/18, což je také samohybné dělo, ale to je asi tak to jediné, co mají společného), M42 Duster a M36 Jackson. AFV Club vyrábí i kanony, po PaK 75 a LeFH 18/36 a 18/40 10,5 cm má přijít na trh i slavný 88 mm Flak 18 s koleskami. Vše 1:35

AIRES

Aires se i nadále bude věnovat všem třem základním leteckým měřítkům. Čtvrtky budou přibývat nezmenšeným tempem, dojde k doplnění některých restů v 1:72 a protože měřítko 1:32 stoupá v oblíbenosti, nebude opomíjeno. Po-

kud jsou na trhu stavebnice, bude se Aires snažit uvádět prakticky současně sady na stejný typ ve všech modelových velikostech. V seznamu jsou novinky, které budou vydány v nejbližší době, v závorce je doporučena stavebnice: Spitfire IX detail set (1:48 Hasegawa), Me 262 rozšířený detail set (1:48 Tamiya), F-4C Phantom kokpit (1:48 Hasegawa), Su-27 podvozkové sady a trysky (1:32 Trumpeter), He 162 kokpit (1:32 Revell), MiG-29 kokpit (1:72 Italeri), F-15E trysky (1:72 Italeri), F-14 dva typy výtokových trysek (1:72 Hasegawa), F-104C sedadlo (1:72 Hasegawa), B-25 Mitchell kokpit (1:72 Hasegawa/Revell)

AIRFIX

Loni jsme pomalu nad Airfixem dělali křížek, letos to vypadá na živou vodu v podobě nového prodejního manažera. Ten udělal asi to jediné, co se dalo. Oprášil všechny staré formy, vrátil je do katalogu (takže máme zase nádhernou knížku místo loňských dvou dvojlístů) a nasadil supernízké ceny. Děti nebo prostému lepiči je jedno, jestli

má Mustang rytí do hloubky a přebývá mu 0,3 mm na roz-
pět, ale není mu jedno, jestli zaplatí 4 libry za Airfix nebo
10 za Hasegawu. Kromě toho, mnohé stavebnice Airfixu
jsou ty nejlepší od daného typu na trhu. Zástupce firmy si
také pomlaskával nad komerčním úspěchem loňské no-
vinky – figur fotbalistů. Novinkami se Airfix zaměřil na pa-
triotické předlohy, takže největší letošní pečkou bude
TSR.2 1:72, jehož trup dosahuje délky necelých 40 cm. Na

podzim se objeví **záchranný člun třídy Severn** v měřítku
1:72, **Nelsonova HMS Victory 1:100** nebo sada 11 men-
ších lodí **Kriegsmarine 1:400**. Některé starší stavebnice
dostanou přidány rámeček s konverzí, takže si budeme
moci koupit odminovací **Sherman Crab** a plamenometný
Churchill Crocodile (oba 1:72). Figurkaře jistě potěší co-

meback všech sad **Multi-Pose (1:32)**, které se staly velmi
ceněnou sběratelskou raritou. Měla by se zlepšovat i do-
stupnost stavebnic na českém trhu, takže doufám, že už si
budu moci konečně pořídit **BAE Hawk 1:48** a **Concorde**
1:72.

ALANGER

Viděli jsme zkušební vylisky sovětských a ruských atomo-
vých ponorek **K-407 Novomoskovsk**, **K-267 Drak**, **TK-17**
Archangelsk a **Tajfun 1:350**. Jsou to parádní štangle sa-
lámu a měly by být na trhu v polovině roku. V katalogu je
též avizována **T-34/85 s „kompozitní věží“ 1:35** a dvě
verze **P-40E 1:72**, z těch jsme ale viděli jenom obrázky na
krabičku. Pokračuje distribuce vylisků z forem ICM při za-
chování nízkých cen, takže nepůjdeme o možnost posta-
vit si giganty **T-28** a **T-35**, nebo **Ural 4320**.

ANDREA MINIATURAS

Na stánku firmy letos chyběla tradiční maxinovinka (loni
to byla římská veslice). Andrea dostala cenu za **Pojízdnu**
kuchyň z období osídlování Divokého západu (**54mm**),
nám se líbily i figurky **ponorkářů (1:72)** a **nástavba po-**

norky s kanonem 88 mm a dělostřelci (54 mm), nebo **Ge-
peltův sen (Pinocchio)**. Dobrou zprávou je, že distribuce
sortimentu na našem trhu se ujala firma Pecka Modelář.

AZUR

Firma uvádí v měřítku **1:72** jako jedinou žhavou novinku
francouzský bombardér **Potez 63-11**, ale těšit se prý mů-
žeme na **Supermarine Sea Otter**, **Breguet Br.19**, **Nieu-
port-Delage NiD-62**, **Koolhoven FK-58** a především na ně-
kolik verzí francouzského ljušinu **Il-28** - letoun **Voutour**.
V měřítku **1:48** se nejdříve objeví **Loire 130M**, později pak
také **Potezy 630**, **631** a **63-11**. Firma se hodlá věnovat ro-
vněž měřítku **1:32**, v němž slibuje **Curtiss H-75A-2/3 Hawk**,
Bloch MB-151/2, **Caudron 714**, vrtník **Cierva C.30** a **Mo-
rane 406** (pěkný master slibuje, že se máme na co těšit).

CALIBRE

Už ne pouze Calibre35, protože firma rozjela další řady
„ráží“ – Calibre72 a Calibre48. Calibre35 představí v nej-
bližší době motor **Pz. IV** pozdních verzí, **SA-2 Volchov in-
teriér**, věž **T-34/76 laminate**, **Sherman lisovaná kola**
a mnoho doplňků dioram včetně **pařezů** a **stromů**. Objeví
se i kompletní modely, ale typy jsou zatím tajeny. Vše **1:35**.
Calibre48 vydal dřevoplynovou konverzi **Kubelwagenu**,

brzy se objeví figurky **amerických tankistů**. V této řadě
bude Calibre drobnými doplňky reagovat na výskyt dalších
novinek firmy Tamiya, případně ostatních výrobců v mě-
řítku **1:48**.

Calibre72 vydává v současné době figurky **amerických**
tankistů, kola na **M8/M20** a **litá kola na Shermana**, **T-62**
pásky, **BMP-1/2 pásky** a **opravená kola**, opravná sada šes-
tíkolky **M8** (interiér, hlaveň, světla, poklopy), a kompletní
švédský tank **Strv. 103C** (na trhu bude v březnu). Překva-

pením je vznik doplňků „letecké“ řady **Aces High**, nicméně
jakékoli další informace jsou tajeny.

CMK

Firma se věnuje především odlévaným doplňkům, ale i od-
lévaných stavebnic má v nabídce dost. Asi největšími
(a pohříchu i nejdražšími) novinkami jsou stavebnice ně-
meckých lokomotiv z období druhé světové války. Zatímco
typ **BR 64** se objevuje poprvé, pancéřovaná lokomotiva **BR**
52 s jiným tendrem navazuje na již vydanou. Z letadel se
modeláři mohou v měřítku **1:48** připravit na kolekci vět-
rořů – německými **DFS Sperber Junior**, **Habicht** a **Göp-
pingen G6 3** **Minimoa** počínaje a americkým typem **Baker**
McMillen Cadet II konče. Vojenská letadla z období kolem
druhé světové války zastupují v modelové velikosti **1:72**
jednomotorové typy **Curtiss SNC-1 Falcon**, **Focke-Wulf**
Fw 190D-13/R11, **BTD-1 Destroyer** a dvoumotorový **Avro**
Manchester Mk.Ia. V nabídce je také první **Kobra** – **XFL-1**
Airabonita, poslední **Warhawk XP-40Q-2** a z prstu vycu-
caný **Heinkel P.108B Ramjet Fighter**. Rada novinek se
také objevuje v kolekci odlévaných figurek, ale o těch se –
doufáme – budete mít časem šanci dočíst více v rubrice
Pod pokličkou.

DOC MODELS

Na konci roku tato italská firma vydala tanketku **CV33**
v měřítku **1:72** (recenzi už pro nás připravil B. Kvapil a brzy
se jí dočkáte) a bude se i nadále držet domácích témat. Na
trh přichází figurky **posádky tanketky**, v budoucnosti nás
čeká **Fiat 3000** a obrněná čtyřkolka **AB-41** (vše 1:72).

DRAGON

Dragon se letos oprávněně chlubil svými technologickými
výdobytky, čemuž odpovídalo i heslo na katalogu „Steps
ahead... Always! (Vždy o pár kroků napřed!)“. Patří mezi ně
Dragon styrene, což je hmota ohebnosti podobná polyet-
hylenu, ze kterého bývají „gumoví“ vojačky. Dragon sty-
rene se ale lépe běžnými modelářskými lepidly, i stopa po
spojení forem se odstraní štětcem s běžným rozpouštěd-
lem. Díky ohebnosti se dají vyťahovat vylisky z negativních
úhlů forem, takže figurky mají lépe formované detaily (1:72
figurky u **LCM-3**, 1:35 řidič **Sd.Kfz. 251**). Zástupci Dragonu

rovněž doufají, že se převratnou novinkou stanou „Magické pásy“. Poprvé budou použity ve stavebnici Tiger I, jednotlivé články jsou už odděleny od licho rámečku, zacakají se do sebe, vytvarují podle kol a zafixují do polohy trochou lepidla. Překvapivě žádná novinka nepřibude mezi figurkami 1:16, ale o to lepší to bude v ostatních měřítkách: 1:144 Stug III/IV, Jagdpanzer IV, Merkava, M113, Karl na kolejovém podvozku, Karl s muničním vozem; 3 verze vrtulníku MH-60. V měřítku 1:72 nás čekají orgie vozidel Hummer balené vždy ve dvou verzích stejně jako u firmy Revell: M1025 + M1026, M966 + M1045, 2x M1114 s kulometem M2 a granátometem Mk.10, M1097 + M998, protiletadlový komplet Avenger + M1037 a M1035 + M1069, z moderny bude ještě AAV-7 OIF, AAV-7 s přidavným pancéřováním a Leopard 2A4. Období druhé světové války bude pokryto ještě velkoryseji. Čeká nás 1:72 Nashorn, Pz. IV H, StuG III G, Pz.III/N, Maus, projekt E-100, Jagdtiger Porsche, Brummbar, Kingtiger s věží Henschel, Jagdpanther IV L70, StuG IV, Bergepanzer Tiger, Sd.Kfz. 251 Ausf. C a D, VK4501(P), M4A4(76)W s podvozkiem VVSS, M4A3E2 Jumbo, T-34/76 vz. 40, 41, 42,

43. Mnohé typy německé techniky jsou vyráběny s velmi realistickým zimmitem, k vidění byly i nové výlisky T-34/76 a myslíme, že stavebnice UM dostávají minimálně rovnocennou konkurenci.

Podobně dlouhý seznam je i v měřítku 1:35: Jagdpanzer IV A-0 s oblymi hranami pancíře nástavby, mnoho verzí Haklů včetně Sd.Kfz. 251 Ausf. A (tímto i dalšími verzemi se potkává s programem AFV Club), Dragon navíc nabízí rairní Sd.Kfz. 251/20 UHU s velkým infračerveným reflektorem, Sd.Kfz. 252 muniční vůz, King Tiger 3 verze, re-

Jagdpanzer IV A-0

edice Pz. III E/F včetně velitelského, Stug IV konečně produkce, M4A3E8 Thunderbolt s přidavným pancéřováním, Shermany M4A3(76)W, M4A3(76) s podvozkiem VVSS, M4A2 z Okinawy a Firefly IC (neměla ho ve výzbroji naše obrněná brigáda?), vyprošťovák na podvozku Ferdinand/Elefant Bergepanzer Tiger (P) i falešný M10 Ersatz

montovaný na Panther verze G. Na stánku byl i velmi pěkný T-34/76 ukořistěný wehrmachtem, pokračování bude mít

i veleúspěšná série „3 v jednom“ u stavebnice Tiger první série, časný Tiger a pozdní Tiger s ocelovými koly (bu-

dou mít nové zacvakávací článkové pásy, soustružené hlavně, fotolepty a další doplňky, mnohočetné verze Haklů včetně sanitní, ženijní a plamenometné. Z moderny se objeví v létě odminovací M1 Panther II (podvozek Abrams), M1A1 AIM a M1A2 SEP

Mezi novinkami nechybí figurky, přičemž drtivou většinu tvoří jednotky wehrmachtu a SS: Divize Hohenstaufen (1944), 1. jezdecká divize (1941), Korsuňská kapsa

(1944 6 figur), 1. divize Luftwaffe (Novgorod 1944), Obsluha flaku v zimních oděvech (6 figur), 1. výsadková divize (Nizozemí 1940), Poslední bitva (Rakousko 1945), Regiment Germania (Francie 1940), Lovci tanků (Východní fronta 1944), Ženíště s minohledáčkami a Gruzánská legie (Normandie, poněkud neस्पojedlivě se všechny figurky této sady vzdávají), ze Spojenců nalezneme pouze 1. US armádu (Remagen 1945, 6 figur), 2. divize USMC (Tarawa 1943). Letadla jsou už trochu tradičně slabota 1:48: protitankový Ju 88 P-1 a Fw 190A-7 s přidavnými nádržemi nad křídlem; v měřítku 1:72 pouze Ar-234P-1. Dostane se i na lodičkáře 1:350 USS Cushing a ponorka Seawolf SSN-21; 1:700 USS Chandler, USS Radford a USS Pensylvania. Vypadá to, že mezi dosud nedotajněnými položkami nechybí lokomotivy 1:35 a 1:72.

EDUARD

Firma se chystá pozměnit svou obchodní politiku, změny se budou týkat hlavně Profipacků. Mírný útlum nastane v měřítku 1:72, těžiště se posune ještě více směrem ke

čtvrtce. Nejprve nás čeká Profipack Schwimmwagen 1:16 s figurkami a odléványými doplňky. Ještě před prázdninami by se měl objevit Hetzer 1:35, pozdější balení Royal class bude obsahovat knížku s podklady, figurky, kovové článkové pásy a 24 rámečků pro stavbu dvou celých modelů. Krabice bude velká, cena relativně vysoká. Ve stádiu úvah je ještě jedna stavebnice 1:35.

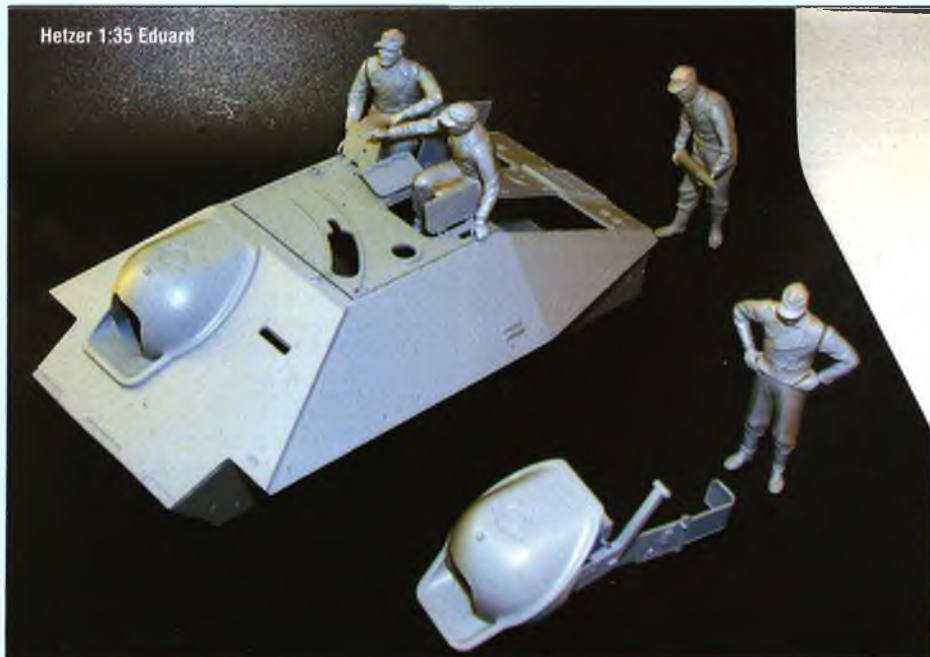
A na paškal přichází čtvrtka. V květnu bude Bristol F-2B (toho bude jako poslední typ následovat Profipack s měsíčním zpožděním). Z nových forem vyjdou čtvrtky Fokker E.III, Fokker D.VIII a Halberstadt D.V, Fokker D.VII bude mít formy pro 6 odlišných trupů, aby modelář nemusel složitě lícovat poloviny z více dílů. Objeví se verze vyráběné v továrnách Fokker, O. A. W. (ta půjde první) a Albatros. Royal class bude obsahovat opět dvě stavebnice, jedna varianta – Fokker nebo O. A. W. (zatím není rozhodnuto) bude postavitelná jen z Royal Classu. Chystá se podobná předplatitelská akce se slevou jako v případě Avie B-534. Tento způsob zapojení modelářů se osvědčil, všech 533 očíslovaných Avii je zamluveno, na případné odknutí zmluvené stavebnice čekají jako hladoví vlčáci desítky náhradníků. Jubilejní 534. kus bude prodán v dražbě na letošní pražské období E-daye. Koncem roku se objeví I-16. První v řadě bude Typ 10, následovat bude Typ 17 a 18. Typ 24 bude pravděpodobně k dostání jen v balení Royal Class. V něm budou nejatraktivnější obtiskové varianty a díly pro stavbu jakékoli verze, postavít bude možno dva modely různých verzí. Spad XIII očekáváme až v roce 2006. V měřítku 1:72 se objeví Meteor Mk. 8 a Mk. 9. Stavebnice vzniknou ve spolupráci s MPM production. Začaly práce na Bf-110C/D v měřítku 1:72, ovšem dokončení je zatím v nedohlednu. MiG-15 1:72 se posouvá do roku 2006.

Mezi novinky se zařadí „samolepicí lepty“, které mají představovat stejný technologický skok jako barevné lepty. Pamatuji si, jak jsem se k barevným leptom choval nedůvěřivě a teď si je nemůžu vynachválit, takže počkáme, uvidíme... První zkušební ohýbačky leptom by se měly objevit už koncem tohoto čtvrtletí, takže se na ně těšíme.

ELF

Pod vlastní značkou se představila „polovina Gavie“, přesněji řečeno jeden z majitelů, stavebnicemi v měřítku 1:72. K vidění už byla plastická kuriózní blecha DFWT 28 Floh, na spadnutí je Bristol M1 Bullet ze stejného materiálu a třetím v řadě se stane odlévaná stavebnice dvouplošník Kondor D.II.

Hetzer 1:35 Eduard

EMHAR

Představil tři „velké“ novinky. Do jeho výrobního programu dobře zapadá francouzský tank z období 1. světové války **Schneider 1:35**, méně už **vikingská loď** v měřítku 1:72 (veslaři budou následovat), úplně mimo všechny řady jde nákladák **Bedford O** v měřítku 1:24. „Gumová“ figurkářská řada 1:72 bude rozšířena o **Američany z 1. světové války**, řadu sad z prusko-francouzské a krymské války, dojde i na napoleonské období (Britové, Francouzi a Španělé z pyrenejského konfliktu).

EXTRATECH

Pochválili jsme výrazně zlepšenou distribuci v mimobrněných oblastech, a prohlédli jsme si novinku **M-36 Extrapack** v měřítku 1:72. Extratech více rozšíří tzv. shermanologickou hru, při které se z různých podvozků, věží a detailů skládají nejneuvěřitelnější verze Shermanů, takže nás čeká záplava verzí včetně těch s kanony 76 mm a 105 mm a mělo by dojít prakticky k plnému pokrytí tohoto typu v měřítku 1:72. Podle vzniku stavebnic jiných výrobců se objeví i další leptané doplňky a odlévané doplňky, Extratech proslul maximální „vytěžností“ planžet a výbornými půlpalcáky.

V-100 USAF 1:72 Extratech

FONDERIE MINIATURES

Viděli jsme výlisky obřího **Halifaxe 1:48** ale nedosahují ani průměrné kvality českých short-runů.

HAULER

Hauler se přidá k bohubilému úsilí Extratechu a obohatí trh o kompletní stavebnice s plastovými díly **Shermanu 1:72** Extratechu a odlévanými konverzemí některých méně známých a raritních verzí Shermanu (**DD Sherman**, možná dojde i na vyprošťovák **M-32**). Jinak Hauleri plánují veliký nástup na pole doplňků bojovky v měřítku 1:48 (v současné době jsou připraveny lepty na všechny dosud vydané stavebnice firmy Tamiya, pravděpodobně budou i tolik potřebné soustružené hlavně. Dojde prý i na několik odlévaných stavebnic, ale typy jsou zatím tajné.

HASEGAWA

Ačkoli zatím fyzicky nepřítomen, byl trhákem expozice Hasegawy ohlášen nový **Lancaster 1:72**. V současné době

je na trhu zbrusu nový **P-40E** a **N Warhawk 1:48**. Podle

řezu trupu očekáváme prakticky všechny verze počínaje P-40E a P-40N konče v tisících obtiskových variantách. Doufám, že se nezapomene na výroční P-40N s označe-

ním veškerých uživatelů. Mezi další novinky patří velmi pěkně zpracovaný **Ki-84 Hayate 1:32**, **Sd.Kfz. 234/2** (budou všechny čtyři základní varianty, stejný typ ohlásila Italeri a už vyrábí Roden), **Kubelwagen 1:24** včetně varianty Afrikakorps, **Nissan Fairlady 240ZG** a bitevní loď **Miasa 1:350**. V obtiskových variantách najdeme mimo jiné **čtvrtkový brazilský Skyhawk**, **P-47 Bubbletop SEAC**, **Sabre Freccie Tricolori**, rumunský **Hurricane Mk.I**; v měřítku 1:72 například **He 111H2/H-3**, **Avenger Royal Navy**; 1:24 **Ford Focus RS WRC Rally Deutschland 2004**.

HELLER

Za novinku můžeme považovat **Peugeot 307 WRC 2004 1:24**, ostatní „novinky“ jsou přebaly starších stavebnic. Když budu hodně mírný, napíšu, že se letošní obaly moc nepovedly. Kdyby je nějaký Francouz vytvořil pro britskou firmu, dalo by se to považovat za opožděnou odvetu za Trafalgar, ale že něco takového udělá Francouz Francouzovi, to bych vážně nečekal...

ITALERI

Je asi tradicí firmy, že její prezentace působí poněkud záhadně. Ani letošní rok nebyl výjimkou. V některých vystavených novinkách jsme poznali starší stavebnice (stávalo se nám to každý rok, někdy slo nakonec o opravdové novinky a nikoli přebaly – model byl použit z nouze, jindy se podezření na přebalování staršího modelu potvrdilo). V závorce u modelu uvádíme náš tip, kdyby se nepotvrdil,

klidně nás můžete kamenovat. Letadla 1:72: Do-217E (přidaný rámeček s prosklenou příďí), Wellington Mk.X (na stánku byl postavený model Airfix, tipujeme však spolupráci s MPM), Hudson Mk. III/IV (zřejmě kooperace s MPM), Jagdpanzer IV L/48, Morris Quad s 25 liberní houfnicí, Jagdtiger (vše ex-Esci), Sd. Kfz. 234 Puma (nej-

spíš nová stavebnice), LVT (A)-1, Sd. Kfz. 232 6 Rad (obě nové stavebnice), 1:48: EF-18G (nový rámeček do starší stavebnice), Fiat G-91R1/3 (přebalený Occidental nebo

novinka? kurz je 50:50), Spitfire Mk. XVI/E (nová stavebnice), TBF-1 Avenger (na 100 % přebalený Accurate Miniatures), Fiat CR-42 (nová stavebnice, nemá nic společného s Classic Airframes); 1:35 Crusader Anti Aircraft (starý Crusader s novou věží), Sd. Kfz. 232 6 rad (nová stavebnice).

Fiat CR-42 1:48 Italeri

KOPRO

Letos bylo na stánku firmy zakázáno používat slova 23, MiG, nebo jejich kombinace, takže jsme raději nechráždili. Snad za rok...

MIRAGE HOBBY

Mirage představila novinky hlavně v měřítku 1:72 (včetně velmi překvapivých verzí lehkého tanku M3): Panzer III E, Pz.III F velitelský, Panzer III G, lehké tanky M3 Stuart, M3 Honey, M3 Luzon 1942, M3A1 Pacific, M3 Tunis, M3A1 Kujbyšev, M3A1 Pacific, M3A3 osvobození Paříže, střední tanky M3A1 a vyprošťovací M31, Pz. IV A, Pz. IV B,

Pz. IV C, Pz. IV Trop a krásné figurky z bílého kovu němečtí pěšáci, US tankisté, US pěchota z Normandie;

Polský pěšák 1939 1:9

1:400: DMS-1 Dorsey, DM-21 Sicard, HMS Montgomery, HMS Campbelltown, St. Albans, USS Stewart. Mirage má rovněž velmi šikovného figurkáře, letos do řady figurek 1:9 přibude **Polský pěšák 1939**, Panzer Grenadier Barbarossa, nová je řada bust slavných „Poláků“: piloti Stanislav Skalski, Francis Gabreski, Jan Zumbach a Josef František (jojo, slavná polská osobnost), výsadkář generál Sosabowski. Letadla budou zastoupena čtyřmi verzemi Wildcata (F4F-3 casný - předválečné schéma, F4F-3 pozdní - ostrov Wake, F4F-3A USS Enterprise a britský Martlet Mk.III) a třemi verzemi PZL-23 (A, B a rumunská). Vše v měřítku 1:48.

MPM PRODUCTION

Musíme přiznat, že nás stánek firem, jež jsme si zvykli řídit pod značku MPM, překvapil jak ochotou a sdílností svého reprezentanta, tak množstvím novinek. Uvidíme, co uvidíme, ale množstvím ohlášených novinek a budoucích novinek firma směle trumfla i Trumpeter! Těšit se prý můžeme v měřítku 1:72 na klasické vstříkované stavebnice letadel Lockheed Hudson Mk.I/II, Wellington Mk.X a Mk. II, Gloster Meteor Mk. 8 a Mk. 9, X-15A-2, Hawker Fury a verze již prodávaných – Lockheed DL-1 Special/Y1C-12 s novým trupem, finský Hi-tech Fokker D.XXI, nebo noční stíhač Focke-Wulf Fw 189A-2. V měřítku 1:48 je největším (doslova) projektem Heinkel He 177 Greif, jehož zku-

sební odlitek již byl k vidění. Zařazením do kategorie „future“ si firma ve čtvrtce zamluvila Gloster Gladiator, Fairey Fulmar Mk. I a Avii B.534.

Prvním kouskem byla představena nová řada Special Navy, nabízející v měřítku 1:72 zatím plastické ponorky s odlévanými a plechovými doplňky. Po typu XXIII se mají objevit ponorka typu II a ponorky Hecht/Hai.

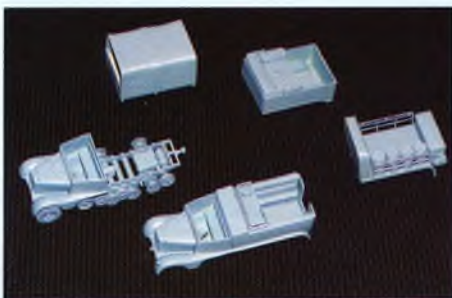

Řada Special Hobby je tradičně vyhrazena short-runům. V měřítku 1:72 jsou jako aktuální novinky uvedeny stavebnice IMAM Romeo Ro 57bis, Koolhoven FK-51, Focke-Wulf Fw 58 Weihe, Fiat G.55, Nardi FN 305, Fiat CR.25 VIP, Hansa Brandenburg C.1 série 369, Douglas A-26C Invader, Seafire Mk. XV, Voutour IIN, ve vzdálenější budoucnosti pak například typy P-51A Mustang, CAC Bommerang, Piaggio P.108A, Avro Anson Mk. I, Douglas B-18 Bolo a vrtulníky CH-37M Mojave a AH-1G.

Ve velikosti 1:48 jsou prý aktuální Phönix D.II, Miles Magister, Aviatik-Berg D.I (obě vylepšeny Flashback), Lloyd C.V série 82, F2G1/2 Super Corsair a s podivným přídomkem RDS (Rare Detailed Series) také Polikarpov I-15 bis/I-152, Fairey Battle Mk. I. Hudbou budoucnosti pak mají v této velikosti být například Focke Achgelis Fa 223, Polikarpov I-15, DH Tiger Moth, Brewster Buffalo, F-84F Thunderstreak, Schreck FBA, Fokker D.III, Blackburn Skua, Ilyušin Il-10/B-33, CAC Wirraway, Seafire Mk. II/III a mnoho jiných, nesmírně zajímavých typů. Přimlouváme se, aby se na trhu co nejdříve objevil Ilyušin Il-10. Nemalou nadítku výrobce slibuje také v měřítku 1:32. Mezi prvními se objeví I-16 typ 17, Bell P-39D, Curtiss P-36C a Hansa Brandenburg C.1 série 369, „někdy“ také Brewster Buffalo (viděli jsme už pěkně pracovní odlitky), P-51A Mustang, Morane Saulnier N, Albatros D.III, Heinkel He 100, Jak-3.

Dalším slibným projektem „společnosti nezávislých značek“ MPM je řada Special Armour, která má zanedlouho

nabízet v měřítku 1:72 stavebnice vojenské techniky z kovových forem. Zatím jsme viděli pracovní odětky **Sd.Kfz 11** různých verzí, následovat mají tahač **Hanomag SS 100** a **raketa V-2** i se samostatně prodávaným přepravním vozíkem.

PEGASUS

Nová firma loni úspěšně vydala super těžký tank **Maus 1:72**, letos se ve stejném měřítku chystá na **M26 Pershing**. Dostane se i na plastové figurky, konkrétně **Waffen SS** (dvě sady), **Německý minometný tým**, **Wehrmacht 1939**, **Ubránci Berlína 1945**, **Francouzská pěchota 1940**, **Polská jízda 1939**, **Sovětská námořní pěchota**, **Američané D-day** a **US Marines Vietnam**.

PLUS MODEL

150 kusů limitované série Mercedesu s protiletadlovými kulomety už je prodáno, na řadě je **Mercedes radiouvůz**. Po loňském Lanchesteru se objeví další raritní britské typy a sice **Fordson WOT 3** a **Fordson WOT 3 RAF**. Mimo to nás čeká příděl různých doplňků včetně **čurajícího psa** (budou dvě varianty se zvednutou levou i pravou nohou), **králíkárna s ušáky**, **kamenný most**, **obtisky plakátů** a **reklam malovaných na zdech**, **motory na Horch** a **M3 Scout car** (vše 1:35). Plus model tento rok poprvé poruší tradici měřítka 1:35 a zabrousí do čtvrtky. Čekají nás **dlažební kostky**, **cihly** a mnoho dalších drobnějších doplňků, je možné, že se v průběhu roku objeví i konverze **bojovky 1:48**.

Zároveň se Plus model chystá dovážet **stříkací pistole** firmy **EFBE** (na západ od nás velice známá firma s tradicí

Mercedes radiouvůz 1:35

od roku 1919). Nejprve se objeví pokusně dva typy (nejlevnější a nejprodávanější), v případě úspěchu se modeláři mohou těšit na plný sortiment. Zároveň Plus model rozjíždí internetovou stránku „Vše o stříkacích pistolích“ na www.airbrushcentrum.cz, kam bude možno chodit pro radu nebo za nákupem veškerého vybavení (míchací pipety, míchací tyčinky, lahvičky na barvy, spojky, hadice pistole, kompresory).

Nářadí 1:35

PM MODEL

Mimo obtiskových novinek tureckého letectva se nic nového neobjevilo, nic nového se asi ani neobjeví.

REVELL

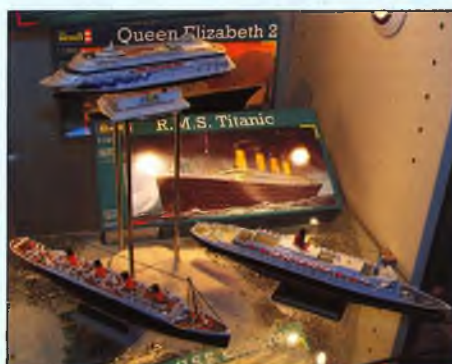
Firma patří k velkým hráčům, a tak nepřekvapí, že se v její nabídce každoročně objevuje spousta novinek i „novinek“. Do druhé kategorie patří jednak obtiskové verze starších stavebnic, jednak nově zabalené výrobky jiných výrobců. Do této kategorie patří například s barvami, štětcem a lepidlem dodávané dárkové sady (1:144), věnovaná poslední cestě skutečného **Concordu** do New Yorku, kde se stal součástí muzeální expozice. Vloni byla stejná sada věnována putování jiného **Concordu** do Sinsheimu a příští rok... Vzhledem k tomu, že jenom britských letadel tohoto typu je v muzeích sedm, má Revell na léta zajištěný program. Z podobného soudku je dárková sada s 261 díly plachetnice **Victory** v měřítku 1:146. Inu 200 let od bitvy u Trafalgaru, vhodná příležitost ke zviditelnění se, je na dosah! Ovšem lepe na to šel Airfix, který stejnou předlohu převedl do měřítka 1:100 a dílů tak máme k dispozici více než 2000. Variantami cizích stavebnic jsou pravděpodobně i **AV-8B Harrier** v měřítku 1:144, **Dornier Do 24**, **Blohm & Voss Bv 138** (Supermodel), **He 70F** (Matchbox), **B-25J Mitchell** (Hasegawa) nebo **MiG 1.44** (Zvezda) ve velikosti 1:72. Skutečnými novinkami v měřítku 1:72 bu-

Airbus A380

se máme těšit na už vloni ohlášeny **Antonov An-124 Ruslan** (v měřítku 1:144 má rozpětí 509 mm!) a recyklované stavebnice – **DC-3** (zbarvení Swiss Air a KLM), **Fokker 100** (Helvetic, KLM, Austrian), **Boeing 737-800** (Ryanair) v měřítku 1:72, či pravěky (1:122) čtyřmotorový **Douglas DC-7** (Mainliner). Podle katalogu sice druhou obtiskovou verzi, ale u nás stále ještě nevidanou stavebnicí je **Airbus A380** v měřítku 1:144. Model o rozpětí 555 mm lze postavit ze 163 dílů ve zbarvení společnosti Emirates. Biz jety zastupuje **Cessna Citation** (1:48, ex Hasegawa) a kuriozity novodobá vzducholod **Zeppelin NT** v měřítku 1:200. Naznačili-li jsme, že původ mnoha leteckých novinek je nejasný, platí totéž i o stavebnicích vrtulnících. Jen čas ukáže, čeho se dočkáme v krabičce s **Mi-8T** (145 dílů, zbarvení SSSR a NDR) v měřítku 1:72 (KP, Zvezda, novinka?), zatímco **MH-47E Chinook** stejné velikosti je skoro určitě variantou starší stavebnice, stejně jako **Eurocoptery EC-135 VIP** a **EC-145**, respektive **Bö 105** a **UH-1C** ve čtvrtce a **EC-135**, **EC-145** a **Alouette II PAH** v měřítku 1:32.

Lodičkářům firma nabízí jako novoty minilodě v měřítku 1:1200. **Titank** dlouhý 223 mm lze postavit ze 40 dílů, o něco delší **Queen Elisabeth II** z pouhých 33 a vyletní loď **Aida** z všehovšudy 28 součástek. Ke stavbě **Bismarcka** v této velikosti koupíme 31 dílů, na **Gneisenau 48** a na le-

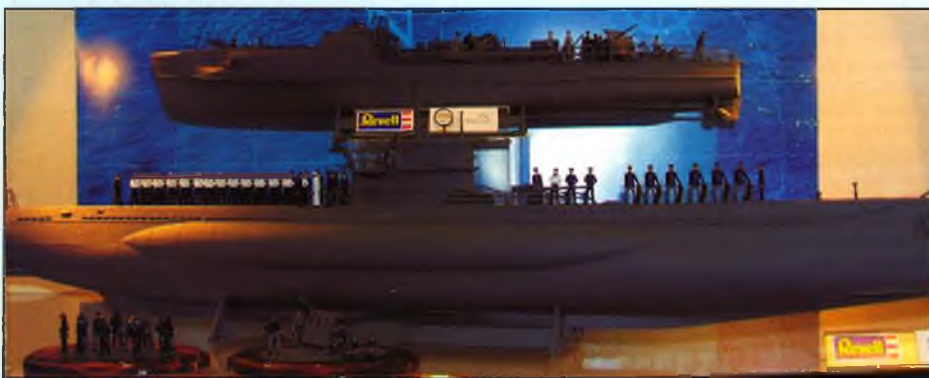
tdlovku **USS Enterprise 38** součástek. Obě válečná plavidla jsou již z minula k mání také v měřítku 1:570, které nepatří zrovna k neobvyklejším (podobně jsou ve „vyšlé“ velikosti 1:380 nákladní loď **Hawaiian Pilot** a **Savannah**). Mnohem více si pohrajeme se stavebnicí hlídkového člunu **Hermann Marwede** (1:72, 265 dílů, délka 635 mm) německé pátrací a záchranné služby DGzRS. Ovšem je krabičková verze člunu **Arkona**. **Graf Spee** se vrací v měřítku 1:720, **USS Boxer** ve velikosti 1:700, a tak se nejzajímavější zdá novodobá německá ponorka **U-212** v měřítku 1:144, která by měla být dlouhá 388 mm.

Ve světě automobilů v měřítku 1:24 si Revell všimá jak formuli (**McLaren-Mercedes MP4-19B**, asi obtisková varianta stavebnice starší verze), tak vozů rally (**Ford Escort II**, 1979) i sportáků (**BMW Alpina Roadster V8**, **BMW Z1**). Sportovní vozy (v zahraničí také skutečně) chce mít kde-kdo ve sbírce, a tak se v měřítku 1:12 objevují „žihadla“ **Ferrari F40** a **Testarossa** (jak jinak, obě červená) a v mo-

MiG-15 1:48 přebalený Monogram

dou **Hunter F Mk.6** a sada **Eurofighter** (Revell vytrvale používá staré označení, i když oficiální jméno je Tajfun/Typhoon II), obsahující 135 dílů ke stavbě modelu letadla, 20 k vybudování „úlu“ a 15 kousků pozemního vybavení. Ve čtvrtce jsou ohlášeny i „novinkami“ například **F4U-7 Corsair** (Hasegawa), **Spitfire Mk. IXC** (Hasegawa), **MiG-15** (Monogram) a **F/A-18E Super Hornet** (Italeri). V měřítku 1:32 se vrací motorizovaný průhledný **P-51D Mustang** (ex Monogram), konkrétní novinkou v této velikosti tak bude (pro mnohé nezajímavý) větroň **Schleicher ASK 21** o rozpětí 531 mm. Ze světa dopravních letadel

delové velikosti 1:24 Ferrari 612 Scaglietti, GTO a 365 GTB4 Daytona, k nimž se na konci roku přidá novinka konkurence – Corvette C6 v měřítku 1:25. Myslím, že příliš neprohádám, když předpovím, že to jsou vesměs přebaly. Mezi stavebnice motocyklů v měřítku 1:9 se objevují Norton Manx 500 ccm a Agusta Tre Cilindri (oba ex Italeri) i obtiskové verze nejspíš rovněž cizích stavebnic – Honda RC 211 V Gresini Movistar Team a Pramac Pons Team 2003, respektive Yamaha M1 V. Rossi 2004. Podobným oprašováním a přebalováním prošla i nabídka kamionů. Za novinky jsou označeny v měřítku 1:25 stavebnice Peterbilt Alasca Hauler, Sinalco Showtruck a návěsem a Kenworth K100 Aerodyne, v měřítku 1:24 Volvo VN, k mnoha modelům tahačů připojitelný Cisternový návěs o délce 550 mm a do kolekce hasičských vozidel zapadající mikrobuses Mercedes-Benz 230G.

Figurky v měřítku 1:72 bývají obvykle z neopracovatelné gumovité hmoty a někdy i v jiné velikosti než je uvedeno na obalu. Kdo se chce nechat překvapit, může vybírat z období třicetileté války (Císařská pěchota, Švédská pěchota), napoleonských válek (Francouzští husaři, Francouzští dragouni, Francouzští dělostřelci a Pruští kyrysníci). Asi nejhezčí však budou nové figurky německých námořníků, na které si však musíme počkat až do konce roku.

V malé technice se hlásí o svá práva šest kousků obrněné techniky z druhé světové války, ovšem měřítko 1:76 napovídá, že jsou to přebaly výlisků Matchbox. V měřítku 1:72 jsou zaručeně čerstvé nosorožec, jinak samohybné dělo Sd.Kfz 164 Nashorn, Abrams M1 A2 a obrněné vozidlo Bundeswehru Dingo, zatímco variantami jsou M2 Bradley staršího provedení a Warrior s přidávaným pancéřováním. V měřítku 1:35 je navíc jen Crusader Mk.III, ovšem převzatý od Italeri.

Oblastmi v jiných výrobců přehlížené jsou stavebnice lokomotiv (mezi páru v mašinkářské velikosti HO/1:87 se letos vetře BR 231) a stavebních strojů. K nim se koncem roku v měřítku 1:32 přidají nákladní auto Man, buldozer PR 724 v barvách firmy Liebherr a mříňaví stavbaři (8 postav, celkem 15 dílů).

Na stánku firmy Revell byly poněkud překvapivě vystavené figurky fotbalistů, které jsme však v katalogu nenašli. Pokud máte zájem, můžete si koupit třeba i Pavla Nedvěda ve dvou velikostech (asi 1:9 a 1:16).

SQUADRON SIGNAL

Čeká nás tradiční příděl publikací ve všech řadách, jmenovitě „In akšny“: Německé křižníky 2. sv. války, Americká spojovací letadla, Americké torpédoborce (4. díl), P-3 Orion, Tupolev SB, Německé bitevní lodě 2. světové války; „Volkerandy“: F-8 Crusader, MiG-21 (2 díly), EA6B Prowler, UH-1 Huey Gunship, M2/M3 Halftracks. Letos asi poprvé edice Walkaround v počtu novinek překoná tradiční In action. Mimo ně v tradičním sešitovém formátu vyjdou publikace Wehrmacht volume I 1939-1942 a B-24 Liberator. Čeká nás i řada tradičních reedic.

TAMIYA

Osobně jsem nadmíru spokojen s vývojem v bojové technice 1:48. Po poněkud pomalém loňském nástupu se nám to hezky rozjelo, takže můžeme očekávat M4, M4A1, M10, T-34/76 vz. 1942, StuG III Ausf.B, Hetzer střední pro-

dukce, figurky německé pěchoty (jako předloha jsou použity starší „akční“ figury 1:35) a tankistů, pytle s pískem, cihlové zdi a zátarasy. Když jsem se zeptal, proč bojová

technika v měřítku 1:48 má poněkud nezvyklé kovové jednodílné spodní části korby, odpověděl mi zástupce, že to bylo přání starého pana Tamiya. V pětatřicítce mi byl neoficiálně potvrzen tank Leclerc. Na můj udivený dotaz, proč ne radši Lt./Pz. 38, když Leclerc si nikde nezabojoval a notabene je francouzský, mi náš přidělený průvodce odpověděl, že starý pan Tamiya chce mít zkompletovány všechny moderní tanky. Když jsme se ptali, proč se v první polovině roku neobjeví žádné další letadlo, než F-16 1:32

(pravda, je to asi nejdokonalejší stavebnice 1:32 všech dob), zástupce mi odpověděl, že kvůli dokončení v daném termínu starý pan Tamiya poručil využít veškeré kapacity vývoje stavebnic letadel pouze na F-16, takže nové letadlo v měřítkách 1:72 nebo 1:48 se objeví nejdříve na veletrhu v Sizuoe. Podle tónu, kterým s námi reprezentant firmy hovořil, jsme měli silný dojem, že starý pan Tamiya leze hodně lidem ve firmě svými nápady na nervy. Chystá se několik vylepšení motocyklů 1:12, mimo jiné soustružené a plně funkční vidlice předního kola. Musíme si připomenout, že Tamiya na Norimberku novinky obvykle neodkryvá, Sizuoka napoví vic.

TRUMPETER

V žižkovské pavlači v Mo 1/05 jsme zveřejnili seznam, který „nešťastnou náhodou unikl některému z distributorů“. Mnoho položek na tomto neoficiálním seznamu se shoduje s oficiálním katalogem na roky 2005-2006, takže v Trumpeteru pravděpodobně řadí „krtek“. Potvrzené tedy jsou 1:35: Maz 537; KV-1 (2 typy), KV-2 (2 typy), Čínský Type 96 MBT, USMC LAV25 Piranha, SAM 6, JGSDF vozidlo jaderné a biochemické detekce, 12,8 cm L/61 Sturer Emil Selbstfahrlafette; 1:72: King Tiger, Famo Sd.Kfz. 9, T-34/76 1943, T-34/85 1944, KV-1, M26 Pershing, japonské tanky Typ 61, Typ 74, Typ 90 (jestli že si nevybavujete jejich vzhled, podívejte se do katalogu Tamiya, ta je dělá 1:35), Strv. 103C, AS-90 samohybná houfnice; 1:144: AAVP7A1, LVTP7, AAV7A1 a Karl. Letadla 1:24: Spitfire Mk. Vb Trop, Mk.VI; 1:32: Fw 190D-9, AV8B Harrier, A7E Corsair II, F-100D, Me 262A-1a, Mig-29M a K; 1:35: CH47A Chinook; 1:48: Vickers Wellington Mk.I, North American RA-5C Vigilante, Fw 200C-3 Condor, Berjev Be-6, Westland Wyvern S.4, 1:72: North American RA5C Vigilante, Republic F-105D Thunderchief, Westland Wyvern S.4, Tu-160MS Blackjack; 1:25: Chevrolet Monte Carlo Landau, American LaFrance 2002 požárnícké; Lodě 1:350: USS BB-58 North Carolina; 1:700: Admiral Kuzněcov, USS CVN68 Nimitz, USS LCC19 Blue Ridge 1997, USS CV2 Lexington.

K vidění už byly 1:35: JGSDF Type 87 Armored Reconnaissance Vehicle, Italský C1 Ariete MBT, JGSDF typ 89 IFV,

korejský K1A1 120mm, 1:32 TBF-1C Avenger. Jako skvělý prodejní artikl se ukázaly velmi levné hotové minidiorámy i samostatné tanky v měřítku 1:144. „Krtek“ nezjistil největší bombu (oficiálně ohlášenou obrovským plakátem), lokomotivu BR-52 1:35.

ZVEZDA

Pěkných pár deka bude vážit stavebnice v měřítku 1:72 největšího a nejtěžšího vrtulníku na světě **Mi-26**, v plánu jsou i indická, malajsijská, peruánská a jihokorejská verze. Výrazně menší budou **Ka-50 SH** a **Mi-28N**. K **MiGu-21PFM** přibude verze **PF**. Na předloňskou novinku 1:35 **T-80BV** navazuje její modernizovaná verze **T-80UD**. Velkým překvapením je pokračovatel rodiny **T-72**, typ **T-90**. K němu do diorám můžeme použít figurky druhé sady **ruských speciálních jednotek**. Objeví se i **Sd.Kfz. 251/1 Ausf.B** a nemá být vydán v kooperaci s Dragonem, ale jako úplně nová stavebnice. Můžeme počítat i s jeho posádkou a německým

kým minometem 120 mm s obsluhou. **T-34/76** dostane adminovací zařízení, zvláště zajímavá bude sada čtyř **Fu-**

doarmějců s kulomety Maxim. Všechny figurky a bojovka jsou v měřítku 1:35.

V „gumových“ figurkách 1:72 nastává po loňském boomu menší zpomalení rychlosti produkce: **Císařská stará garda 1805-1815**, **Sasští kyrysníci**, **francouzské dělostřelectvo 1810-1814**, **Rímská jízda**, **Samurajští velitelé**, **Francouzští rytíři 15. století**, **Těžká bombardá s obsluhou**; **Středověké dělostřelectvo** (použitelné do husitských diorám). Pro potřeby wargamerů vznikne **Rímská pevnost**, **hrad Lancelot** a **Evropský středověký hliněný dům**. Z lodí je nejzajímavější křižník **Varjag 1:100**.

Letošní veletrh modelů a hraček byl ve znamení několika trendů. Část německých firem podlehla vlně „Ostalgie“, takže mimo MiGu 21, vrtulníku Mi-8 s kružtkářským označením (Revell), aut všech měřtek a provedení z NDR u každého druhého výrobce, byly k vidění například i vědomostní kvízy o NDR.

Na rozdíl od loňského roku zvláště asijské modelářské firmy nepředstavovaly novinky ze vzdálenější budoucnosti, ale spíše pouze to, co už je dáváno na trh, připraveno k dodání, nebo se blíží dokončení. Je to jasný příznak zostřování konkurenčního boje, protože před rokem jsme snad s výjimkou firmy Tamiya, mohli vidět novinky na celý rok.

Stejně jako vloni se objevila celá řada předem barvami nastříkaných polotovárů, na něž se jenom dolepí několik dílů, i kompletně hotové a nabarvené modely. Jsou určeny pro movitější dočasně nemodelařící modeláře, kteří některé stavebnice chtějí mít ve sbírce, ale nemají čas, nebo dost sil se do nich pustit. Zástupce firmy Tamiya, se kterým jsme hovořili, tvrdil, že poptávka překračuje nabídku, i zástupci Dragonu s tímto nápadem byli velmi spokojeni.

Letos poprvé se začalo nahlas mluvit o velkém strasáku modelářských firem – zpoplatnění použití registrovaných obchodních značek a průmyslových vzorů. To se do budoucna může projevit velmi nepříznivě. Autičkáři už poznali, o čem je řeč. Mnoho typů stavebnic aut a formulí nevzniklo jen proto, že majitelé modelářských firem nemohli akceptovat požadavky (nejen finanční) kladené výrobcí předloh. Zatím se tato nemilá zpráva týká hlavně, ale nejen, americké soudobé techniky. General Dynamics si nechal zaregistrovat i bojové jméno **Fighting Falcon**, takže nadále bude na krabicích asi jenom označení **F-16**.

Drobné náznaky tohoto trendu už můžeme pozorovat. Na krabicích firmy Tamiya se stavebnicemi Jeepu nebo třeba **F-16** se můžeme dočíst, že „stavebnice byla vyrobena se svolením dotyčné firmy“. Na gumových obručkách **Tygra** (Dragon) je nápis **CONTINENTALU** a modelář si má písmeno **L z „Čečka“** vyříznout. Když jsem se zeptal na stánku, pan Kwan mi potvrdil, že to není omyl, ale záměr. V jednom článku jsem se dokonce dočetl, že si britská **Royal Air Force** nechala zaregistrovat značku **RAF**, kokardu a trikoloru. Když už se do podobných záležitostí pouštět i jinak konzervativní Britové... S jistotou mírou nadsázky se dá říct, že možná není daleko doba, kdy budou na trhu stavebnice s označením „**US stíhačka typ 18**“. Tento druh šílenství nehrozí pravděpodobně jen u zbraní používaných **Třetí říši**, protože která firma by stála o „reklamu“ spojenou s nálepkou „**Hitlerův dodavatel zbraní**“. Na druhou stranu se pak těžko můžeme divit, že na trhu jsou snad všechny stavebnice typů, které kdy nosily kříže a dokonce i mnohé projekty tohoto období.

Foto M. Salajka

AIRES

Tento měsíc firma vydává dvě rozsáhlé sady doplňků. První z nich, detail set na **F4U Corsair 1:48 (4225)** firmy

Tamiya se nám může zdát povědomý. Podobná sada na stejný typ se už v nabídce firmy objevila, největším problémem u ní bylo vymyslet, jak obsah po focení naskládat zpět do krabičky, která skrývala odlitky pilotního prostoru, motor a jeho lože, zbraně a zbraňové šachty a veškeré kryty s reliéfy z vnitřních plochách, které měly nahradit části odězané z plastových dílů stavebnice. Vylepšená sada je ještě nabitější, nabízí původní obsah a navíc odkrytou nádrž a všechny ovládací plochy, takže je můžeme „rozhybat“.

Druhý detail set je úplnou novinkou. Je určen pro čtvrtku **P-51B/C** firmy Tamiya a má označení **4192**. Ani tato sada

nevybočuje jak obsahem, tak vysokou kvalitou provedení ze standardů výrobce. Naleznete v ní odlitky pilotního prostoru, motor a jeho lože, zbraně a zbraňové šachty včetně schránek s municí, podvozkové šachty a kompletní „zadeklování“ všech otevřených částí. I tato sada počtem dílů patří k nejrozsáhlejší. Pro ty, kteří ještě

nemají tolik zkušeností s kitařskými pitvami, ale rádi si občas říznou, je určena sada **4243**, obsahující část předchozí sady pro **P51B/C**, konkrétně **zbraňové šachty** zbraně a zá-

sobníky. V blistru nalezneme rovněž krycí plechy a drobný lept s několika detaily. Zvláštností jsou nábojové pásy, záměrně trochu neuspořádaně založené do zásobníků. Dobře lze na tomto místě uplatnit i pouhou základní znalost patinování olejovými barvami.

Horku a žádanou novinkou letošního podzimu je stavebnice **Su-27** v měřítku **1:32** firmy Trumpeter. U Airesů se

rozhodli věnovat se typu důkladně a začali velmi povedeným pilotním prostorem (2026). V mnoha ohledech jde sada na hranici možného, některé prvky jsou funkční (vystřelovací sedadlo „jezdí“ v kolejničkách), velmi netradiční je palubní deska odlitá z číreho materiálu s reliéfním povrchem. Pro zachování maximální věrohodnosti detailů je sada odlévána ze speciálního šedostříbrného polyuretanu, který má mít ještě lepší vlastnosti, než pro Aires obvyklý Zlutý.

Poslední sada patří spíše mezi ty, které by měl zvládnout i modelář bez větších zkušeností s odlitky. Je určena pro **MiG-29A** Italeri/Bielek v měřítku **1:72** a nahrazuje vanu pilotního prostoru a její náplň – vystřelovací sedadlo a palubní desku. Součástí sady **7117** je plechová planžeta.

EDUARD

Šlágram v novinkách firmy je nesporně stavebnice dvou-plošníku **Aircro DH-2** v měřítku **1:48 (8093)**. Čtvrtkaři, zkla-

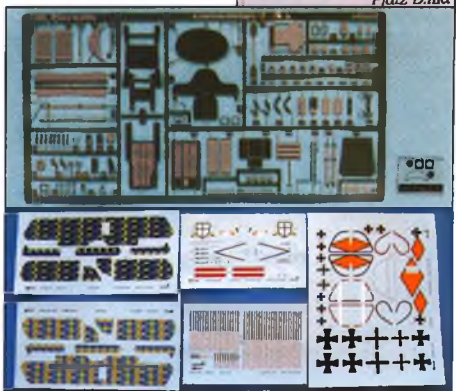

mani když, se atraktivní předloha před pár lety objevila jen v měřítku 1:72, se konečně dočkali tří rámečků s asi 90 díly. Vypadají velmi čistě a jsou navrženy tak, aby nám usnadnily stavbu. Pochvalu si zaslouží zejména spodní křídlo, jehož polovina jsou zhotovené vcelku s podlahou kabiny osádky, a nosníky ocasních ploch spojené vzpěrami, díky čemuž nám odpadne část starostí s geometrií modelu. Z alternativních dílů si můžeme vybrat mezi dvoulistou nebo čtyřlistou vrtulí, tvarem výstupku pod přídi, barvou popruhů na zásobnicích a kudy je vedeno palivo z nádrže v horním křídle. Barevná schémata a nevelký arch obtisků dávají na výběr „plátěný“ letoun s sedou gondolou trupu (maj. Ress, čtyřlístá vrtule), respektive khaki PC-10 natřené letadlo (to zase budou spory o správný odstín) pilota s typicky britským jménem H. W. von Poeinitz (pravopis mi nesedí, zejména ii, ale jak by to mělo být neví, snad Pönitiz?). Zvláštností jsou i samostatně vytištěné číselníky přístrojů, které musíme po jednom vsadit do plastických výlisků, a spousta žlutavých „puntíků“ na vzpěry.

Druhou únorovou stavebnicovou novinkou, byť na známé téma, je **čtvrtkový Pfalz D.IIIa** v novém pestrobarevném kabátě (**1105**) a s velmi pěknou kresbou na obalu. Zatímco výlisky známe, obtiskové archy nás překvapí – je jich pět a nabízejí jak obvyklé znaky a nápisy, tak ba-

maní když, se atraktivní předloha před pár lety objevila jen v měřítku 1:72, se konečně dočkali tří rámečků s asi 90 díly. Vypadají velmi čistě a jsou navrženy tak, aby nám usnadnily stavbu. Pochvalu si zaslouží zejména spodní křídlo, jehož polovina jsou zhotovené vcelku s podlahou kabiny osádky, a nosníky ocasních ploch spojené vzpěrami, díky čemuž nám odpadne část starostí s geometrií modelu. Z alternativních dílů si můžeme vybrat mezi dvoulistou nebo čtyřlistou vrtulí, tvarem výstupku pod přídi, barvou popruhů na zásobnicích a kudy je vedeno palivo z nádrže v horním křídle. Barevná schémata a nevelký arch obtisků dávají na výběr „plátěný“ letoun s sedou gondolou trupu (maj. Ress, čtyřlístá vrtule), respektive khaki PC-10 natřené letadlo (to zase budou spory o správný odstín) pilota s typicky britským jménem H. W. von Poeinitz (pravopis mi nesedí, zejména ii, ale jak by to mělo být neví, snad Pönitiz?). Zvláštností jsou i samostatně vytištěné číselníky přístrojů, které musíme po jednom vsadit do plastických výlisků, a spousta žlutavých „puntíků“ na vzpěry.

Druhou únorovou stavebnicovou novinkou, byť na známé téma, je **čtvrtkový Pfalz D.IIIa** v novém pestrobarevném kabátě (**1105**) a s velmi pěknou kresbou na obalu. Zatímco výlisky známe, obtiskové archy nás překvapí – je jich pět a nabízejí jak obvyklé znaky a nápisy, tak ba-

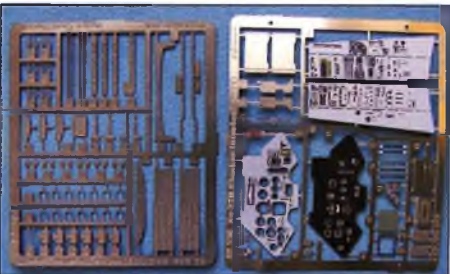
revně lemy ocasních ploch, lozence na obě strany obou křídel a dvoubarevně vytištěné porty, které při nanášení jen ohneme přes náběžnou hranu. To vše pro čtyři varianty zbarvení (dvě letadla v „hlíniku“, jedno s červeným trupem a jedno s modrým).

Protože se Big Edy velmi dobře prodávají, je o přísun novinek postaráno. Tento měsíc je to **BIG3531** určený pro **Ferdinand** firmy **Dragon 1:35**. Sada obsahuje zimmerit,

ale ten byl podle mne použit až na upravených vozidlech přezdívaných **Elefant**, v Big Edu pro Ferdinand je tedy zimmerit nadbytečný. Mimo něj v obálce najdeme soustruženou hlavěň, „všeobecnou“ leptanou sadu s detaily a masky pro vykryvání kol.

Zdá se, že měřítko 1:32 se těší stále většímu zájmu. Pro stavebnice **Su-27** v měřítku 1:32, za kterou Trumpeter dostal v Norimberku cenu Model roku, Eduard vytvořil tři sady. V **interiérové sadě 32536** nalezneme obvyklou pře-

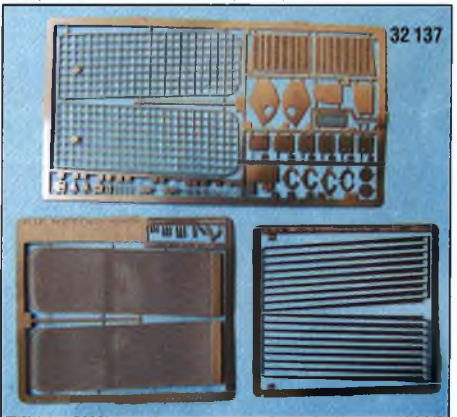
hršel dílů včetně barevných leptů. Ujala se zámena papírových zadních částí palubních desek za barevné leptané. Uroveň a souměrnost detailů na bočnicích je pro 90 % modelářů nedosažitelná.

Druhá sada **32537** je určena pouze pro **vysířelovací sedadlo**. Nalezneme zde opět mnoho barevných dílů včetně

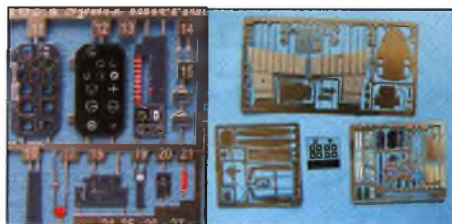

bočnic sedadla, upínacích pásů, odpalovacího madla a dokonce informační cedulku. Poslední sada **32 137** se zabývá **vnějšími detaily**. Mimo několika reliéfů poklopů a krytek je

hlavní část tvořena díly, ze kterých vytvoříme mnohovrstevný sendvič složitého ústrojí vstupů vzduchu.

Další dvě sady jsou určeny pro nový **He 162** firmy Revell. Předvidali jsme, že do vylepšování stavebnice, jejíž detaily nejsou na úrovni odpovídající měřítku a současným technologickým možnostem, se pustí mnohé firmy vyrábějící doplňky. V barevné interiérové sadě **32539** firmy Eduard nalezneme vybavení pilotního prostoru včetně bočnic pultů (připravte se na odřezávání plastových detailů), přepážku i koleje vystřelovacího sedadla. Detailů je samozřejmě mnohem více, mnohé v barvě. Dost dílů je barev-

ných i v druhé sadě **32540 He 162 exterior**. Nabízí součástky, ze kterých poskládáme podvozkové sachty a jejich kryty, mnoho detailů na motor, detaily kanonů MG 151,

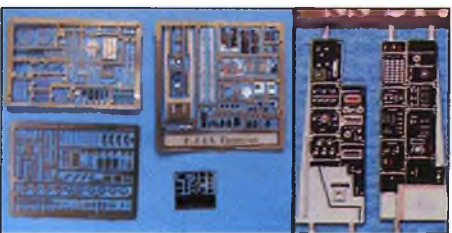
a zejména velmi pěkné „blokady“ kormidel (ochranné lišty) s dobře čitelným nápisem Nicht Anfas-

sen. Zbrusu nový už není **P-51B/C Mustang** firmy Academy v měřítku 1:72. V sadě **73250** nalezneme tradičně barevné díly pi-

lotního prostoru včetně upínacích pásů a bočnic, a mimo to nebarvené díly povrchových detailů – třeba spojovací pásky raket bazooka, stabilizátory pum, nebo na čisté lepení velmi náročné rámování překrytu pilotního prostoru. Barevné díly z velké sady tvoří **Zoom P-51B/C** s označením **SS250**.

Sada **73217** určená pro **F-14A Tomcat 1:72** firmy Revell

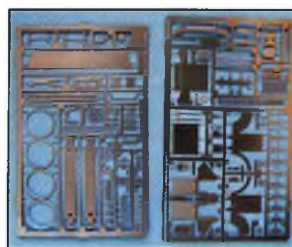

(mimoходом, tipněte si, jestli je to: a) přebal nebo b) nová stavebnice) do jistě míry opakuje schéma předchozích sad určených pro roury. Barevné palubní desky a boční pulty opět na špičkové úrovni, ostatní detaily už jen dotvářejí dobrý dojem.

Dragon letos vydává některé starší stavebnice konvertované přidáním několika dílů na odlišnou verzi. Platí to i pro staronový **StuH 42 1:35**. K Stugu III pozdější verze byla dodána soustružená hlavěň a a několik drobností a ejhle, nová krabice je na světě. Tento přístup hraje do karet výrobci doplňků, protože ačkoli by modeláři mohli použít sadu na starší typ, preferuji raději sady přímo šité na míru a s přesným označením verze. V sadě Eduard na **StuH 42 (35758)** očekávejte obvyklou náplň sad určených pro vo-

zidla na podvozku na Pz. III. Tradičně je nejpodstatnějším a prvním zkoumaným detailem síťka na vstupy a výstupy vzduchu. V sadě je výborná, včetně charakterického tvaru vyplétání. Ostatní díly by neměly překvapit, snad ještě připomenou dobře lícování ohrádky na vezený materiál s úhly pancíře nad motorem. Velitelská varianta **Pz. I Befehls-wagen** sice sdílí podvozek s loňskou novinkou Pz. IB, horní nástavba je ale úplně jiná; chybí jí věž a přebývá vysoká

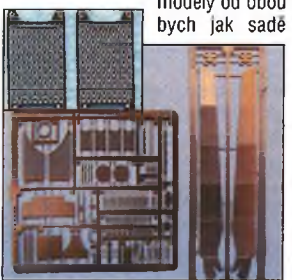
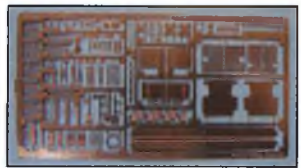
pancéřovaná nástavba. Tomu odpovídá i leptaná sada. Díly na spodní části korby a blatníků sdílí s předchůdcem, detaily horní části jsou úplně nové. Za nejdůležitější můžeme považovat

mechanismus zavírání poklopů prostoru osádky. Sada v měřítku 1:35 má označení **35750**.

V loňském roce se objevily současně dvě rozdílné stavebnice BMD-2 firem Zvezda a Eastern Express. Eduard vydává sadu pro **BMD-2** firmy Eastern Ex-

press v měřítku 1:35 (**35729**). Je přímo napěchovaná povrchovými detaily a nejen to ji zařazuje do kategorie nejnáročnějších. Čeká nás také skládání tenkých mířek z mnoha dílů a „kreslené“ reliéfy prolisů na povrchu kuličkovou tužkou na měkkém podkladu.

Poslední dvě sady jsou určeny pro stále populárnější a rozvíjející se řadu bojové techniky v měřítku 1:72 firmy Dragon. Jak King Tiger Porsche, tak Tiger I mají zdatného konkurenta ve stavebnicích firmy Revell, co nám ale brání postavit si pro porovnání modely od obou výrobců? Jediné, co bych jak sadě na pozdní **Tiger I (22072)**, tak na **King Tiger Porsche (22070)** vytknul, je příliš tlusté a tudíž nepřilíhající realistické vlákno síťek. Už jsem viděl lepší a tenčí. Ostatní díly přinášejí výborné výsledky s minimálním úsilím.

HAULER

Firma mě velmi příjemně překvapila rychlostí, s jakou zareagovala na nové čtvrtky Tamiya. Tomuto novému trendu se budeme věnovat i nadále, protože věřím, že za pár let má bojovka 1:48 sancí převálcovat tradiční měřítko 1:35. V příštím čísle přineseme podrobný popis a fotografie dalších leptů.

PLANET MODELS

Firma si vybrala k modelářskému mapování málo známou kapitolu plachtění v USA. Kluzák **Baker-McMillen Cadet II** navrhl v roce 1929 Frank R. Gross, bývalý člen německého spolku Akaflieg Darmstadt. Celkem bylo postaveno na 30 letadel. Za zmínku stojí, že to byl

první větroň pilotovaný v USA ženou. Do kategorie kuriozit pak patří údaj, že jeden větroň byl opatřen dvojicí plováků a že tři Cadety současně vlekla vzducholod Acron firmy Goodyear. Díly jednoduché odlévané stavebnice v měřítku **1:48 (137)** jsou zhotoveny poměrně čistě, s dobře naznačeným „vycucnutím“ plátů mezi žebra a příčky konstrukce. Subtilní vzpěry křídla asi bude jednodušší zhotovit z kousku plastiku, než pracně oddělovat od mnohem větších náلتků, podobně oblouky chránící konce křídla spíš vytváříme z drátu. Výrobci však nemůžeme vyčítat, že nám nedodal všechny díly.

PROFIKIT

Firmě se podařil husarský kousek, protože stvořila sadu doplňků, která počtem dílů odpovídá několika kompletním stavebnicím v měřítku 1:72. Je to jedna z nejrozsáhlejších doplňkových sad na bojovku v tomto měřítku. Místo tradiční krabičky na dvacet deka salátu dostáváme „půlki-lovku“. Obsah by si možná zasloužil atraktivnější balení; kdo nezná, snadno přehlédne. Z nadupaného **detail setu** na **Panther A/D** firmy Revell 1:72 (9202) můžeme vrstvit

kompletní interiér. Začneme spodní korbou s torzními tyčemi a odděleným zavěšením kol, poskládáme motor, motorovou přepážku, podběhy a převodovku, pokračujeme přes kompletní interiér a závěr kanónu a končíme mřížovými deskami nad ventilátory, kryty motoru a předním panelem s poklapy. Trešničkou na dortu je drobný fototelept se sítkami nad mříže. Z původní stavebnice použijeme pouze plastová kola, ořezanou horní část korby, plášť věže a kanon. Největším problémem je rozhodnutí, jak sadu co neefektivněji využít. V úvahu připadá montážní dílna s výborným jeřábem firmy Extratech, nebo stroj po explozi.

REVELL

MiG-21F-13 v měřítku **1:72 (04346)**! Dlouho očekávaná novinka byla v tichosti představena v Norimberku v době, kdy už byla i na pultech našich modelářských prodejen. Ve třech rámečkách ze

stříbrně šedého plastu je skoro 80 dílů s rytím do hloubky, nýtováním a bohužel tu a tam i se vtaženinami, k tomu ještě šest dílů čirých, včetně reliéfní palubní desky. Mezi schémata zbarvení chybí československé znaky, zato si můžeme vybrat ze tří strojů finských, letadlo sovětské gardové jednotky a dvou „Dederónů“. Jsou tak trochu výrazem touhy Němců po návratu krásných časů NDR – už nápis a fotografie na krabičce připomínají (a další snímky v návodu potvrzují), že na „plechovém“ MiGu létal první německý kosmonaut Sigmund Jähn (do kosmu se ovšem v roce 1979 vydal Sojuzem 31). Druhý „kružítkářský“ MiG je kamuflovaný. Podrobnosti dnes nebudeme unavovat, už v příštím Modeláři si přečtete recenzi Davida Bilka. Jen doufám, že nepostaví prototyp v základovce!

Dalším skutečně železným orlem z kolekce hotových nabarvených kovových modelů letadel v měřítku 1:72 je **F-14B (A plus) Tomcat (08209)**. Obstojně těžký model

s kovovým trupem a plastickými doplňky, asi pocházejícími ze stavebnice stejného výrobce, je tentokrát opatřený jednoduchým, avšak nezvyklým zbarvením. Předlohou mu byl F-14A-130-GR, přestavěný na standard F-14B, který prošel službou u jednotek VX-9 a VF-32 a několikrát změnil zbarvení. V nabízené podobě by měl být ve stavu VF-101 Grim Reapers (Děsní žneci), což potvrzuje ne zcela přesně vybarvený emblém na SOP. Plně vyzbrojený model s vybaveným pilotním prostorem a přestavitelným křídlem (avšak bez funkčních výsuvných ploch v přední části křídla) je v USA prodáván za 45 dolarů.

Heavy metalem z produkce firmy je hotový model sportovního auta **Austin Healey Sprite Roadster (08837)** v měřítku **1:18**. Díky šikovným rukám čínských dělníků přibyl do kolekce „kováků“ typicky britsky zelený dvoumístný automobil s koženými sedadly, funkčním volantem (po evropsky vlevo), veškerým vnitřním vybavením (pečlivě vybarveným) včetně rádia a reproduktorů ve dveřích, otvíracími dveřmi a motorem pod odklápecí kapotou. Bonusem navíc je kufr na nosič a odnímatelná „plátěná“ střeška. Předlohou modelu je auto z roku 1958, podle vystupujících světlometů nazývané „žabí oči“ (frog-eyes), jichž bylo během tří let prý postaveno téměř 50 000.

RS MODELS

Na odlévané stavebnici samokřídla **Lippisch DFS 39 Delta IVc**, první čtvrtce rýmařovského výrobce, je vidět jak letí čas a postupuje pokrok. Před více než deseti léty nabízel firma stejný typ jako rezin v měřítku 1:72 (polyuretanová stavebnice je k máni stále) s jednoduchým okopírovaným návodem. Dnešní novinku

v měřítku **1:48 (48001)** provází tištěný návod s barevnými kresbami předlohy a údaji o ní. A co máme ke stavbě? Osmdvacet dílů odlitých z nažloutlého polyuretanu, podtlakově tvářený kryt kabiny, lepty upínacích pásů, pedálů a madel na odklápění překrytí, i aršík obtisků. Poloviny trupu jsou duté, takže máme kam vměstnat vybavení pilotního prostoru, nemnoho spár je vyznačeno rytím do hloubky. Asi jedinou komplikací jsou poměrně velké technologické náلتky, ale s těmi si majitelé brusek poradí. Druhá novinka je ze stejného období, ale v měřítku **1:72** a převážně v plastu. Umožňuje postavit desátý prototyp **Heinkelu He 112 (72151)**, který byl poháněn motory

DB 600, později DB 601A. Základem stavebnice jsou na pohled velmi pěkně plastické výlisky s rytím do hloubky, známé již ze stavebnic jiných verzí He 112 stejného výrobce. K jejich přestavbě na „V10“ máme odlévané díly – novou příd, vanu chladiče, vrutli rozloženou na součástky, lapače vzduchu a výfuky, jakož i aršík obtisků s civilní poznávací značkou.

SPIN MODEL

Výrobce zabrousil odlévanou novinkou **Grunau Baby II.b (SL4801)** v měřítku **1:48** do tak trochu rizikové oblasti

civilního letectví, která nemá mezi modeláři masovou podporu jako válečné stíhačky. Ovšem vybral si velmi zajímavou předlohu, možná nejrozšířenější větroň na světě, který byl od svého zrodu na počátku 30. let postaven v počtu asi 7000 kusů. Dokonce v nejzajímavější verzi II.b, jichž bylo do konce války jen v Německu postaveno 3674. V té době výroba větroňů probíhala také v Británii, Švédsku, Španělsku, Maďarsku, po válce bylo ještě 390 větroňů postaveno v NDR, 165 firmou SNCAN ve Francii a pár také u nás továrnou Kochman v Kralupech nad Vltavou. To se z návodu stavebnice sice nedozvíme, protože k dispozici máme jen náčrty „roztřelů“ a schémata zbarvení, ale zato si můžeme z odlišit a nevelkého štítu plechů (palubní deska, páky, pásy, vahadla řízení) postavit obstojnou maketu. Základních odlišitů dobré kvality (bez technologických náležitostí) s odstranitelnými otřepy jen po okrajích a s několika málo bublinami, máme ke stavbě šest, dalších dvanáct drobných dílů musíme vydolovat z „blány“ a větrný štítek vystříhnout z fólie. Obtisky umožňují postavit dva československé stroje – OK-8462 s „Mikimauzem“ a rovněž „náš“ kluzák zvláštní německou poznávací značkou D-17-879 a kamuflovanými horními a bočními plochami (což návod zmiňuje pouze slovně). Slabinou stavebnice je měkký obal s nepřilípnoucí kresbou, předností pak atraktivní předloha.

Letov Š-328 a Š-528

P. Šumichrast, J. Anďal, HT Model, formát A4, 72 stran, 3 strany výkresů, 311 fotografií, 80 barevných bokorysů, slovensky
 Známy Hurvínkův výrok „Furt nic a najednou něco“ je možný vztáhnout i na propagaci jednoho z československých letadel-legend, Š-328. Dlouhá léta jsme byli odkázáni pouze na publikaci edice Triada a když se někdo konečně rozhodl letadlu věnovat více pozornosti, objevily se současně publikace dvě. Naštěstí se vhodně doplňují. Zatímco prvotina firmy Jakab (viz Mo_12/04) klade v prvním díle důraz na historii (co přinese druhý se můžeme jen dohadovat), ucelené dílko z Popradu připravili modeláři pro modeláře. V úvodním textu jsou stručně připomenuty okolnosti vzniku typu a popsány základní rozdíly výrobních sérií. Po velmi stručném technickém popisu už následují údaje o službě letadel v Československu (u letectva i četnických leteckých hlídek), u Luftwaffe a v Bulharsku. Následuje nejobsáhlejší a nejpodrobnější část o osudech letadel na Slovensku, doplněná přehledem všech strojů zařazených do výzbroje v letech 1939-44, popisem zbarvení a označení, zakončená modelářskou poznámkou. Pak už navazují faksimile dokumentů o označování a zejména stovky převážně dobových fotografií, z nichž mnohé jsou zveřejněny poprvé. Kvalita fotografií je různá - občas převažuje dokumentační hodnota nad kvalitou (ale i to se cení), většinou však „mečovky“ z archivu NTM v Praze a TM Brno ukazují i ty nejmenší pro modeláře zajímavé podrobnosti velmi ostře a zřetelně. Neuvěřitelné množství barevných bokorysů, občas doplněných i detaily půdorysu, nabízí podobu většiny slovenských letadel, několika německých a pár československých i bulharských. Nakonec se záplavou podkladů dostaneme i k výkresům, které sice nenabízejí řezu, ale zato pět pohledů na letadla dvou různých sérií, bokorys Š-528 a detaily lyžového podvozku. Vynikající publikaci doporučuji všem zájemcům o naši historii a především modelářům. Škoda, že kromě různých malosériových odlišitů je běžně dostupnou stavebnicí jen prastarý výrobek KP v měřítku 1:72. Doufáme, že se jednou dočkáme i pořádné čtvrtky.

REVI 7

Čechoslováci v zahraničním odboji – pravidelná rubrika o našich letcích v odboji
 Photo-Album 14-18 Oberleutnant Klement Adamec – pár raritních fotografií čs. zkušebního pilota
 Oblt. Heinrich Kroll – nositel „Modrého Maxe“ a jeho působení v 1. sv. válce
 Zipper, ostruhy a Vietnam – něco málo o nasazení F-104 ve Vietnamské válce
 Letouny 2. TAF v operaci Bodenplatte – vzpomínka k 60. výročí poslední velké operace Luftwaffe
 Concorde odlétly do historie – stručná monografie jediného nadzvukového dopravníku
 Motor s připojeným kokpitem – něco málo o nasazení F8F Bearcat v závodech kolem pylontů v Renu
 Nástin organizace japonského letectva – pro lepší orientaci ve struktuře organizace Japonského letectva
 Shitei addendum – vysvětlení k systému kamuflování a použití barev v Japonském letectvu
 Modely v zaměřovači, recenze – kritika, barevná příloha: nástin organizace japonského letectva, letouny 2. TAF v operaci Bodenplatte, Zipper, ostruhy a Vietnam

jin/mas

TALLYHO!

Jak znenadání se objevil model MiG-21F-13 firmy Revell, tak rychle začínají firmy chrlit doplnky. TallyHo! je mezi prvními a uvádí na trh obtiskový aršík s obtisky pro tučt československých MiGů. Všechny mají stříbrný povrch a čtyři jsou ozvláštněny osobními označeními (2x čertici a 2x psi hlava v erbů).

L+K 2/2005

Bojovník s Balkanem
 Nový dopravní An-148
 Koolo v Agvity
 Vytváření Constellation
 Modely v zaměřovači

Představení vrtulníku A119 Koala
 Nový ukrajinský An-148
 Čs. Su-7: kamufláže, výkres, fotografie detailů
 Avia Bk.11 v letadlech našich muzeí
 Constellation opět létá v Evropě
 J-22 Oraz s fotografiemi detailů a výkresem

Pokud máte zájem o jakýkoli výrobek uvedený v rubrice Pod pokličkou, kontaktujte nás.

Artur M.C.
 P. O. Box 79, 274 01 Slaný
 tel.: 312 523 556, www.artur-m-c.cz
 e-mail: info@artur-m-c.cz
 Pravděpodobně jej naleznete mezi dalšími 18 593 položkami naší nabídky.

GABBERT obchodní zastoupení pro ČR
 Marek Rotschein
 tel. & fax: 543 121 219
 e-mail: obchod@rotschein.cz

airbrush pistole - TRIPLEX
 prodej náhradních dílů a příslušenství
 záruční & pozáruční servis včetně pistolí zakoupených u jiných prodejců

kompresory MGF
 profesionální tiché kompresory pro modeláře
 e-shop: www.airbrush.prodejce.cz

36 NOVÝCH SETŮ FIGUREK VOJÁKŮ Z DOB NAPOLEONSKÝCH VÁLEK V MĚŘITKU 1/72

- 8001 French Mamelukes
- 8009 French Dragoons
- 8029 French Chasseurs a Cheval
- 8039 Horse Arty. of the Line
- 8041 Fusiliers of the Line
- 8042 French Light Infantry
- 8062 1805 French Line Infantry
- 8063 1805 French Light Infantry
- 8002 Prus. Dragoons
- 8005 Prus. Uhlans
- 8052 Prus. Reserve Infantry
- 8083 1806 Prussian Musketeers
- 8084 1806 Prussian Fusiliers
- 8087 Lutzow Freikorps
- 8006 Russian Cossacks
- 8010 Russian Artillery
- 8016 Russian Cuirassiers
- 8072 1805 Russian Grenadiers/Guards
- 8073 1805 Russian Light Infantry
- 8003 British Rocket Troops
- 8008 Bruns. Avante Garde
- 8014 KGL Light Dragoons
- 8025 Waterloo Dutch
- 8026 Bruns. Leib Bat.
- 8096 Belgian Infantry
- 8097 Nassau Grenadiers
- 8099 British Sailors and Marines
- 8015 Austrian Cuirassiers
- 8027 Austrian Infantry
- 8037 Austrian Artillery
- 8030 Bavarian Cavalry
- 8038 Bavarian Artillery
- 8091 Swedish Infantry
- 7006 Prussian Landwehr
- 7008 Waterloo French Line Infantry
- 7009 Waterloo British Line Infantry

Hät
 V síti MPM, ARTUR M.C., JOO VAGNER BRNO
 DISTRIBUCE: Jan Šobotka, fax: 54922 1072,
 e-mail: sobotka@proslava.cz

Americký tankista 1944-1945

Za spolupráci děkujeme Davidovi Chytrému

Příslušník 35. nebo 37. tankového praporu (Tank Bataillon) 4. obrněné divize (US Armored Division) Breakthrough.

Jednotka prolomila obklíčení u Bastogne a v květnu 1945 se podílela se na osvobození ČSR (Vimperk, Strakonice, Písek)

Prýmký desátník

Bunda a kalhoty vzor 1943

Pistole Colt 1911 A1 ráže .45ACP

Pistole Colt v pouzdru

Láhev na vodu

Označení kapitána (v boji bývalo kvůli odstřelovačům zamalováno)

Tankistická přilba (výroba Rawlings) se sluchátky R-14 (výroba Consolidated Radio Products) a konektorem PL354

Kanistr na palivo 20 l

Protiprachové brýle

Ocelová přilba M1 s vyjímatelnou vložkou

Tankistická přilba

Sumka na zásobníky, psaníčko na obvaz

Znak obrněných jednotek (dělová hlaveň, blesk a tankové pásy) číslo označení divize nebo samostatného tankového praporu

Tankistické zateplené kalhoty

MODELÁŘ 4 VYCHÁZÍ 1. DUBNA

AS-90

Trumpeter 1:35

Houfnice AS-90 je soudobý vysoce účinný mobilní prostředek jednotek britských pozemních sil. Byla zavedena do výzbroje v roce 1992 s kanónem o délce 39 ráží a o několik let později modernizována, přičemž dostala hlavěň o délce 52 ráží. Tento prostředek měl svůj bojový křest v mírových misích britské armády pod hlavičkou OSN v bývalé Jugoslávii a v Iráku při operaci Iraqi Freedom...

MARTIN BRÜCKNER

IL-2M3

Accurate Miniaturas 1:48

Nejdřív jsem pro svůj model Il-2 vybral efektní kabát letectva Černomořské flotily. Při shromažďování podkladů jsem byl upozorněn kamarádem, že je to jiný stroj, než jaký lze postavit ze stavebnice. Ano, při bedlivějším studiu nalezneme celou řadu odlišností ve výzbroji, výstroji a ve tvaru překrytu kabiny a křídla. V neposlední řadě je jiný i konstrukční materiál...

PAVEL ZMEŠKAL

LA VILLENEUVE DE ROTS

Dioráma 1:35

Všichni figurkáři a dioramataři, kteří někdy stavěli pětaticetinové figurky ze sad firmy Dragon, jistě dobře znají skvělé ilustrace z krabičky, jež má na svědomí Kanaďan Ron Volstad. Asi nebudu sám, kdo si tyto ilustrace zakládá a používá je i jako předlohy při barvení figurek...

DAVID ŠPAČEK

FAUN SLT-56

Trumpeter 1:35

Poté, co jsem na stránkách www.panzermodell.de objevil bohatou fotografickou dokumentaci, neuplynulo moc času a stavebnice se roztahovala na mém modelářském stole včetně tří sad plechů Eduard (bez pleťva do oken). Stavebnice sice obsahuje planžetu s plechy, ale příliš dlůž z ní nepoužijeme...

BRĚTISLAV KVAPIL

FERRARI 550

BBR Models 1:43

V roce 2002 se posádka ve složení Alain Menu, Rickard Rydell a Tomáš Enge zúčastnila proslulé čtyřadvacetihodinovky Le Mans s vozem Ferrari 550 Maranello týmu Prodrive. Tomáš Enge při svém premiérovém startu v této soutěži dosáhl při druhé kvalifikaci nejrychlejšího času ve své třídě LMGTS, což mu pomohlo k vynikajícímu 28.místu na startu a ke konečnému 34.místu...

ALEŠ PEŘIK

WELLINGTON MK.IC

MPM 1:72

...a kopyta koní tiše v dáli zní... Tak takhle nějak končil skvělý český film o našich letcích působících u 311. peruté RAF v době druhé světové války v Anglii. Mou parketou je sice válka v Pacifiku, ale když se objevil „Velouš“ od MPM u mého výhradního dodavatele, bylo rozhodnuto. Koblíž už mám poměrně dost, tak proč ne pro změnu paví oka...

TOMÁŠ VRUBEL

MODELÁŘ

3 březen 2005 ročník 56

Vydavatel: AEROMEDIA, a. s.
(IČO 25133322)

www.aeromedia.cz, www.letectvi.cz
v licenci Pražské vydavatelské společnosti

Adresa redakce

Modelář

Baranova 29, 130 00 Praha 3

Tel.: 222 710 331

E-mail: modelar@eromedia.cz

Šéfredaktor Martin Salajka

(salajka@eromedia.cz)

Redaktor Jindřich Šterbáček

(sterbacek@eromedia.cz)

Sekretářka redakce Hana Tylptová

(tylptova@eromedia.cz)

Obchodní a inzertní oddělení:

Aeromedia, a. s., Baranova 38,

130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@eromedia.cz

Řádkovou inzerci přijímá redakce

Zásilková služba a předplatné:

222 728 090

Objednávky a zvýhodněné předplatné:

Aeromedia, a. s., Baranova 38,

130 00 Praha 3

Tel.: (+420) 222 728 090, Fax: 222 718 814

E-mail: obchod@eromedia.cz

Předplatné pro rok 2005

u společnosti Aeromedia, a. s.:

roční 720 Kč / 840 Sk

pololetní 372 Kč / 430 Sk

u společnosti Mediaservis s. r. o.

roční 780 Kč, pololetní 390 Kč

Rozšiřuje Aeromedia a. s., společnosti holdingu PNS, a. s.
a ostatní distributoři,

ve Slovenské republice Magnet Press Slovakia, s. r. o.,
P. O. Box 169, 830 00 Bratislava.

Tel./fax: (+421-2) 6720 1952-3, 6720 1910, 20, 30

E-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Velkoobchodní prodejci si mohou objednat časopis Modelář za výhodných podmínek u Aeromedia, a. s.

Informace o předplatném podává a objednávky

přijímá Aeromedia, a. s., doručovatel tisku

a předplatitelské středisko,

ve Slovenské republice Magnet Press Slovakia, s. r. o.

Objednávky také přijímá Mediaservis s. r. o., Abocentrum,

Moravské náměstí 12D, P. O. Box 351, 659 51 Brno.

Objednávky tel.: 541 23 32 32, fax: 541 61 61 60,

e-mail: abocentrum@mediaservis.cz,

reklamace tel.: 800 171 181

For the foreign subscription please write to:

Aeromedia, a. s., Baranova 38, 130 00 Praha 3,

Czech Republic

Tel./Fax: (+420) 222 718 814,

E-mail: obchod@eromedia.cz

One year subscription for 2005

for Europe 78 Euro, overseas 96 USD

or PNS Hvoždanská 5-7,

148 31 Praha 4, Czech Republic

Distribuce: Česká pošta, s. p.,

Postservis OZ Přeprava

Předtisková příprava:

Reprodukce Baroa s. r. o.,

Svobodova 1, 128 17 Praha 2,

E-mail: baroa@atlas.cz

Grafická úprava: Iva Bílková

Tisk: Integraf, s. r. o., Náchod

Redakci nevyžádané příspěvky se nevracejí.

© Aeromedia 2005

ISSN 1214-7842

Registrační značka: MK ČR E 2275

Concorde, Heller/Airfix 1:72

F-16CJ, Tamiya 1:32

Jeep Willis MB, Hasegawa 1:24

Ducati 900 Mike Hailwood, Minichamps 1:12

MODELY ROKU 2004

(pokračování z 2. strany obálky)

Leopard 2A6, Tamiya 1:16

Stavební stroje Liebherr, Revell 1:32

Martin JRM-1 Mars, CMM 1:144

CH-46E Bull Frog, Academy 1:48

HMAS Sydney, NNT 1:700

Queen Mary 2
Revell 1:400

MiG-21F-13

Výjimku v jednotném zbarvení československých MiGů 21F-13 tvořil v 60. letech pouze stroj číslo 0110. U příležitosti oslav 20. výročí SNP dostal pro první veřejné předvedení tohoto typu v ČSSR efektní zbarvení červenou barvou na vrchních plochách. Kužel vstupního otvoru vzduchu byl netradičně světle zbarvený, spodní plochy zůstaly v původní podobě lakovaného duralového plechu. Vystoupení před N. S. Chruščovem na letišti Sliach absolvoval 29. srpna 1964 pplk. R. Luska

Na počátku 80. let dostalo v rámci středních oprav v LOK osm letounů MiG-21F-13 čs. letectva zbarvení složené z nepravidelných polí tmavě zelené a šedočerné barvy na svrchních plochách a hliníkové na spodních. Letoun s černým, bíle lemovaným číslem 1013, sloužil u 5. slp

Nejpestřeji zbarvenými MiGy 21F-13 byly stroje dodané indonéskému letectvu AURI. Na letounech v barvě lakovaného duralu se často objevovaly výrazné barevné doplňky a znaky jednotek. Letoun číslo 2160 ze stavu 300. křídla měl na trupu dlouhý červený blesk, červenou přídavnou nádrž, černě lemované odtokové hrany křídla i VOP a pestrý emblém na SOP (z druhé strany znak 300. křídla). Na levé spodní polovině křídla byl místo výstředního znaku nápis AURI. Letoun je dnes vystaven v muzeu v Yogyakarta

Kubánské MiGy 21F-13 létaly zpočátku v barvě materiálu, ale ke konci své služby dostaly dosti výrazné krycí zbarvení. Tvořila je nepravidelná pole barev khaki a zelenomodré (podobně barvy užívané k nátěru pilotních prostorů sovětských letadel) na svrchních plochách a šedomodré na spodních.

Kresby J. Máče
www.janmace.com

Po Šestidenní válce se na egyptských letounech začaly objevovat kamuflážní nátěry. MiG-21F-13 ze stavu 26. perutě EAF Černí havrani nesl v polovině 70. let starší typ zbarvení, který bývá označován jako „špenát a písek“. Kombinaci hnědozelené a pískové barvy na svrchních plochách doplňovala šedomodrá na spodních. Stroj měl výstřední znaky zavedené v letech 1970-71, černé číslo 5843 a znak jednotky na přídě

Na konci 60. let byl v USA na základně Grome Lake (Area 51) tajně testován MiG-21F-13 získaný z Izraele, pravděpodobně jeden ze šesti alžírských strojů, které omylem přistály na Izraelci obsazené základně El Ariš. V USA MiG nesl znaky pouze na přídě trupu, číslo 80965 na kýlovce a několik drobných popisek na trupu. Zkoušen byl i s výzbrojí raket AIM-9B Sidewinder

Dne 16. srpna 1966 dezertoval do Izraele od 17. perutě iráckého letectva pilot Munir Rufa s MiGem 21F-13 číslo 534. Letoun byl podroben podrobným testům, ale došlo i na jeho bojové použití. V době Šestidenní války v červnu 1967 byl začleněn do protivzdušné obrany (vyzbrojený dvěma raketami Šafir 2) a se zkušebním pilotem Danny Sapiro v kabině byl připraven k ostré hotovosti. Kvůli hrozcí záměně s arabskými MiGy dostal pestré červeno-černé doplňky. Černé číslo 007 (à la James Bond) mělo odkazovat na jeho získání tajnou službou

Významné bojové nasazení zažily MiGy-21F-13 u vietnamského letectva. V roce 1965 se dostaly do výzbroje elitního 921. leteckého pluku Sao Do. Vietnamské MiGy létaly v barvě lakovaného duralu. Jedinými doplňky byly výstřední znaky (trup, křídlo) a červené číslo na přídě trupu

